Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

. . .III Voor-Indië, Perzië, Arabisch Schiereiland: kaarten, plattegronden en topografische tekeningen, 1590-1825 / III India, Persia, Arabian Peninsula: maps, plans and topographical drawings, 1590-1825

324 . .De Coromandelkust / The Coromandel Coast

324-325 [Anoniem / Anonymous, 1680-1700] :
Cormandel / Orixa.
Coromandel / Orissa.

326-327 [Anoniem / Anonymous, 1680-1700] :
De Cust Cormandel / Orixa.
The Coromandel Coast / Orissa.

328-329 [Anoniem / Anonymous, 1660-1670] :
Coromandel / Orixa.
Coromandel / Orissa.

330-331 [Gerrit de Haan, 1761] :
[De Kust Chormandel].
[The Coromandel Coast].

332-333 [Anoniem / Anonymous, 1660-1680] :
De Cust van Malebhaer / De Cust Coromondel.
The Coast of Malabar / The Coast Coromandel.

334-335 [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1658] :
[Kaart van de Coromandelkust].
[Map of the Coromandel Coast].

336-337 [Johannes Vingboons, 1665-1670] :
[Kaart van de Coromandelkust].
[Map of the Coromandel Coast].

338-339 [Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven / attributed], 1705 :
Aanwijsinge der omtrekken van / Nagapatnam.
Explanation of the outlines of / Nagappattinam.

340. . . . [Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven / attributed], 1705 :
Bolwercken in 't groot besteck / die in de hier nevens gaande / Caarte maar in 't / kleijn staan.
Bastions in large scope / which in the accompanying / Plan are given only in a / small depiction.

341. . . . [Pieter Gijsbert Noodt, toegeschreven / attributed, ca. / c. 1721] :
Plaan / vande Stadt en Casteel / Nagapatnam.
Plan / of the Town and Castle of / Nagappattinam.

342. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1721] :
Plaan / van het fort, / en stadt / nagapattenam.
Plan / of the fort, / and town of / Nagappattinam.

343. . . . [Johannes Rach, leerling of navolger / apprentice or follower, 1770-1780] :
Het Gezigt van Nagapatnam En ½ Mijl buijten de wal / van de Reede af te zien. W. t. N. ½. N.
The View of Nagappattinam ½ A Mile from the shore / as seen from the Roads. W. by. N. ½. N.

343. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1720] :
Op de Reede van Nagepatnam, de Pagoot Sina, W t N ½ noorderlijker / Ongevaer ½ mijl buijten de wal, diep 4½ vaam, blaeuwe sand grond / dan vertoont het hem hier aldus.
[When] in the Roadstead of Nagappattinam, the Chinese Pagoda, W by N ½ north / [is at] Approximately ½ mile from the shore, [and one has] blue sandy soil, at a depth of 4½ fathoms, / then it presents itself in this manner.

344-345 [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1774] :
Plan / der Stad Nagapatnam / met derzelve naastgelegene Landen: / mitsgaders der verschantste Posteringen / der Hollandsche Troepen aldaer: / In de Jaeren, 1773 en 74.
Plan / of the Town of Nagappattinam / with its surrounding Lands: / including the entrenched Positions / of the Dutch Troops: / In the Years, 1773 and 1774.

346. . . . J. Brandes, [1785] :
Dit Beeld, Tempel en Tooren staan zo op het Veld op Nagaptnam op de Kust Coromandel. 1733.
This Statue, Temple and Tower stand in this way in the Field at Nagappattinam on the Coromandel Coast. 1733.

347. . . . [Anoniem / Anonymous, 1739] :
[Plan van een fort door de Fransen te Karikal ontworpen].
[Plan of a fort designed by the French at Karikal].

Deel 2.11 / Part 2.11

347. . . . [Anoniem / Anonymous, 1717] :
Voor Carkal, op de Reede, dit fortje ZW, dese Tempel W ½ noordelijker / en dit dikke Bosje NW ½ N, diep 5 a 4½ vaam stek grond / en met de noordelijker behoeft men te koomen, om het Rif niet te na / te koomen, dan hebt gij de Rivier open, dan lijt men ongeveer ½ mijl / buijten de wal: dan vertoont het hem hier aldus.
Off Karikal, in the Roads, this fort SW, this Temple W ½ more northern / and these thick Woods NW ½ N, firm ground at a depth of 5 to 4½ fathoms / and coming from the north, to avoid the Reef / one finds the River open and at approximately ½ mile / from the shore: then it presents itself in this way.

348. . . . [Carl Friedrich Reimer, 1773-1775] :
[De grote Pagode te Chalembron].
[The great Pagoda of Chidambaram].

349 . . . [Carl Friedrich Reimer, 1773-1775] :
[Moorse begraafplaats met een gezelschap].
[Moorish cemetery with a party].

349 . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1710] :
Plan de Trichenapalij.
Plan van Tiruchchirappalli.
Plan of Tiruchchirappalli.

350. . . . [Anoniem / Anonymous, 1703-1704] :
[Kaart van de Coromandelkust tussen Teganapatnam en Pulicat].
[Map of the Coromandel Coast from Teganapatnam to Pulicat].

351. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1706] :
[Kaart van de Coromandelkust tussen Teganapatnam en Pulicat].
[Map of the Coromandel Coast from Teganapatnam to Pulicat].

352. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Kaart van de Coromandelkust tussen Pondicherry en Madras].
[Map of the Coromandel Coast between Pondicherry and Madras].

353. . . . [Michiel Gerritsz Boos, 1666] :
[Kaart van de Coromandelkust tussen Covelong en Kakutur].
[Chart of the Coromandel Coast between Covelong and Kakutur].

353. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1710] :
Plan / de / Pondicheri / avec linterieur des / limites.
Plan / van / Pondicherry / met de begrenzingen / in het binnenland.
Plan / of / Pondicherry / with its boundaries / in the interior.

354-355 Ja:s Verbergmoes, 1694 :
Plan van t' fortres, en Stad Poedecherij, met sijn omliggende dorpen en Revieren.
Plan of the fort, and Town of Pondicherry, with its surrounding villages and Rivers.

356. . . . Ja:s Verbergmoes, 1694 :
Plan van t' fortres en Stad Poedecherij.
Plan of the fort and Town of Pondicherry.

357. . . . Ja:s Verbergmoes, 1694 :
Aanwijsinge van den Plan van 't fortres Poedecherij / sonder de Buijten Werken, so Als 't is geweest op den tijd der Veroveringe.
Explanation of the Plan of the fort at Pondicherry / without its Outworks, such As it was at the time of the Conquest.

358. . . . [Anoniem / Anonymous, 1617-1634] :
N:o IV. Algemeene Idée, van de nieuwe Vestingwerken van, 't Fort / S:t George, te Madras. [...].
N:o IV. General Impression, of the new Defensive Works of, the Fort / S:t George, at Madras. [...].

VI Voor-Indië, Perzië, Arabisch Schiereiland / India, Persia, Arabian Peninsula

nationaal archief
Universiteit Utrecht Faculteit Geowetenschappen
KNAG

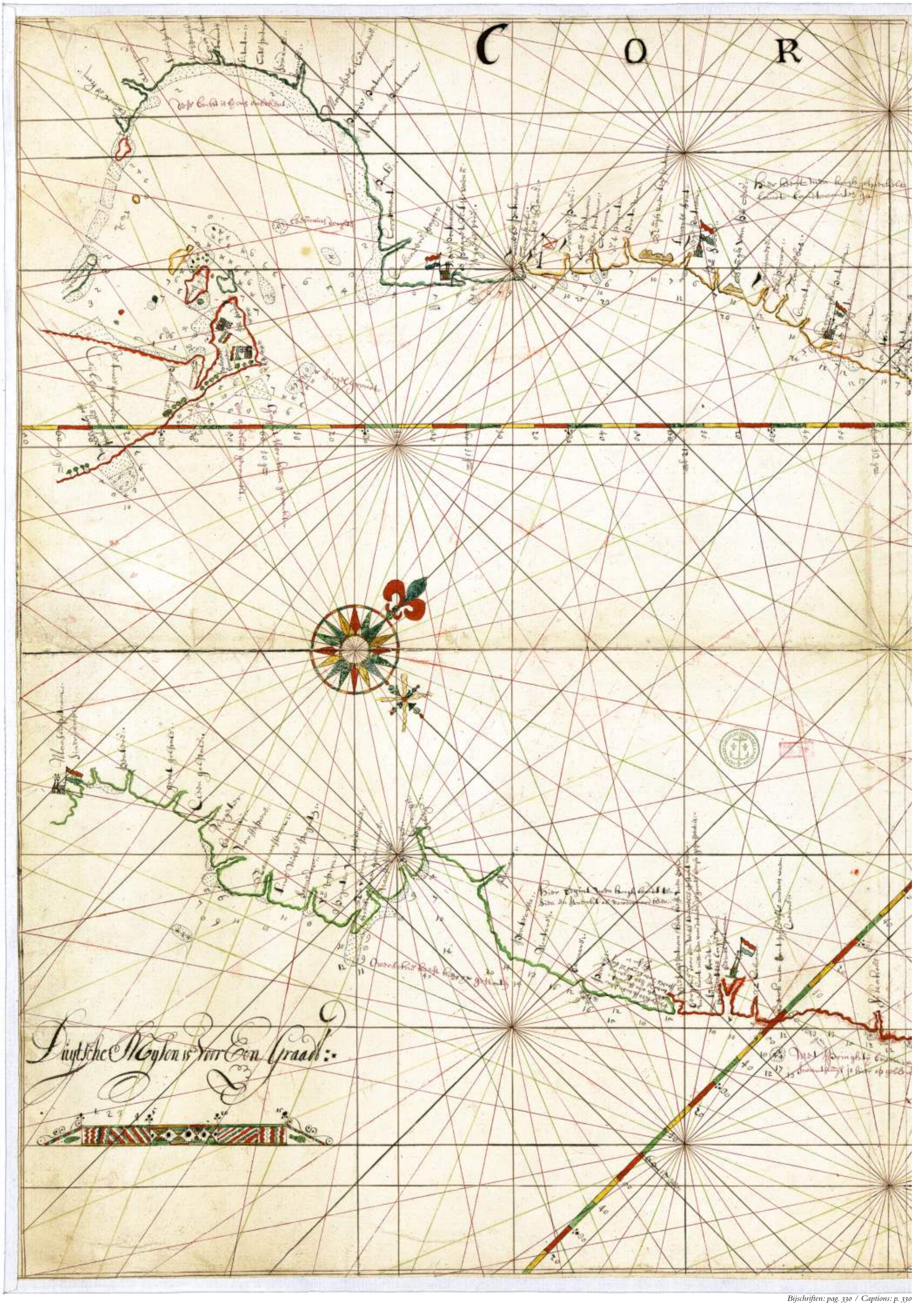

Bijschriften: pag. 330 / Captions: p. 330

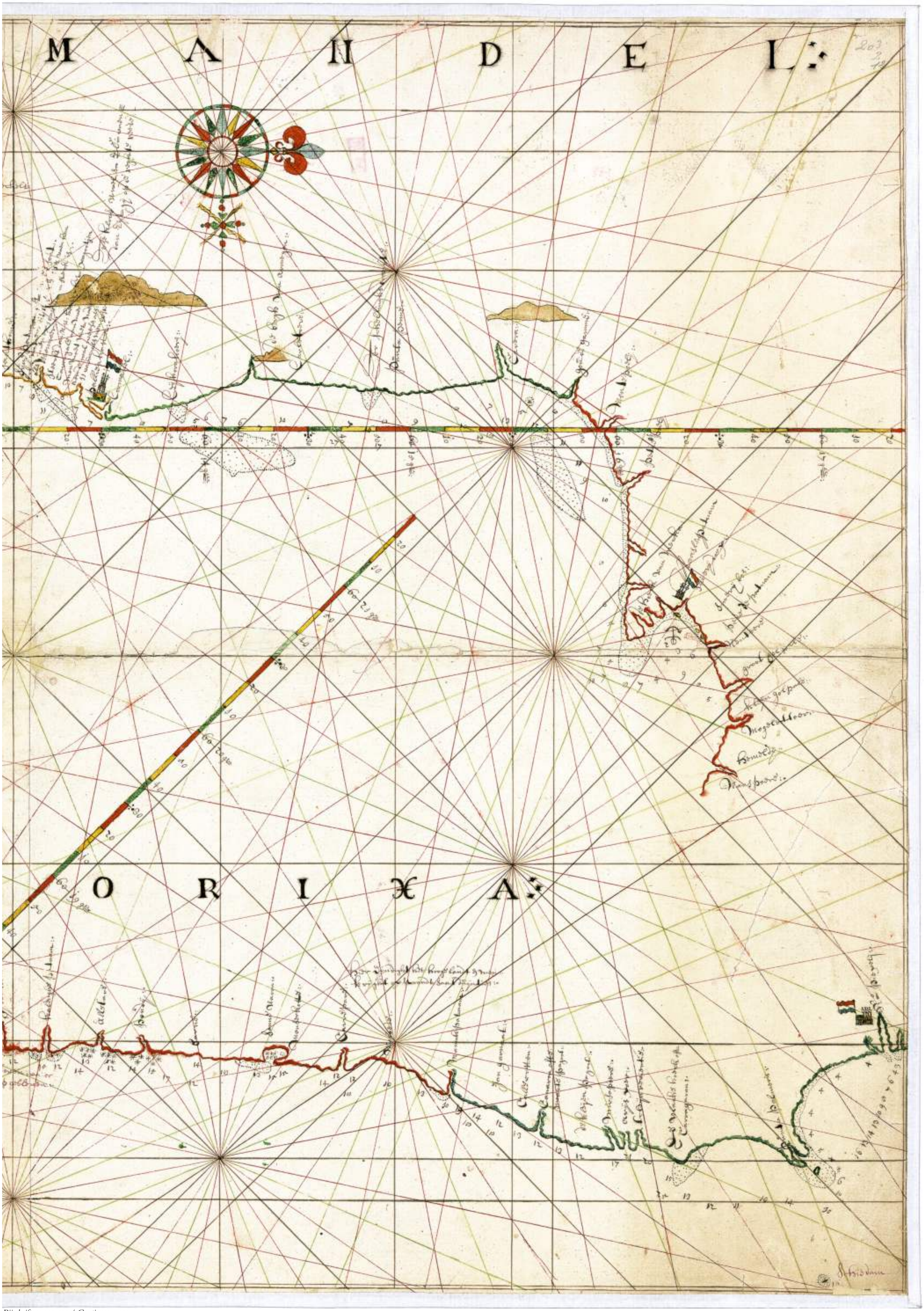

Bijschriften: pag. 330 / Captions: p. 330

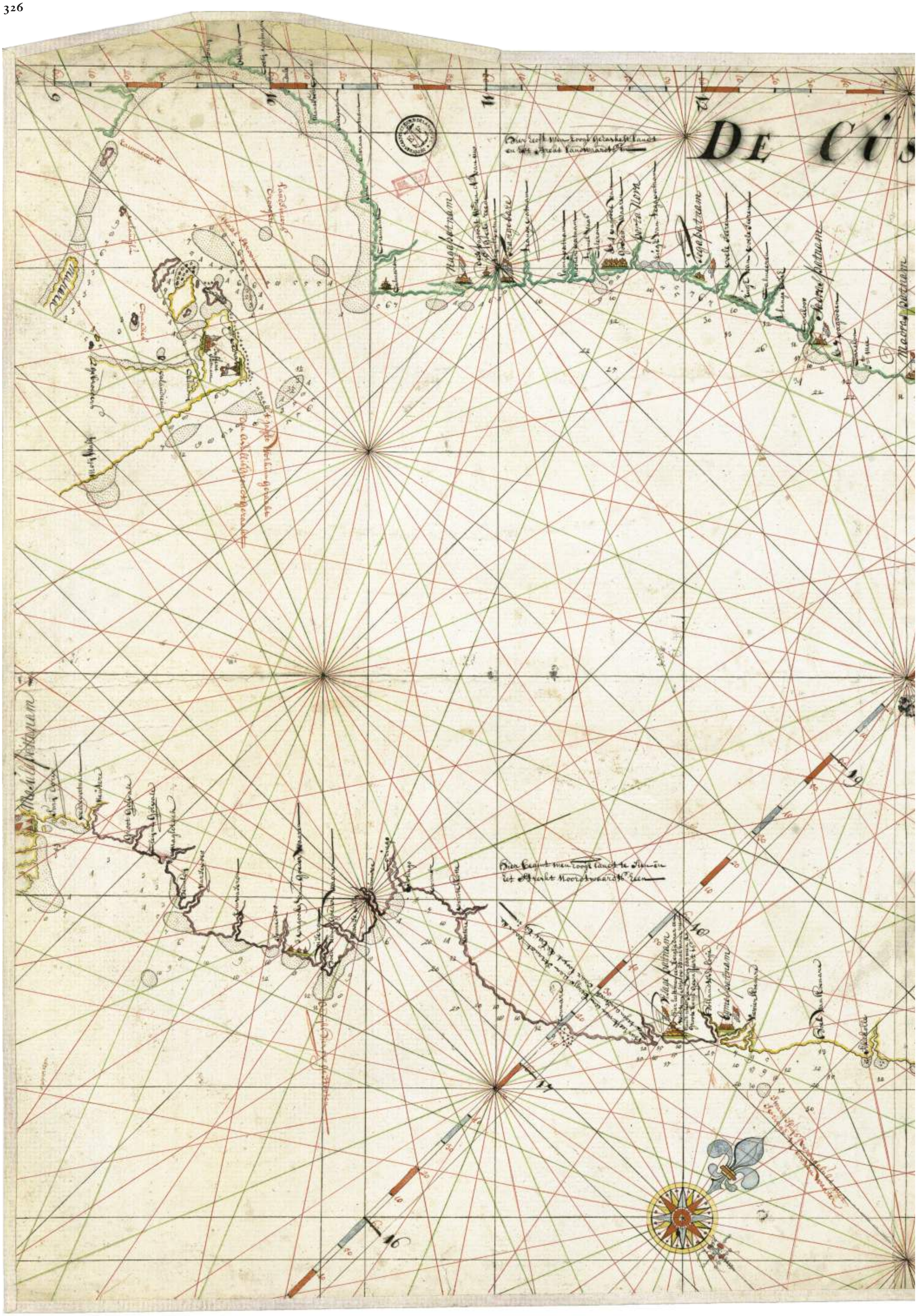
De Co
Hier begint mijn Loop Caart de Custen
Hier begint mijn Loop Caart de Custen
Rotterdam
Rotterdam
Rotterdam

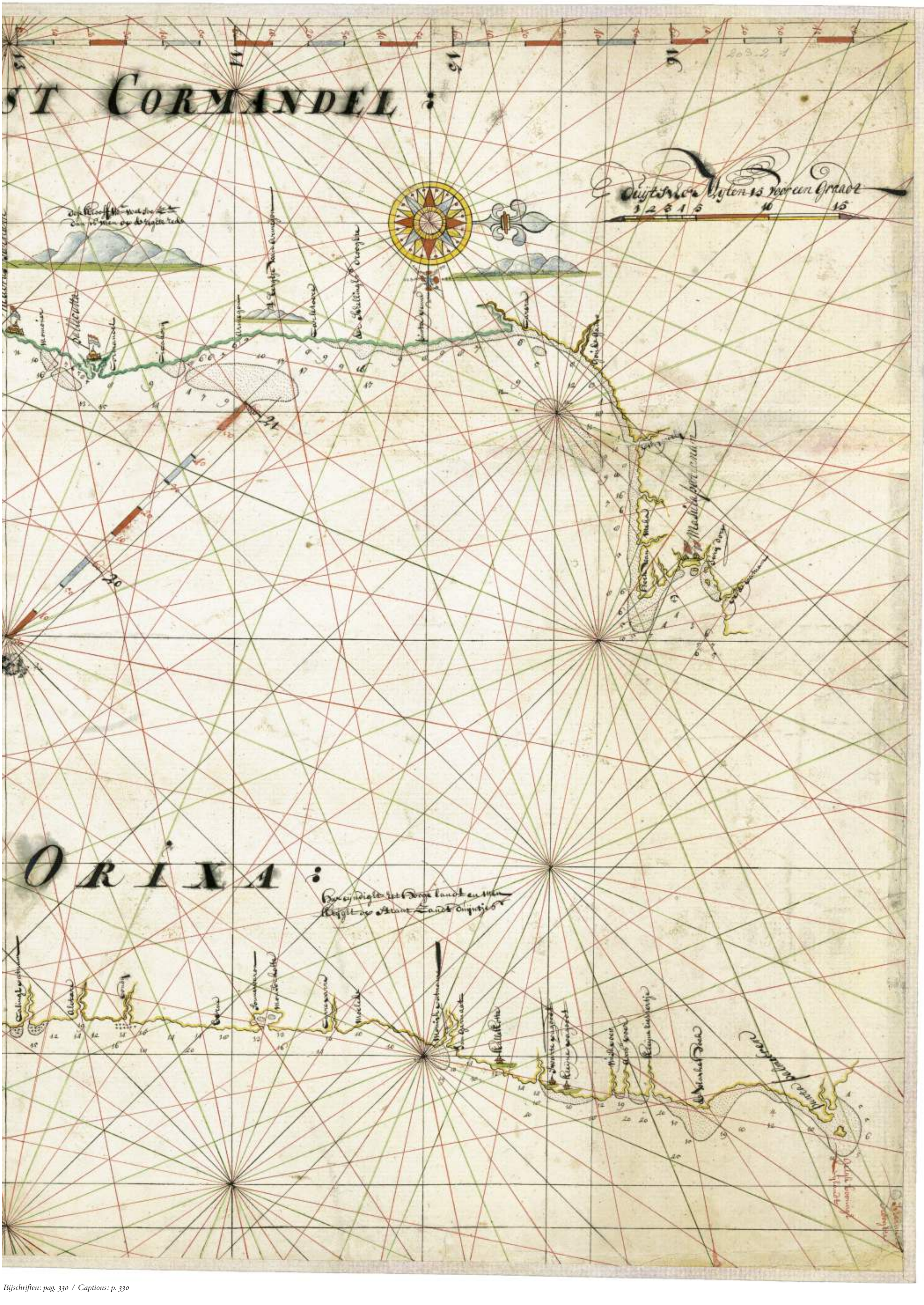

Bijschriften: pag. 330 / Captions: p. 330

De Coromandelkust / The Coromandel Coast

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-24, I-25a, I-25b, I-25c, I-25d, I-25e, I-25f, I-25g, I-25h, I-25i).

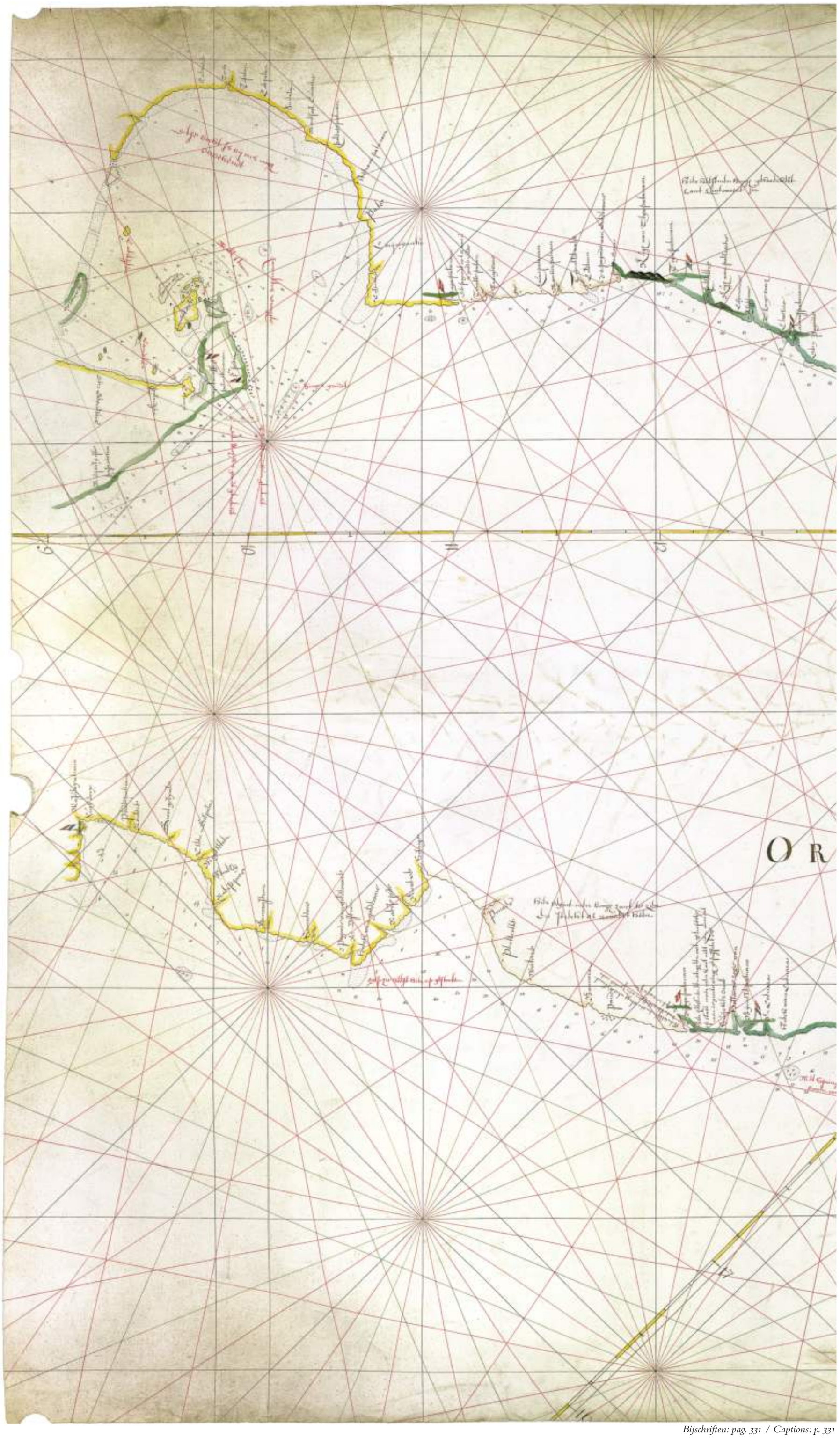

Coromandel. De langgerekte Coromandelkust met zijn verspreide textielproducerende districten bood de VOC al in de vroegste jaren van haar bestaan de mogelijkheid om zonder veel last van Europese concurrenten (de Portugese aanwezigheid was er gering) handelscontacten te leggen. Nadat de opperkoopman Paulus van Soldt met het jacht *Delft* uit de vloot van Steven van der Haghen in 1605 op diens instructie Masulipatnam had aangedaan en daar de eerste handelsrechten verkreeg, volgden spoedig meerdere vestigingen elders aan de kust. Zo werd in 1606 een kantoor te Petapoli geopend, in 1608 te Tirupapuliyur ('Tierepopelier' in Nederlandse bronnen uit deze periode) en in 1610, na moeizame onderhandelingen met de laatste vorsten van het Vijayanagara-rijk, te Pulicat ('Paliacatta'). Het aanvankelijke ontbreken van sterke westerse concurrentie had ook keerzijden: de ver van elkaar verwijderde vestigingen opereerden autonoom en de succesvolle Nederlandse activiteiten aan deze kust en in het achterland inspireerden al snel ook andere Europese naties. De Engelsen openden in 1611 eveneens een kantoor in Masulipatnam, de Denen vestigden zich in 1620 te Tranquebar nabij Nagappattinam en de Franse aanwezigheid in de regio werd voelbaar vanaf 1673, toen hun vestiging te Pondicherry tot stand kwam.

De nieuwe VOC-vestiging in Pulicat werd in 1610 vanwege de centrale ligging tussen de kantoren aan de noordelijke en zuidelijke kust aangewezen als bestuurlijk centrum van Coromandel, eerst onder een directeur, vanaf 1616 onder een gouverneur. De plaats werd voorzien van een aanzienlijke versterking, Fort Geldria, en in 1615 verkregen de Nederlanders hier ook het muntrecht. In de laatste decennia van de zeventiende eeuw leidden de toenemende onrust en de uiteindelijke annexatie van Golkonda door de Mughals in 1687 tot ernstige verstoring van de handel aan de noordkust, als gevolg waarvan de Compagnie gedwongen was haar activiteiten meer op Zuid-Coromandel te richten. Op advies van de gevolmachtigd commissaris-generaal Hendrik Adriaan van Reede tot Drakenstein, eind jaren tachtig belast met de inspectie van de Westerkwartieren, werd om die reden de hoofdvestiging kort na 1690 verplaatst naar het zuidelijker gelegen Nagappattinam (Negapatnam).

Hoewel de opbrengsten op peil bleven, verloor de Compagnie in Coromandel in de loop van de latere achttiende eeuw steeds meer terrein aan de Franse en Engelse concurrentie. In 1781, tijdens de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784), werden alle Nederlandse vestigingen op de kust zonder veel tegenstand door de Britten vanuit Madras bezet en vervolgens, met uitzondering van Pulicat, van hun verdedigingswerken ontdaan. Bij de Vrede van Parijs in 1784 kreeg de VOC de meeste van deze bezittingen weliswaar terug, maar in het navolgende laatste decennium van haar activiteiten bleek haar rol in de regio zowel politiek als commercieel voorgoed uitgespeeld. Binnen de compagniesorganisatie kwam dit verlies aan statuur onder meer tot uiting in de aanstelling van een gezaghebber in plaats van een gouverneur als hoogste bestuurspost in Coromandel en in de herhaalde overweging, zeker vanaf 1790, om de kust geheel te verlaten. Met de overige vestigingen in Voor-Indië werden Pulicat en de resterende nevenposten in 1795 bij volmacht van de naar Engeland uitgeweken stadhouder Willem V opnieuw door de Britten bezet. In het kader van het Verdrag van Londen van 1814 kwamen deze eind maart 1818 terug onder Nederlands bestuur, waarna per 1 maart 1825 de definitieve overdracht aan Groot-Brittannië volgde op basis van het Tractaat van Londen van 17 maart 1824.

Van een regio waarmee de Compagnie zulke lange en winstgevende relaties heeft onderhouden, zou men logischerwijs een omvangrijke nalatenschap aan kaarten, plattegronden en topografische afbeeldingen verwachten. Niets is minder waar; wat er in de diverse archiefinstellingen en andere collecties in binnen- en buitenland aan authentiek kaart- en beeldmateriaal in manuscriptvorm met betrekking tot de Coromandelkust bewaard is gebleven, valt als geheel juist op door zijn karigheid en eenzijdigheid. Zoals ook geldt voor de overige VOC-vestigingen in India kan dit deels worden verklaard door de omstandigheid dat de Compagnie hier geen territoriaal bezit had. De noodzaak tot aanmaak van kaarten bleef in Coromandel derhalve in hoofdzaak gerelateerd aan navigatiedoeleinden, aan het ontwerpen en uitvoeren van militaire en civiele bouwwerken, en aan de algemene vereisten van geografische kennis van de gebieden aan de kust en in het achterland waar de VOC actief was. Men beschikte hier dan ook niet over een eigen cartografisch en landmeetkundig bedrijf, zoals wel het geval was in Ceylon, aan de Kaap en in Java. Daarnaast speelde natuurlijk het later sterk afgenomen commerciële belang van de regio een rol, evenals het *de facto* definitieve verlies van de hoofdvestiging Nagappattinam na de Vierde Engelse Oorlog. Veelzeggend in deze samenhang is wel het feit dat van de Militaire Commissie, die tijdens haar werkzaamheid in de Oost in de jaren 1789-1792 van vrijwel alle andere compagniesvestigingen een omvangrijk kaartenbestand heeft laten aanmaken, geen enkele kaart bekend is van de Coromandelkust. Ook de rapportages van de commissarissen over de vestigingen aan deze kust zijn, wederom in vergelijking met andere regio's, opvallend kort en bondig.

Bijschriften: pag. 331 / Captions: p. 331

Coromandel. Even in the earliest years of its existence, the long Coromandel Coast with its various textile-producing districts offered the VOC the possibility of making trade contacts without too much interference from European competitors (the Portuguese presence there was slight). After the senior merchant Paulus van Soldt had in 1605 called at Masulipatnam with the yacht *Delft* from the fleet of Steven van der Haghen on the latter's instructions and had obtained the first trading rights there, more settlements on the coast soon followed. In this way an office was opened at Petapoli in 1606, in 1608 at Tirupapuliyur (*Tierepopelier* in Dutch sources of this period), and in 1610, after difficult negotiations with the last rulers of the kingdom of Vijayanagara, at Pulicat (*Paliacatta*). The initial lack of strong Western competition also had its drawbacks: the widely separated settlements operated independently, and successful Dutch activities on this coast and in the hinterland before long inspired other European nations. In 1611 the English also opened an office in Masulipatnam, in 1620 the Danes set themselves up at Tranquebar near Nagappattinam, and from 1673 the French presence in the region made itself felt when their settlement at Pondicherry was established.

Due to its central location between the offices on the northern and southern coasts, in 1610 the new VOC establishment in Pulicat was designated as the administrative centre of Coromandel, first under a director, and from 1616 under a governor. A fairly large fort was built at the place, Fort Geldria, and in 1615 the Dutch were also granted the right to mint coins there. In the later decades of the seventeenth century the increasing unrest and ultimate annexation of Golkonda by the Mughals in 1687 led to a serious disturbance in the trade on the north coast, and as a consequence of this the Company was forced to concentrate its activities more on the southern Coromandel Coast. On the advice of the plenipotentiary commissioner-general Hendrik Adriaan van Reede tot Drakenstein, who at the end of the 1680s was charged with the inspection of the Western Quarters, shortly after 1690 the main establishment was moved to the more southerly Nagappattinam (Negapatnam). Although the profits held up, in the course of the eighteenth century the Company gradually lost more ground in Coromandel to French and English competition. During the Fourth Anglo-Dutch War (1780-1784), in 1781 all the Dutch establishments on the coast were occupied by the British from Madras without much resistance and after that, with the exception of Pulicat, stripped of their defensive works. At the Peace of Paris in 1784 the VOC did get most of these possessions back, but in the succeeding decade of its activities it turned out that its role in the region was finished for good, both politically

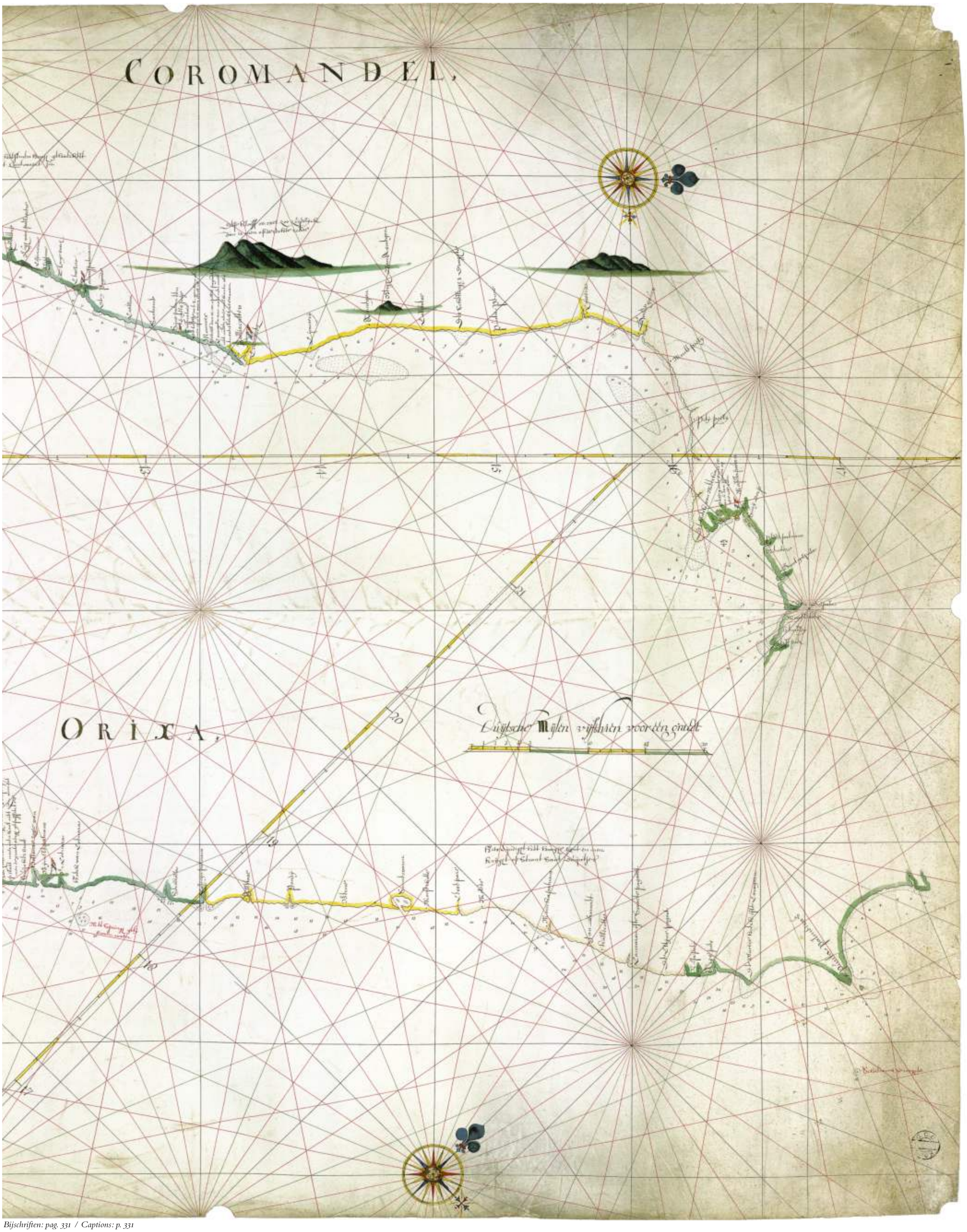

Bijschriften: pag. 331 / Captions: p. 331

and commercially. Within the Company organization this loss was expressed in such ways as the appointment of a *gezaghebber* (director) instead of a governor as the highest administrative position in Coromandel and in the repeated consideration, certainly after 1790, to leave the coast altogether. In 1795, on the authority of the stadtholder Willem V who had fled to England, the British once more occupied Pulicat and the remaining sub-posts, together with the other establishments in India. In the framework of the Treaty of London of 1814, at the end of March 1818 these were returned to Dutch rule, and after that, as of 1 March 1825 they were finally handed over to Great Britain on the basis of the Treaty of London of 17 March 1824.

Logically, one would expect an extensive legacy of maps, ground-plans and topographical depictions from a region with which the Company had maintained such long and profitable relations. Nothing could be less true – what we find in the way of authentic maps and other images in manuscript form relating to the Coromandel Coast in the various archives and other collections in the Netherlands and overseas strikes us precisely because of its scantiness and one-sidedness. As also applies to the other VOC establishments in India, this can partly be explained by the fact that the Company did not have territorial possessions there. Hence the need to produce maps was in Coromandel in the main restricted to purposes of navigation, the design and execution of military and civil building works, and the general requirements of geographical knowledge of the areas on the coast and in the interior where the VOC was active. As little as elsewhere in India, in Coromandel the Company administration did not have at its disposal its own cartographic and surveying resources, as it did in Ceylon, at the Cape or in Java. As well as this, the later greatly diminished commercial importance of the region played a part, just as did the *de facto* definitive loss of the main settlement of Nagappattinam after the Fourth Anglo-Dutch War. In this context it is significant that not a single map of the Coromandel Coast is known from the Military Commission, which had a large corpus of maps made of practically all the other Company establishments during its work in the East in the period 1789-1792. The reports by the commissioners regarding the settlements on this coast are, again in comparison with other regions, likewise remarkably short.

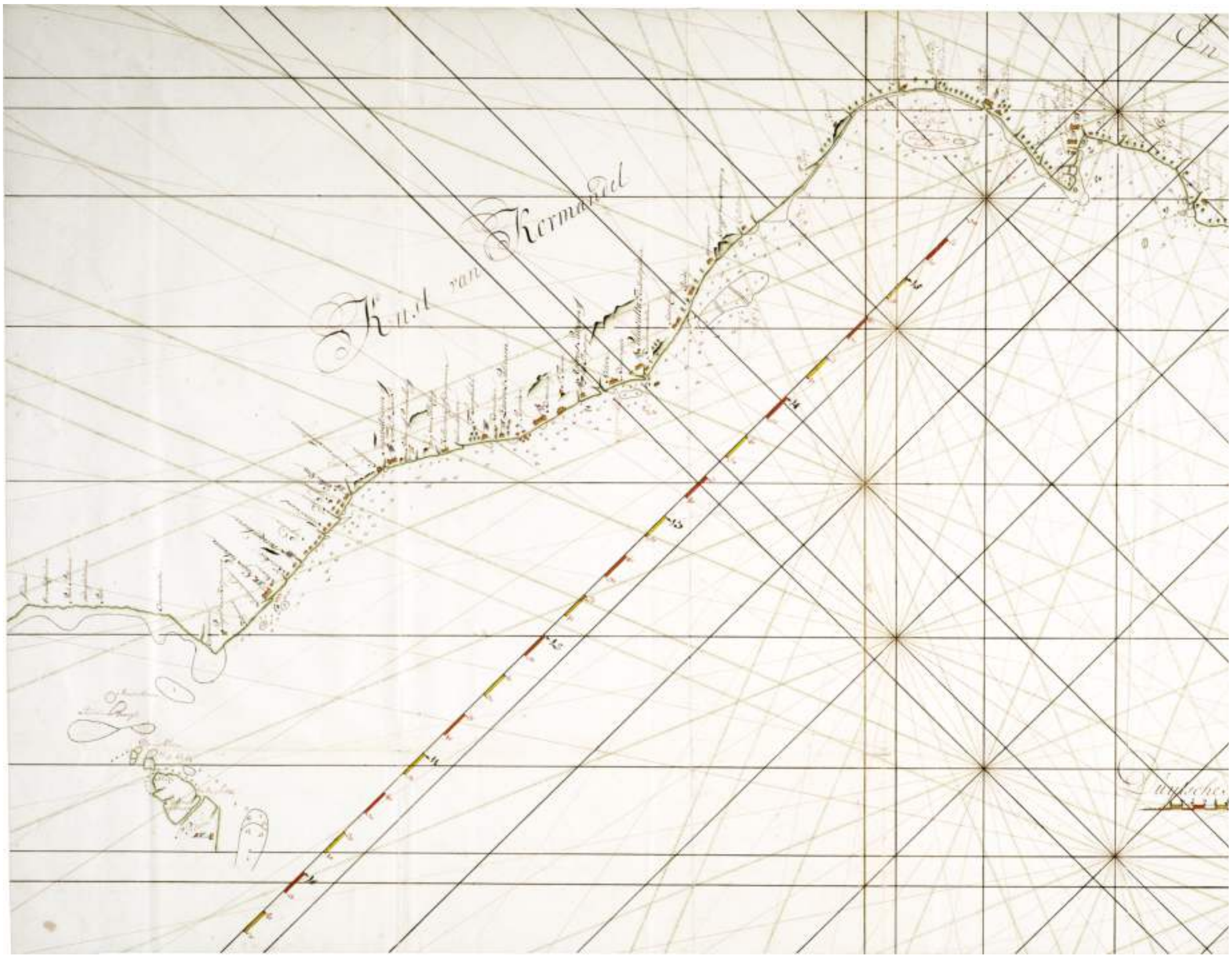

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-24 I, II).

bladen / sheets 324-325:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH 18 pf. 203 div. 2 p. 1/2.

[Anoniem, 1680-1700] :
[Anonymous, 1680-1700] :

Cormandel / Orixa.

Coromandel / Orissa.

Schaalstok van 15 Duytsche Mylen 15:en voor Een Graadt = [ca. 1 : 925.000].
Scale-bar of *15 Duytsche Mylen 15:en voor Een Graadt* = [approximately 1: 925,000].

1 kaart in 2 delen : ms op papier, gekleurd, 75 x 104 cm.
1 map in 2 parts : ms on paper, coloured, 75 x 104 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts, rechtsboven.
Orientation: north is right, upper right.

Overzichtskaarten. Bij wijze van inleiding is op de bladen 324-337 een aantal overzichtskaarten van de Coromandelkust als geheel en van gedeelten daarvan gereproduceerd. Deze volgden in de compagniescartografie doorgaans een standaardmodel waarbij de kustlijn werd gevolgd vanaf de noordwestelijke punt van Ceylon (Jaffnapatnam) tot iets voorbij de Godavaridelta in het noorden, in de VOC-bronnen en op kaarten vaak 'rivier van Narsapoer' genoemd. Sommige kaarten, zoals die op de bladen 324-325 uit de collectie van de Bibliothèque nationale de France, bestaan uit twee delen met onderling iets afwijkende oriëntatie, waarbij naast de feitelijke Coromandelkust ook de verder noordwaarts gelegen kust van Orissa ('Orixa') wordt getoond en het kaartbeeld doorloopt tot Palmyras Point of zelfs Pipli. Op vrijwel alle kaarten ziet men dezelfde vaste herkenningspunten aan de kust, zoals pagoden, opvallende bossen en gebergten in het achterland, terwijl veelal ook riffen, peildiepten en aanlooproutes naar belangrijke havens en wrakplaatsen van compagniesschepen zijn aangegeven. Het schip *Swartsluis* verging in januari 1680 nabij Bimlipatnam en lag, aldus de aantekening op de kaart, bij springtij nog boven water. Op grond van deze vermelding kunnen de kaarten op de bladen 324-325 en 326-327 worden gedateerd in het laatste kwart van de zeventiende eeuw. De primitieve vorm van noordelijk Ceylon en de aantekening dat de bocht bij de kust van Ramnad, nu Straat Palk, 'bij ons onbekent' was, duiden er echter op dat als voorbeeld waarschijnlijk een veel oudere kaart heeft gediend, uit de tijd kort na de verovering van Nagappattinam in 1658.

General maps. By way of introduction, on sheets 324-337 a number of general maps of the Coromandel Coast as a whole and of parts of it have been reproduced. In Company cartography these maps generally followed a standard model whereby the coastline was followed from the northwestern tip of Ceylon (Jaffnapatnam) to a point a little past the Godavari Delta in the north, which in VOC sources and on maps is often indicated as the 'river of Narsapoer'. Some maps, such as the chart on sheets 324-325 from the collection of the *Bibliothèque nationale de France*, consist of two parts with a mutually divergent orientation, so that alongside the actual Coromandel Coast also the more northerly coast of Orissa (*Orixa*) is shown and the map-image continues as far as Palmyras Point or even Pipli. On almost all the maps one sees the same fixed points of recognition on the coasts, such as pagodas, striking forests and mountain ranges in the hinterland, while usually also reefs, soundings and approach routes are marked. The ship *Swartsluis* went down in January 1680 near Bimlipatnam and, according to the note on the map, even at spring tide lay above water. On the basis of this mention the maps on sheets 324-325 and 326-327 can be dated to the last quarter of the seventeenth century. The primitive shape of Ceylon and the note that the bight on the coast of Ramnad, now Palk Strait, was *bij ons onbekent* (unknown to us), however, indicate that probably a much older map served as model, dating from a time shortly after the capture of Nagappattinam in 1658.

bladen / sheets 326-327:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH 18 pf. 203 div. 2 p. 1.

[Anoniem, 1680-1700] :
[Anonymous, 1680-1700] :

De Cust Cormandel / Orixa.

The Coromandel Coast / Orissa.

Schaalstok van 15 duijtsche Mylen 15 voor een Graadt = [ca. 1 : 925.000].
Scale-bar of *15 duijtsche Mylen 15 voor een Graadt* = [approximately 1: 925,000].

1 kaart in 2 delen : ms op papier, gekleurd, 73 x 102 cm.
1 map in 2 parts : ms on paper, coloured, 73 x 102 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts, rechtsboven.
Orientation: north is right, upper right.

De kaart op de bladen 326-327, eveneens afkomstig uit de collectie van de Bibliothèque nationale de France, komt vrijwel overeen met de voorgaande en is ook in dezelfde periode te dateren. Duidelijk is wel dat de vervaardiger geen weet had van de situatie ter plaatse, getuige de inkleuring van de vestigingen. Er waait een Nederlandse vlag bij de Deense vestiging Tranquebar ('Trangebare'), de Engelse vestiging Madras ('Madraspatnam') en de Engelse vestiging Vishakhapatnam ('Visagepatnam'). Te Vishakhapatnam onderhield de Compagnie in de eerste helft van de zeventiende eeuw inderdaad een klein kantoor, waar kleinere schepen op de werf werden gerepareerd. Ten tijde van de aanmaak van deze kaart waren de activiteiten daar echter allang gestaakt, waardoor deze post later door de Engelsen kon worden overgenomen. Ook hier valt de onnauwkeurige vorm van het schiereiland Jaffna in noordelijk Ceylon op, een aanwijzing dat de kaart ten minste deels nog is gebaseerd op een veel ouder voorbeeld.

The chart on sheets 326-327, also taken from the collection of the *Bibliothèque nationale de France*, agrees almost completely with the preceding one and can also be dated to the same period. But it is clear that the person who made it had no idea about the situation on the ground, in view of the colouring of the settlements. A Dutch flag is flying at the Danish settlement of Tranquebar (*Trangebare*), the English settlement of Madras (*Madraspatnam*) and the English settlement at Vishakhapatnam (*Visagepatnam*). At Vishakhapatnam the Company did indeed have a small office in the first half of the seventeenth century, where smaller ships were repaired in the shipyard. However, by the time this map was drawn the activities there had long been discontinued, so that this post could later be taken over by the English. Here too the inaccurate shape of the Jaffna peninsula in northern Ceylon strikes us, and is an indication that the map is at least partly based on a much older model.

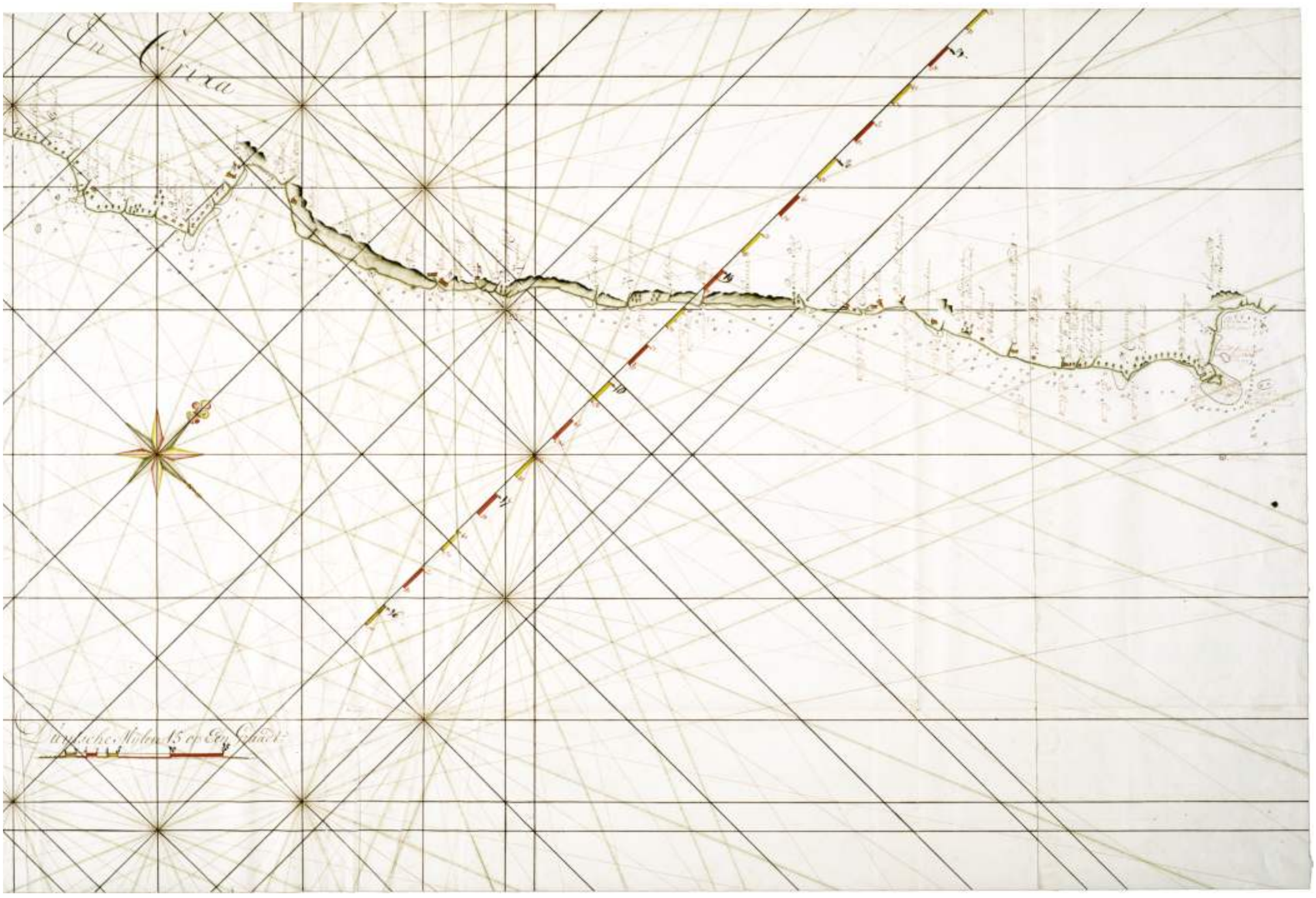

bladen / sheets 328-329:

Maritiem Museum Rotterdam, K4070 CCC.

[Anoniem, 1660-1670] :
[Anonymous, 1660-1670] :

Coromandel / Orixa.

Coromandel / Orissa.

Schaalstok van 20 Duijtsche Mijlen vijfthien voor een graedt = [ca. 1 : 938.000].
Scale-bar of *20 Duijtsche Mijlen vijfthien voor een graedt* = [approximately 1: 938,000].

1 kaart in 2 delen : ms op perkament, gekleurd, 82 x 105 cm.
1 map in 2 parts : ms on vellum, coloured, 82 x 105 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts, rechtsboven.
Orientation: north is right, upper right.

Ook de kaart uit de Corpus Christi Collectie van het Maritiem Museum Rotterdam op de bladen 328-329 geeft de Coromandelkust en de kust van Orissa in twee delen weer, overeenkomstig de twee 'Parijse' kaarten op de bladen 324-327. De datering kan iets vroeger gesteld worden, omdat voor de kust bij Bimlipatnam nog geen melding wordt gemaakt van het verongelukte schip *Swartsluis*, enkel dat het rif met springtij boven water ligt. De opmerking 'dese bocht is bij ons nogh onbekendt' in Straat Palk, in de compagniestijd ook bekend als de 'Bogt van Tondi' (zie ook de bladen 324-325), duidt eveneens op een vroegere datering, relatief kort na de verovering van Jaffnapatnam, Nagappattinam en Tuticorin in 1658.

The chart from the Corpus Christi Collection of the Maritime Museum in Rotterdam, on sheets 328-329 shows the Coromandel Coast and the coast of Orissa in two parts, similar to the two 'Paris' maps on sheets 324-327. It can be dated a little earlier, because off the coast at Bimlipatnam there is still no mention of the ship *Swartsluis* that went down there, just that the reef is above water at spring tide. The remark 'this bay is still unknown to us' in Palk Strait, in the time of the Company also known as the *Bogt van Tondi* (Bight of Tondi) (see also sheets 324-325), also points to an earlier dating, relatively soon after the conquest of Jaffnapatnam, Nagappattinam and Tuticorin in 1658.

bladen / sheets 330-331:

Nationaal Archief, 4.VELH 156.2.6.

[Gerrit de Haan, 1761] :

[De Kust Chormandel].

[The Coromandel Coast].

Schaalstok van 15 Duijtsche Mijlen 15 op Een Graadt = [ca. 1 : 941.000].
Scale-bar of *15 Duijtsche Mijlen 15 op Een Graadt* = [approximately 1: 941,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 64,5 x 170 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 64.5 x 170 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Opmerkelijk aan de grote kustkaart van Coromandel en Orissa door baas-kaartenmaker Gerrit de Haan uit het tweede deel van zijn *Ligtende Zee Fakkel* (1761) op de bladen 330-331 zijn de Nederlandse vlaggen bij de plaatsen Masulipatnam ('Masulapatnam') en Petapoli ('Pettopolij'). Het doet vermoeden dat De Haan voor zijn overzichtskaart gebruik heeft moeten maken van verouderd kaartmateriaal. Het kantoor te Masulipatnam werd namelijk in 1759 definitief verlaten, nadat de plaats in de Zevenjarige Oorlog (1756-1763) eerst door de Fransen en vervolgens door de Engelsen was bezet, en de loge in Petapoli was zelfs al in de zeventiende eeuw gelicht. Het is onduidelijk waarom De Haan zich op klaarblijkelijk verouderde gegevens baseerde; waarschijnlijk werd het gestandaardiseerde kaartmateriaal van de Coromandelkust gedurende de eerste helft van de achttiende eeuw niet of nauwelijks aangepast. Vernieuwend is wel zijn aaneengesloten weergave van de gehele kust, met behoud van ongeveer dezelfde schaal als in de oudere kaarten in twee delen gebruikelijk was.

A remarkable feature on the large coastal chart of Coromandel and Orissa by the chief map-maker Gerrit de Haan from the second volume of his *Ligtende Zee Fakkel* (1761) on sheets 330-331 is the Dutch flags at the places Masulipatnam (*Masulapatnam*) and Petapoli (*Pettopolij*). This makes us assume that De Haan must have had to use obsolete map material for his chart, in view of the fact that the office at Masulipatnam was finally abandoned in 1759, after this place had been occupied first by the French and then by the English in the Seven Years' War (1756-1763), and the lodge in Petopoli had even been closed in the seventeenth century. It is unclear why De Haan based himself on information so obviously outdated; probably the standardized map material for the Coromandel Coast had not or scarcely been adjusted during the first half of the eighteenth century. An innovation is his connected depiction of the entire coast, while keeping approximately the same scale as was customary in the older maps in two parts.

DE CVST VAN MA
voor een graed.
10
12
Adams Bruijn
Kaap de Comorijn
Middelbergh
Manaer
Caap de Comorijn
Manaer
Punta de Galle
Punta de Galle
Punta de Galle

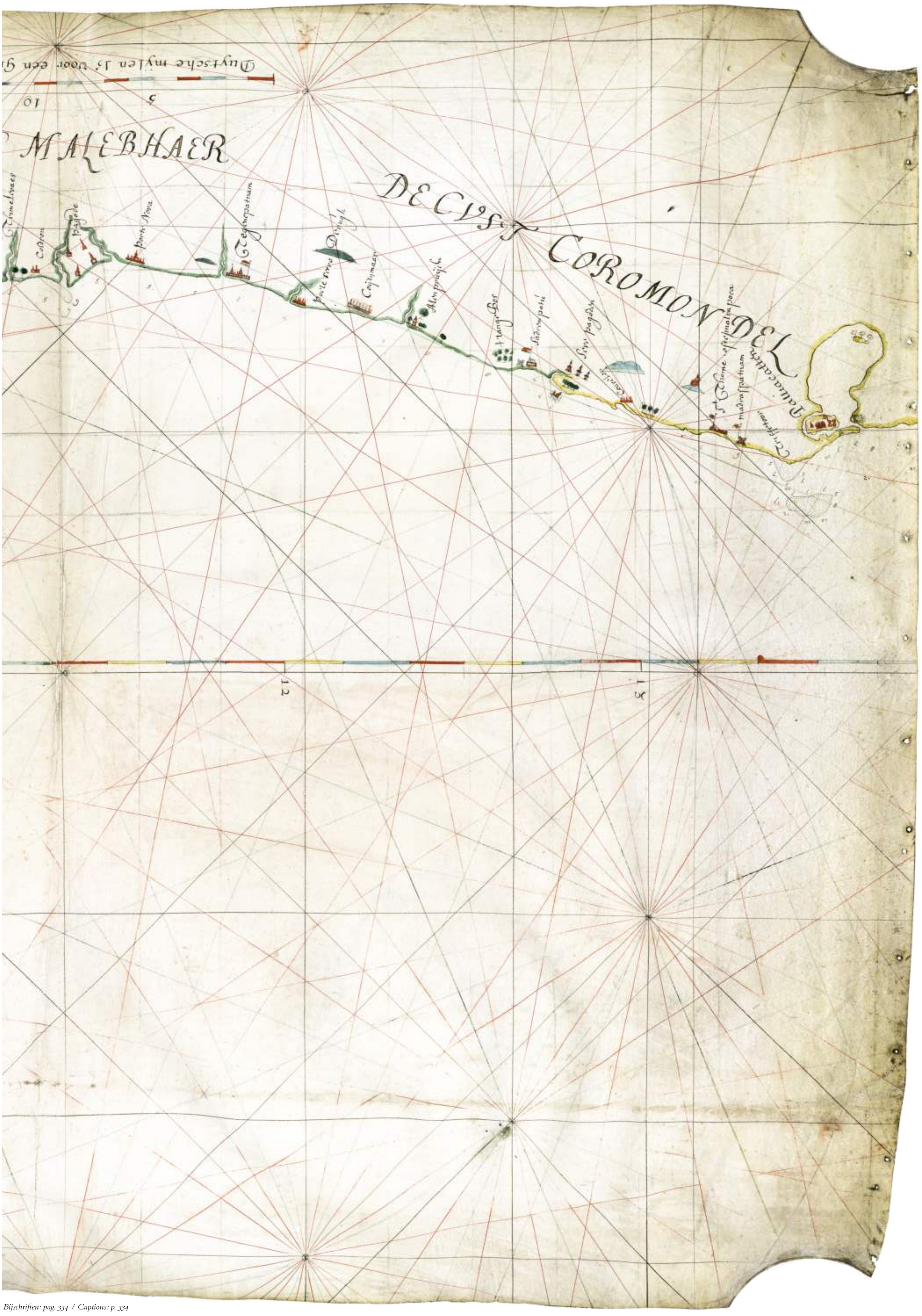

Bijschriften: pag. 334 / Captions: p. 334

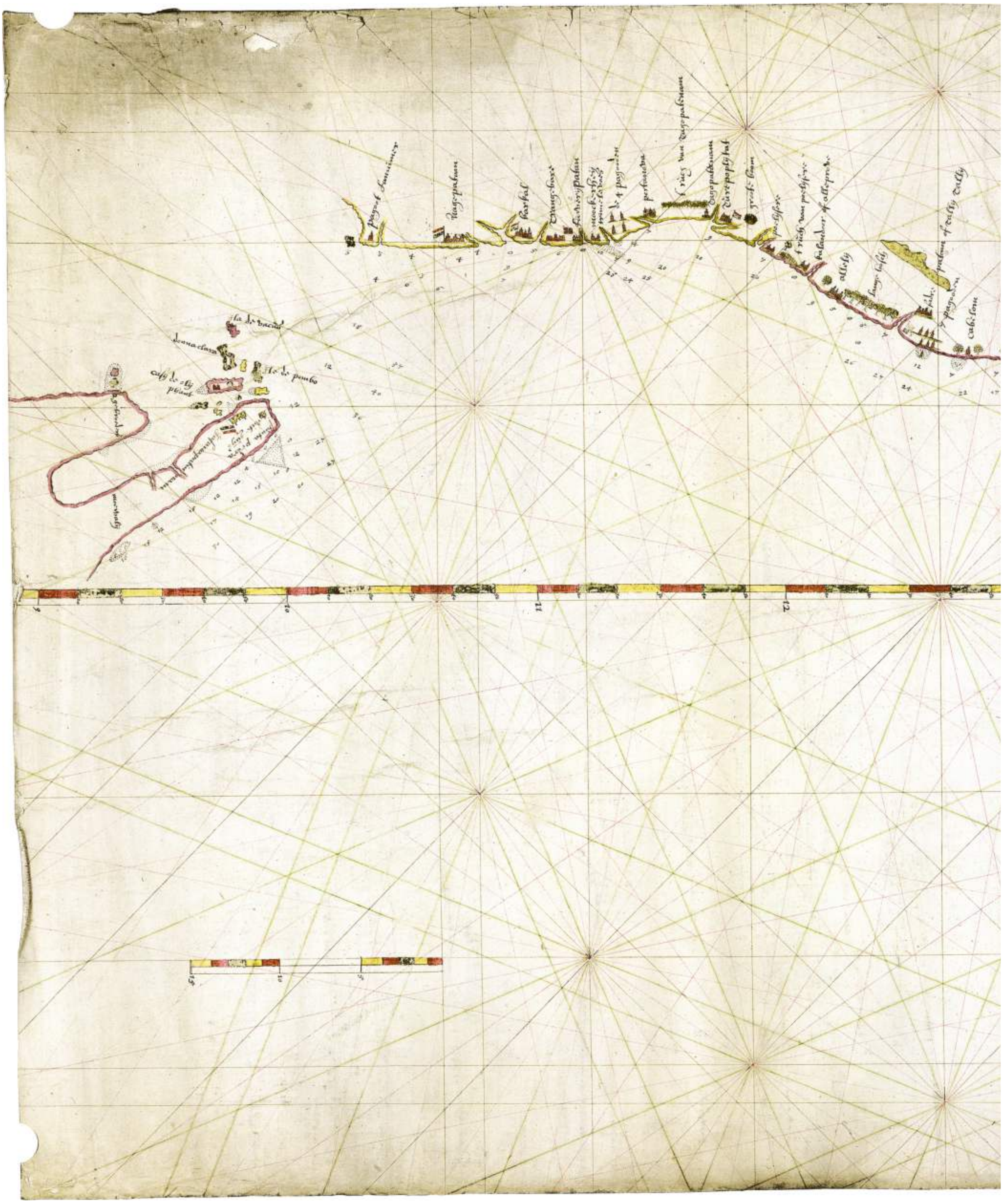

bladen / sheets 332-333:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH 18 pf. 203 div. 3 p. 3.

[Anoniem, 1660-1680] :
[Anonymous, 1660-1680] :

De Cust van Malebhaer / De Cust Coromondel.

The Coast of Malabar / The Coast Coromandel.

Schaalstok van 15 Duytsche mijlen 15 voor een Graet = [ca. 1 : 575.000].
Scale-bar of *15 Duytsche mijlen 15 voor een Graet* = [approximately 1: 575,000].

1 kaart : ms op perkament, gekleurd, 70 x 93 cm.
1 map : ms on vellum, coloured, 70 x 93 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

De maker van de overzichtskaart op de bladen 332-333 van noordelijk Ceylon, de kust van Ramnad en het gedeelte van Coromandel tussen Point Calimere en Pulicat ('Palliacatten', geheel rechts) heeft wel een uiterst merkwaardige vergissing begaan door het zuidelijke deel van deze kust te betitelen als 'De Cust van Malebhaer'. Opvallend is dat van de diverse Nederlandse vestigingen alleen die in Ceylon van een vlag zijn voorzien, terwijl de wat grotere weergave van Pulicat erop wijst dat die plaats ten tijde van de vervaardiging nog de hoofdvestiging in Coromandel was. De kaart vertoont het zeldzamere, vroege type waarbij alleen het zuidelijke deel van de Coromandelkust is afgebeeld, zonder de later gebruikelijke deelkaart van de noordkust en Orissa.

The person who made the map on sheets 332-333 covering northern Ceylon, the coast of Ramnad and the part of the Coromandel Coast between Point Calimere and Pulicat (*Palliacatten*, far right) made an extremely odd mistake by naming the southern section of this coast *De Cust van Malebhaar* (the Malabar Coast). It is striking that of the various Dutch settlements only those in Ceylon are provided with a flag, while the somewhat larger depiction of Pulicat suggests that this place was still the main establishment in Coromandel at the time when the map was made. The map shows the rarer, early type in which only the southern part of the Coromandel Coast is pictured, without the section map of the north coast and Orissa that was usually included in later versions.

bladen / sheets 334-335:

Maritiem Museum Rotterdam, K4082 CCC.

[Anoniem, ca. 1658] :
[Anonymous, c. 1658] :

[Kaart van de Coromandelkust].

[Map of the Coromandel Coast].

Schaalstok van 15 [Duitse mijlen] = [ca. 1 : 905.000].
Scale-bar of *15* [*Duitse mijlen*] =
[approximately 1 : 905,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 57,5 x 94 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 57.5 x 94 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Met een datering rond 1658 is de kaart uit de Corpus Christi Collectie van het Maritiem Museum Rotterdam op de bladen 334-335 het oudste hier gereproduceerde overzicht van de Coromandelkust. Ter indicatie van de datering kan de Nederlandse vlag bij de plaats Karikal ('Karkal', zie ook blad 347) dienen. Het aanhouden van het compagnieskantoor ter plaatse werd na de inname van het nabijgelegen Nagappattinam in 1658 overbodig geacht en de post werd dan ook spoedig daarna opgeheven. Omdat bij Nagappattinam al een Nederlandse vlag is ingekleurd, zal deze kaart waarschijnlijk iets nadien vervaardigd zijn. De kustlijnen zijn vrij schematisch weergegeven, eveneens in Ceylon, met minder annotaties dan op de voorgaande kaarten van latere datum. Wel is het standaard kaartbeeld al duidelijk te herkennen, dat echter niet verder noordwaarts reikt dan de Godavaridelta; het later gangbare tweede kaartgedeelte met de kust van Orissa ontbreekt ook hier nog.

With a dating to around 1658, the map from the Corpus Christi Collection of the Maritime Museum, Rotterdam, on sheets 334-335 is the oldest survey of the Coromandel Coast reproduced here. The Dutch flag at the town of Karikal (*Karkal*, see also sheet 347) can serve as an indication for the dating. After the neighbouring Nagappattinam was captured in 1658, it was considered unnecessary to keep the Company office there, and so this post was closed soon after that. Because a Dutch flag has been drawn at Nagappattinam as well, this map will probably have been made a little after this. The coastlines have been depicted rather schematically, just as in Ceylon, with fewer annotations than on the preceding maps of later date. However, the standard map-image can clearly be recognized, although it does not extend further northward than the Godavari Delta; the second section of map with the coast of Orissa that was common later is also lacking here.

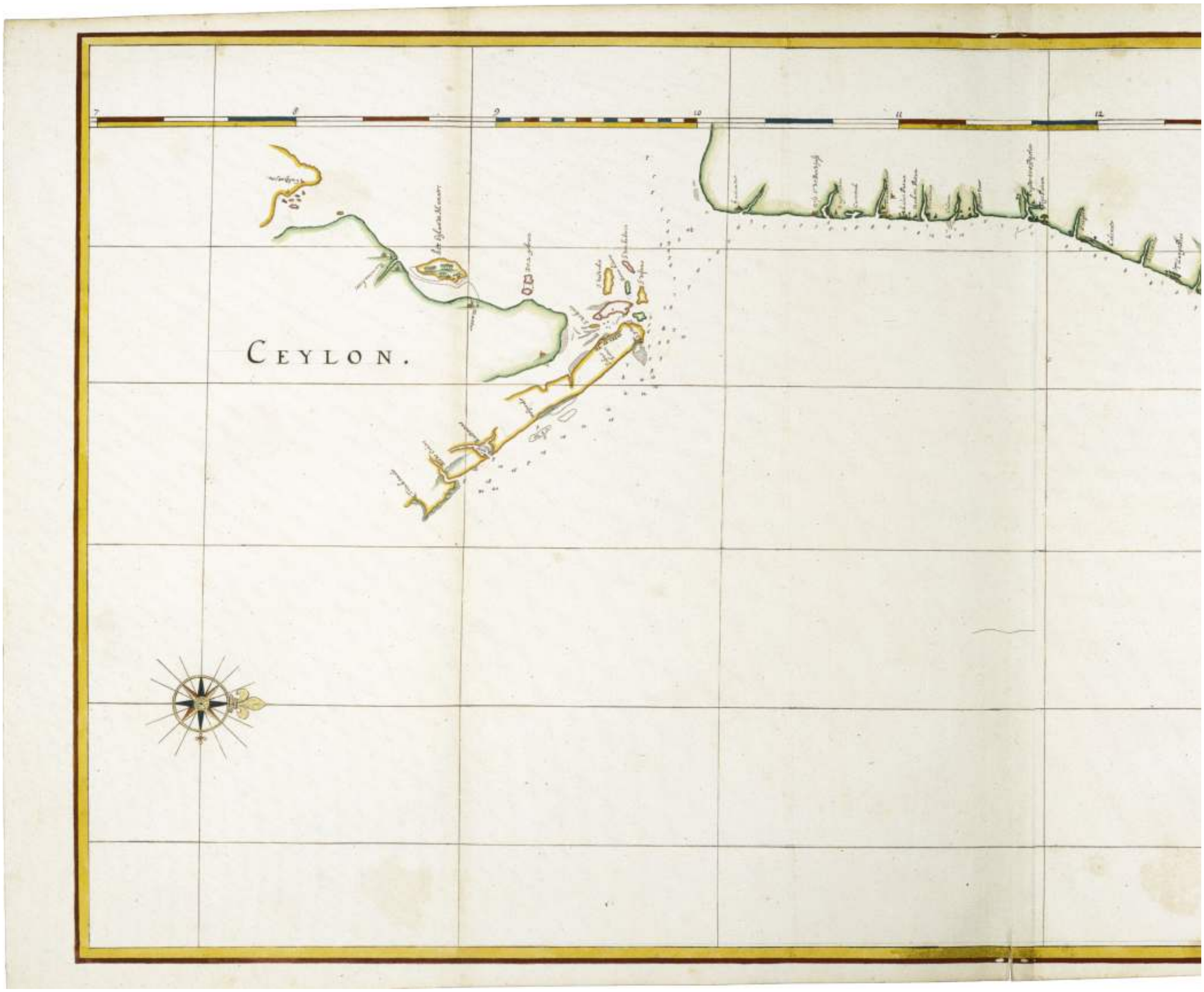

bladen / sheets 336-337:

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 39:08.

[Johannes Vingboons, 1665-1670] :

[Kaart van de Coromandelkust].

[Map of the Coromandel Coast].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 54,5 x 130 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 54.5 x 130 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

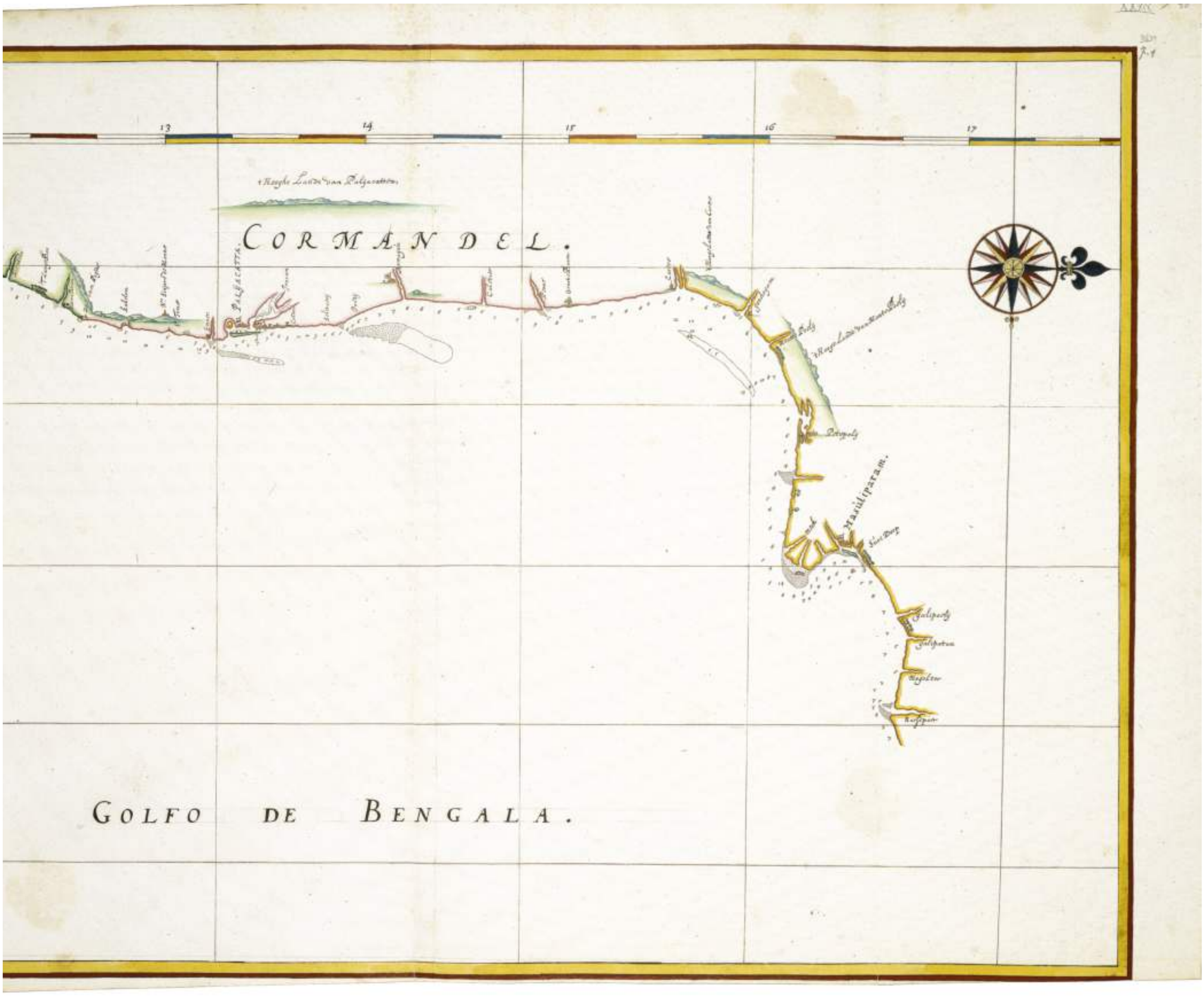

De kaart van de Coromandelkust die Johannes Vingboons omstreeks 1670 tekende voor de atlas van Laurens van der Hem en die hier als afsluitend overzicht is gereproduceerd op de bladen 338-339, komt deels overeen met de voorgaande kaart uit de Corpus Christi Collectie, onder meer in de enkelvoudige weergave tot de Godavaridelta. Het is dan ook verleidelijk beide met elkaar in verband te brengen, maar de opmerkelijk primitieve vorm van delen van de kust – bijvoorbeeld die van Ceylon – en ook het ontbreken van veel toponiemen en van bepaalde compagniesvestigingen op Vingboons' kaart doen vermoeden dat deze op een nog ouder voorbeeld teruggaat. Het noordelijk aansluitende vervolg in de Atlas Blaeu-Van der Hem, Vingboons' kaart van de kust van Orissa, is hier gereproduceerd op de bladen 376-377.

The map of the Coromandel Coast which Johannes Vingboons drew around 1670 for the atlas of Laurens van der Hem and which is reproduced here as a concluding overview on sheets 338-339 agrees in part with the preceding map from the Corpus Christi Collection, among other things in the depiction in one piece as far as the Godavari Delta. Hence it is tempting to connect the two, but the remarkably primitive form of parts of the coast, for example that of Ceylon, and also the lack of many toponyms and of certain Company establishments on Vingboons's map, make us suspect that this derives from an even older model. The northern continuation in the Blaeu-Van der Hem atlas, Vingboons's map of the coast of Orissa, is reproduced here on sheets 376-377.

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25b, I-25c, I-25d).

bladen / sheets 338-339:

Nationaal Archief, 4.VEL 1080.

Nagapatnam den Eersten october A:o 1705,
[Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven] :
Nagappattinam the 1st of October A:o 1705,
[Jan Christiaensz Toorzee, attributed] :

Aanwijsinge der omtrekken van / Nagapatnam.

Explanation of the outlines of / Nagappattinam.

Schaalstok van 120 roeden = [ca. 1 : 3.300].
Scale-bar of *120 roeden* = [approximately 1: 3,300].

1 kaart + 4 profielen : ms op papier, gekleurd,
80 x 101,5 cm.
1 map + 4 profiles : ms on paper, coloured, 80 x 101.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [midden] een beschrijving en een legenda bij de letters A t/m N en 6 kaartsymbolen :
Explanations: [centre] a description and a key to the letters A to N and 6 cartographic symbols :

Ten Eersten… den omtreck van 't nieuwe fort of casteel de vijv sinnen getekent met de lettra: A als
[…] 'T Gesigt.
[…] 'T Gevoel.
[…] 'T Gehoor.
69. De smaak.
[…] De reuk.
[…] De front buijten 't nieuwe fort 't rood gestippelde is Een muur van Een Ientiefse pagood.

Ten tweeden … den omtrek van de oude portugese stad, zoo als deselve tegenwoordigh is, beginnende aan de oostzyde van 't nieuwe casteel en Eijndigende aan d' Westzijde van genoemde casteel.
B. Een stuk oude kromme gordijn met root afgezet tusschen Amsterd: en 't gevoel.
b. Een nieuwe gordijn in plaats van de oude kromme, D:o.
C. 'T Bolwerk amsterdam, met een kuijl in d' midden sijnde 4 voeten lager als de bedding daar 't Canon op staat waar in Een Corps du guarde, dispens, combuys, regen waterbak, sergants, en bosschieters camer, secreet, en kruijt kelder is.
D. Een oude water pas, met een poort.
E. Een oude gordijn met Een poort tusschen Amsterdam en d' gewesene punt Vianen.
F. Een groote puijn hoop zijnde geweest een gedeelte van d' opvullinge van gewesene bolwerk Vianen.
G. Afpaggeringen met palmeer houten aan de rievier kant.
H. Een laag halv reduijtie genaamt alkmaar.
I. Een stuk van Een oude gordijn.
K. Een out bolwerk genaamt Leijden met Een stuk van Een fause brehe.
k. Een vijv hoekige reduijt in d' plaats van Leyden.
L. Een out bolwerk genaamt enckhuijsen staat op Een hooge grond en kan commanderen over d' lage hoek van het bolwerk d' Reuk.
M. Een out bolwerk genaamt hoorn.
m. Een nieuwe gordyn, tusschen d' Reuk en d' vijvhoek.
N. Een stuk van Een oude gragt, meest droog.

[linksonder] een beschrijving en een legenda bij de letters *A* t/m *Z* :
[lower left] a description and a key to the letters *A* to *Z* :

Ten derden den omtrek van de buijten stad soo als deselve tegenwoordig is, beginnende van 't bolwerk enkhuijsen en Eijndigende: aan de revier kant, zijnde van aarde wallen tusschen 4 a 5 voeten hoog, en d' bolwerken wat hooger, met palmeer houten ompaggert, en hier met bleek swart, en der selver gragt met ligt blauw afgezet, als,
A. 'T Bolwerk den haag.
B. D:o orangien, met Een stadts poort daar bij.
C. Een halv reduijtje.
D. D:o wykteduursteeden.
E. Een half reduijtje.
F. D:o purmerent.
G. Een halv reduijtje.
H. D:o groeningen.
I. Bolwerk Geldria.
K. D:o Zelandia, daar bij Een statspoort.
L. D:o Hollandia, ende.
M. Een steene vierkante reduijt genaamt scheteldoekshaven.
N. De Rievier.
O. De mont van d' rievier.
P. Spruijten van de revier.
Q. De Zeestrandt.
R. De Zee.
S. Water tanken.
T. Lage wateragtige gronden.
V. Hooge Zandige D:os.
W. D' Put carren barij waar in het beste drink water is.
X. De pagood Zina.
Y. De thuijn van d:o pagood.
Z. Een zanderij of rust plaats, met Een v[er]vallen pagootje, daar bij Een kleijn bosch illeppe boomen.

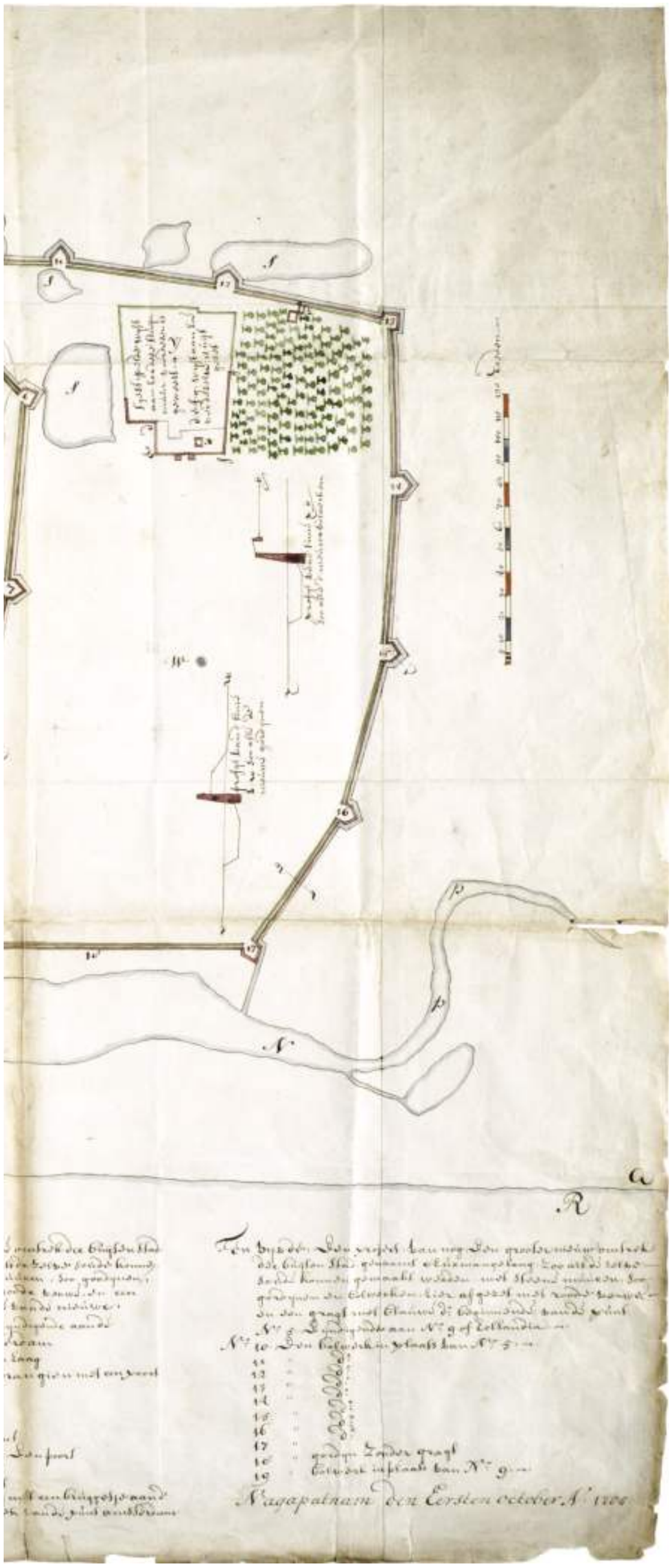

[rechtsonder] een beschrijving en een legenda bij de nummers 1 t/m 22 :
[lower right] a description and a key to the numbers 1 to 22 :

Ten vyvde, Een project, van nog Een grooter nieuw omtrek der buijten stad, genaamt churmangelang, zoo als de selve soude konnen gemaakt werden, met steene muuren, soo gordynen en bolwerken, hier afgezet met roode verwe en een gragt met blauwe d:o beginnende: van de punt N:o 5 eijndigende aan N:o 9 of hollandia.
N:o 10. Een bolwerk in plaats van N:o 5.
11. [Een] d:o.
12. [Een] d:o.
13. [Een] d:o.
14. [Een] d:o.
15. [Een] d:o.
16. [Een] d:o.
17. [Een] d:o.
18. [Een] gordyn Zonder gragt.
19. [Een] bolwerk in plaats van N:o 9.
Nagapatnam den Eersten october A:o 1705.

Ten vierden Een project van Een nieuwe omtrek der buitenstad, genaamt churmangelang, zoo als de zelve soude konnen gemaakt werden, met steene muuren, soo gordynen, en bolwerken, hier afgeset met roode verwe, en een gragt met blauwe d:o beginnende van de nieuwe, vijv hoek, aande west zijde, en Eyndigende aan de: oost zijde aan het bolwerk Amsterdam.
1. Een bolwerk in plaats van den haag.
2. [Een] d:o orangien met een poort.
3. [Een] d:o.
4. [Een] d:o.
5. [Een] d:o.
6. [Een] d:o.
7. [Een] d:o voor d' punt gelderlant.
8. [Een] d:o bij Zeelandia, daar bij Een poort.
9. [Een] d:o bij hollandia.
20. [Een] nieuwe gordijn zonder graght.
21. [Een] stuk muur en grag, daar bij met een bruggetje aan d' oost zijde van d' bolwerks hoek van de punt amsterdam.
22. [Een] rij huijsen.

Nagappattinam (Negapatnam). Nagappattinam, bij de Europeanen indertijd meer algemeen bekend als Negapatnam, was een van de weinige plaatsen aan de Coromandelkust die door verovering in handen van de Compagnie kwamen. Tijdens de grote campagne in noordelijk Ceylon onder Rijklof van Goens in 1658 werd na de verovering van Jaffnapatnam, het laatste Portugese bolwerk op het eiland, in juli van dat jaar een expeditiemacht van elf schepen met 700 man troepen onder majoor Jan van der Laan naar Nagappattinam en Tuticorijn aan de Visserijkust uitgezonden, die beide plaatsen zonder wapengeweld van de Portugezen overnam. Deze inbezitname vond plaats zonder enig overleg met de vorst van Thanjavur (Tanjore), onder wiens gezag de Portugese vestiging formeel viel, en gedurende de volgende twee jaar raakte de Compagnie dan ook verwikkeld in een taai conflict met dit rijk. Na een mislukte belegering van Nagappattinam door Tanjoorse troepen kwam het in 1660 alsnog tot een vergelijk, waarbij de VOC op grond van het recht van verovering in het bezit bleef van Nagappattinam, maar tegelijkertijd per contract het oppergezag van de vorst op deze kust erkende en zich aan hem verplichtte tot betaling van een jaarlijkse vergoeding. Nagappattinam werd aanvankelijk vanuit Colombo bestuurd, als behorend bij het gouvernement Ceylon, en werd in de volgende decennia van enige betekenis als leverancier van rijst aan de VOC-vestigingen op het eiland. Op advies van Van Reede tot Drakenstein werd de stad in 1690 de nieuwe hoofdvestiging van de Compagnie aan de Coromandelkust, waarmee tevens de scheiding tussen dit gouvernement en de gebieden onder Ceylon zuidwaarts werd verlegd naar de grens tussen de rijken van Thanjavur en Ramnad (zie de overzichtskaart van de Visserijkust uit 1699 op de bladen 300 en 301). Conform Van Reedes aanwijzingen werden bovendien de uitgestrekte oude Portugese vestingwerken om de gehele binnenstad, die de Compagnie jaarlijks een onevenredige som aan onderhoud kostten, vervangen door een enkele vijfhoekige citadel, de Vijf Sinnen of Naarden genaamd. De bouw van deze indrukwekkende vesting begon al in 1687 en in 1690 waren de werkzaamheden zo ver gevorderd dat het bestuur daadwerkelijk verplaatst kon worden van Pulicat naar Nagappattinam. De uiteindelijke voltooiing van het werk volgde echter pas rond 1700, tegen een veelvoud van de oorspronkelijk beraamde kosten.

De fraaie en rijk geannoteerde kaart van het fort en de buitenstad van Nagappattinam uit 1705 op de bladen 338-339 is niet gesigneerd, maar kan op de inhoud en stijl met enig voorbehoud worden toegeschreven aan de van oorsprong Deense militair ingenieur en eerste landmeter te Colombo Jan Christiaensz Toorzee. Tijdens en na de voltooiing van het werk aan het fort De Vijf Sinnen is ook de mogelijkheid onderzocht van een algehele ommuring van de buitenstad met nieuwe stenen muren en bolwerken, waartoe op deze kaart twee mogelijkheden zijn aangegeven. Onder de grootste, meest noordwaartse uitbreiding, rechts op de kaart, zou zelfs de tuin bij de 'Chinese pagode' binnen de ommuring vallen. De plannen voor een complete stenen omwalling werden echter al in 1706, ongetwijfeld na beoordeling van deze kaart en bijbehorende rapportage, door de Hoge Regering in Batavia afgewezen. Alleen indien de inwoners zelf de kosten van de aanleg op zich wilden nemen, zou het project alsnog doorgang kunnen vinden. Het eindresultaat was natuurlijk dat alles bij het oude bleef en de buitenstad zijn bestaande, ontoereikende aarden wallen met palissaden behield, die in de legenda zijn beschreven onder 'Ten derden' en ook al voorkomen op de oudere plattegrond van Nagappattinam die omstreeks 1695 werd opgenomen in de grote overzichtsatlas van Isaak de Graaf (Deel I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25b). Zie ter vergelijking ook de situatiekaarten van omstreeks 1720 door c.q. naar Pieter Gijsbert Noodt, bladen 341 en 342. Nagappattinam werd tijdens de Vierde Engelse Oorlog op 12 november 1781 na een kort beleg door de Britten bezet. De plaats kwam bij de Vrede van Parijs van 1784 *de facto* niet terug onder bestuur van de VOC, hoewel van Nederlandse kant formeel geen afstand werd gedaan van deze bezitting. Groot-Brittannië hoopte op deze wijze druk te kunnen uitoefenen om toegang te verkrijgen tot de baai van Trincomalee op Ceylon, waar de EIC en de Royal Navy een permanente vestiging wensten. Tot een dergelijke ruil is het niet gekomen, zodat Nagappattinam sinds 1781 feitelijk blijvend Brits bezit is geweest en de Compagnie nadien gedwongen was haar hoofdkwartier in Coromandel terug te verplaatsen naar Pulicat. Als voorzorgsmaatregel voor het geval de plaats later toch nog aan de Nederlanders teruggegeven zou worden, werden na 1784 wel het fort De Vijf Sinnen en de overige verdedigingswerken afgebroken.

Nagappattinam (Negapatnam). Nagappattinam, among Europeans at that time generally known as Negapatnam, was one of the few places on the Coromandel Coast that became a possession of the Company by conquest. During the great campaign in northern Ceylon under Rijklof van Goens in 1658, after the conquest of Jaffnapatnam, the last Portuguese bulwark on the island, in July of that year an expedition consisting of eleven ships with 700 troops under Major Jan van der Laan was sent to Nagappattinam and Tuticorin on the Fisheries Coast, and both of these places were taken from the Portuguese without the use of force. This appropriation took place without any consultation with the ruler of Thanjavur (Tanjore), under whose formal authority the Portuguese settlement came, and so for the next two years the Company became involved in a determined struggle with this kingdom. Following an unsuccessful siege of Nagappattinam by Tanjore troops, in 1660 a settlement was achieved, whereby the VOC continued in the possession of Nagappattinam by right of conquest, but at the same time by contract recognized the suzerainty of the king on this coast and undertook to pay an annual fee as compensation. In the first three decades Nagappattinam was administered from Colombo as belonging to the government of Ceylon, and over the next decades assumed some importance as a supplier of rice to the VOC establishments on the island. On the advice of Van Reede tot Drakenstein, in 1690 the town became the new Company headquarters on the Coromandel Coast, so that the dividing line between this government and the areas under Ceylon to the south was shifted to the border between the kingdoms of Thanjavur and Ramnad (see the general map of the Fisheries Coast from 1699 on sheets 300 and 301). Moreover in accordance with Van Reede's instructions, the extensive old Portuguese defensive works around the whole of the inner town, which annually cost the Company a disproportionate amount to maintain, were replaced by a single five-sided citadel, called *De Vijf Sinnen* (The Five Senses) or *Naarden*. Work on this impressive stronghold already began in 1687 and by 1690 was so far advanced that the administration could actually be moved from Pulicat to Nagappattinam. However, the fort was only finally completed around 1700, at many times the originally estimated cost.

The fine and richly annotated map of the fort and the inner town of Nagappattinam from 1705 on sheets 338-339 is not signed, but from the content and style can with some reserve be attributed to the originally Danish military engineer and first surveyor at Colombo, Jan Christiaensz Toorzee. During and after the completion of the work on the De Vijf Sinnen fort the possibility was also examined of entirely surrounding the outer town with stone or brick walls and bulwarks, and on this map two possibilities for this are shown. With the largest, most northerly expansion, on the right of the map, even the garden at the 'Chinese pagoda' would come within the walls. However, as early as 1706 the plans for a complete stone rampart were rejected by the High Government in Batavia, undoubtedly after it had assessed the map and the accompanying report. Only if the inhabitants themselves were willing to bear the cost of the construction would the project still be able to go ahead. The consequence was, of course, that everything stayed the same and the outer town kept its existing inadequate earthen ramparts with palisades, which are described in the legend under *Ten derden* (Thirdly), and are also found on the older ground-plan of Nagappattinam which in around 1695 was included in the great general atlas of Isaak de Graaf (Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25b). For a comparison, see also the situation map from around 1720 by or after Pieter Gijsbert Noodt on sheets 341 and 342. During the Fourth Anglo-Dutch War, on 12 November 1781 after a short siege Nagappattinam was occupied by the British. At the Peace of Paris of 1784 the place *de facto* did not return to the VOC, although formally the Dutch side did not relinquish this possession. Great Britain hoped in this way to be able to exercise pressure to gain access to the bay of Trincomalee on Ceylon, where the EIC and the Royal Navy wished to have a permanent settlement. Such an exchange never took place, so that from 1781 Nagappattinam in fact remained in British hands and the Company was then forced to remove its headquarters on the Coromandel Coast back to Pulicat. As a precautionary measure in case the place still later had to be returned to the Dutch, after 1794 the De Vijf Sinnen fort and the remaining defensive works were demolished.

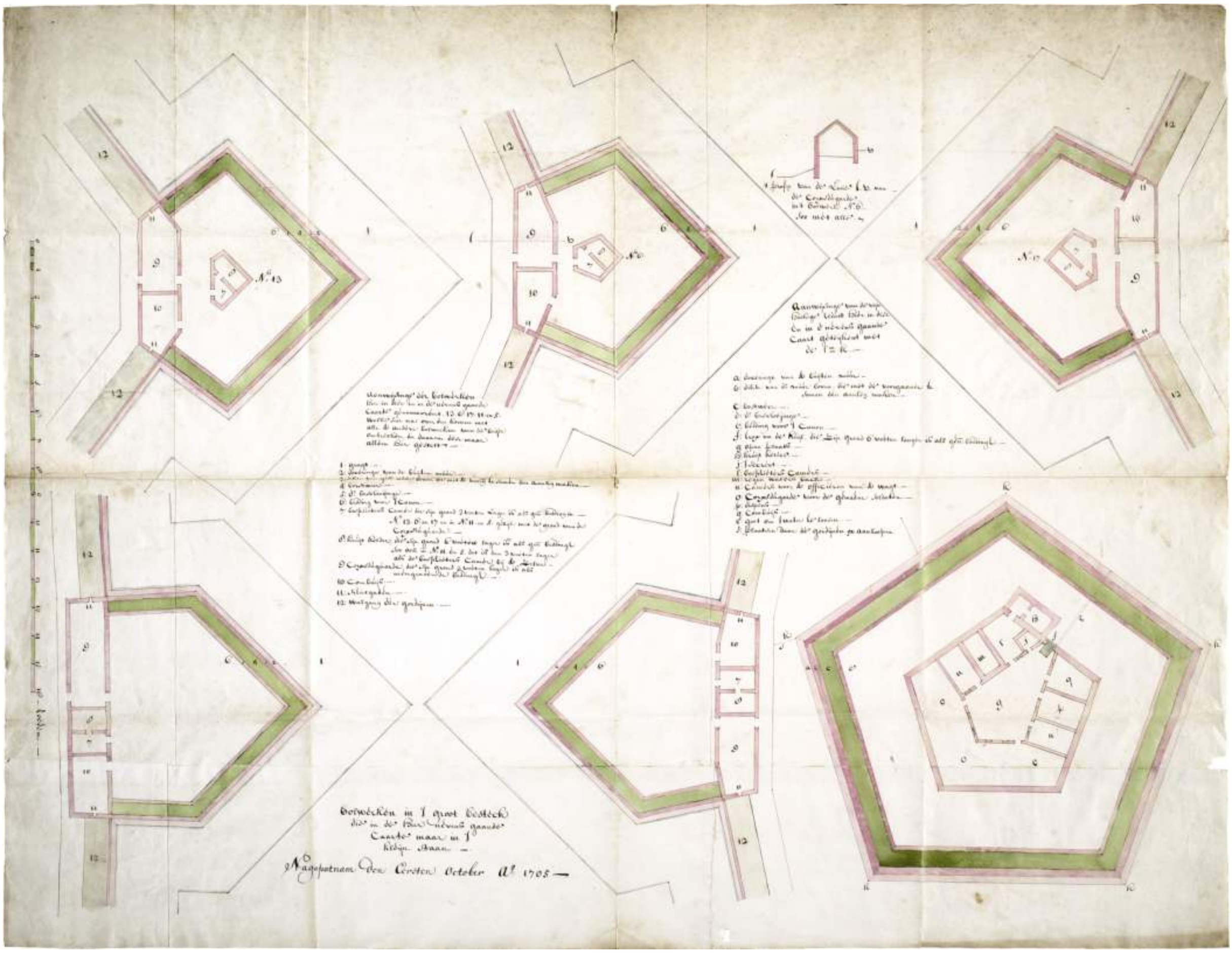

blad / sheet 340:

Nationaal Archief, 4.VEL 1081.

Nagapatnam den Eersten October A:o 1705, [Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven] :
Nagappattinam the 1st of October A:o 1705, [Jan Christiaensz Toorzee, attributed] :

Bolwercken in 't groot besteck / die in de hier nevens gaande / Caarte maar in 't / kleijn staan.

Bastions in large scope / which in the accompanying / Plan are given only in a / small depicton.

Schaalstok van 16 Roeden = [ca. 1 : 160].
Scale-bar of *16 Roeden* = [approximately 1: 160].

6 kaarten + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 80,5 x 104 cm.
6 maps + 1 profile : ms on paper, coloured, 80.5 x 104 cm.

Verklaringen: [links] een beschrijving en een legenda bij de cijfers 1 t/m 12 :
Explanations: [left] a description and a key to the numbers 1 to 12 :

Aenwijsinge der bolwerken hier in dese en in de nevens gaande Caarte genommoreert 13, 6, 17, 11 en 5 welke seer na over een komen met alle de andere bolwerken van de beijde omtrecken, en daarom dese maar alleen hier gestelt.

1. Gragt.
2. Doceeringe van de buiten muur.
3. Dikte van gen: muur boven die met de voorg[enoemde] te samen den aanleg maken.
4. Borstweer.
5. D:o beschoeijinge.
6. Bedding voor 't Canon.
7. Bosschieters Camer die sijn grond 3 voeten lager is als gen[oemde] bedding in N:o 13, 6, en 17 en in N:o 11 en 5 gelijk met de grond van de Corpsduguarde.
8. Kruijt kelder, die sijn grond 6 voeten lager is als gen[oemde] beddingh soo ook in N:o 11 en 5 dat is dan 3 voeten lager als de bosschieters Camer bij de Zelve.
9. Corpsduguarde die sijn grond 3 voeten lager is als meergenoemde beddingh.
10. Combuijs.
11. Schietgaten.
12. Walgang der gordijnen.

[rechtsboven] een beschrijving :
[upper right] a description :

'T Profijl van de Linie t.v. van de Corpsdugarde in 't bolwerk N. 6 soo met alle.

[rechtsmidden] een beschrijving en een legenda bij de letters a t/m s :
[centre right] a description and a key to the letters a to s :

Aanwijsinge van de vijv Hoekige reduit Hier in dese en in d' nevens gaande Caart geteijkent met de L:ra k.

a. Doceeringe van de buijten muur.
b. Dikte van d:o muur boven, die met de voorgaande te samen den Aanleg maken.
c. Bostweer.
d. D:o beschoejinge.
e. Bedding voor 't Canon.
f. Trap na de kuijl, die Zijn grond 6: voeten langer is als gen: beddingh.
g. Open plaats.
h. Kruijt kelder.
j. 'T Secreet.
l. Bosschieters Camers.
m. Regen waters back.
n. Camers voor de officieren van de wagt.
o. Corpsdugarde voor de gemeene soldaten.
p. Dispens.
q. Combuijs.
r. Goot om 't water te loosen.
s. Plaatsen daar de gordijnen op aanloopen.

Op de verzamelkaart op blad 340, blijkens de titel behorende bij het grote plan op de bladen 338-339 en eveneens toe te schrijven aan Jan Christiaensz Toorzee, worden de bastions weergegeven die onderdeel zouden uitmaken van de nieuw aan te leggen stenen ommuring van de buitenstad van Nagappattinam.

On the collective map on sheet 340, which in view of the title belongs with the large plan on sheets 338-339 and similarly may be attributed to Jan Christiaensz Toorzee, the bastions are shown which would be part of the new stone walls to be constructed around the outer town of Nagappattinam.

Plaan
vande Stadt en Casteel
Nagapatnam
Schaal van 100 R: roeden
Engl.
Engl.
Engl.

Museum Bodellianum
Port

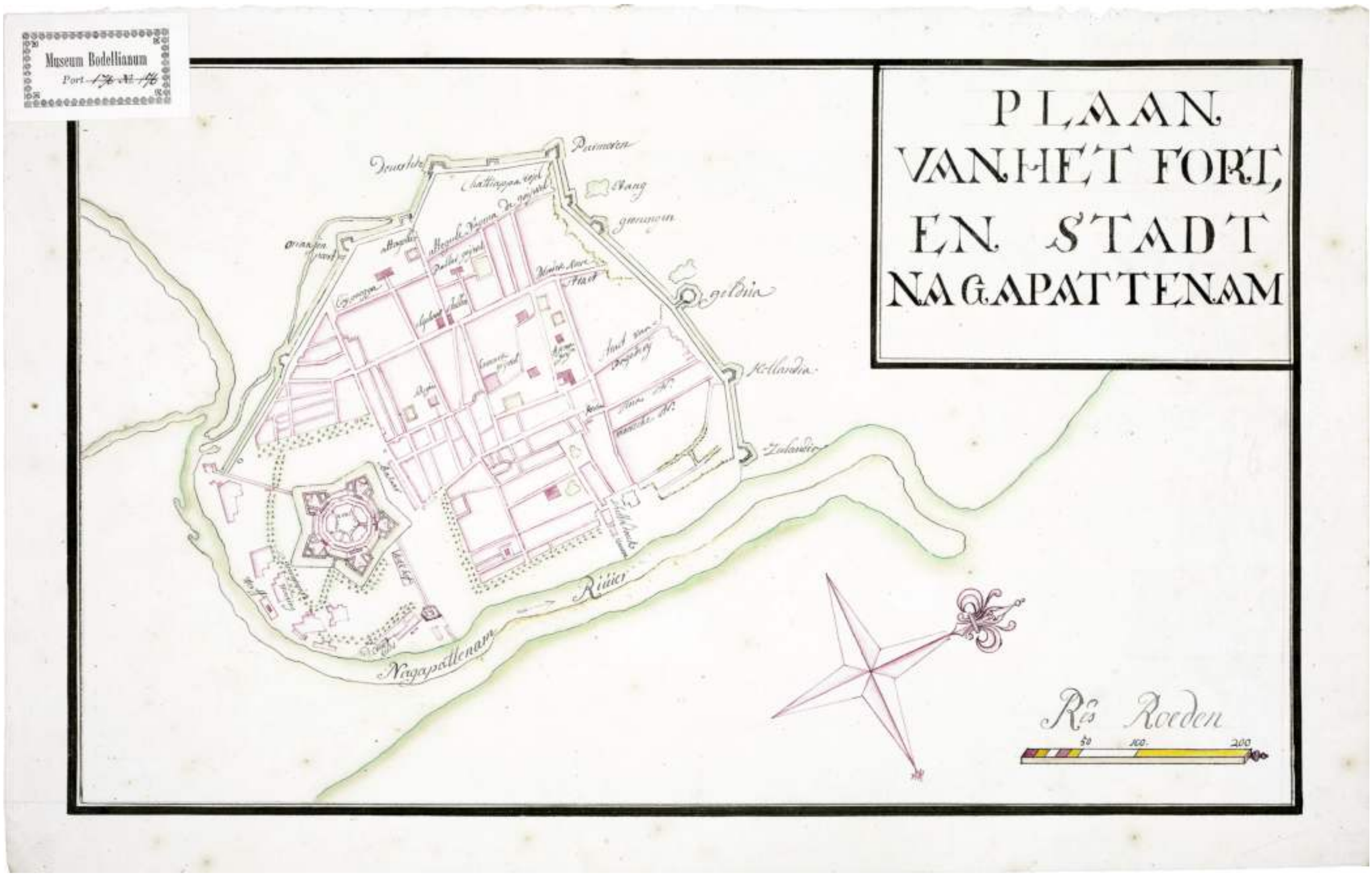

blad / sheet 342:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-11-035.

[Anoniem, ca. 1721] :
[Anonymous, c. 1721] :

Plaan / van het fort, / en stadt / nagapattenam.

Plan / of the fort, / and town of / Nagappattinam.

Schaalstok van 200 Rls Roeden = [ca. 1 : 12.600].
Scale-bar of *200 Rls Roeden* = [approximately 1 : 12,600].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 23 x 37 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 23 x 37 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

blad 343 boven / sheet 343 above:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 78.

[Johannes Rach, leerling of navolger, 1770-1780] :
[Johannes Rach, apprentice or follower, 1770-1780] :

Het Gezigt van Nagapatnam En ½ Mijl buijten de wal / van de Reede af te zien. W. t. N. ½. N.

The View of Nagappattinam ½ A Mile from the shore / as seen from the Roads. W. by. N. ½. N.

O.I. inkttekening met pen en penseel, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

De tekening van een leerling of navolger van Johannes Rach op blad 343 boven, weer uit de verzameling van het voormalige Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in de Nationale Bibliotheek van Indonesië, toont de rede van Nagappattinam, dat hij zelf overigens net zomin als de andere compagniesvestigingen in India ooit heeft bezocht (zie blad 136). De blik is vanuit het zuidoosten, met links het fort De Vijf Sinnen en meer naar rechts, verscholen achter het geboomte, de eigenlijke stad. Opvallend zijn de twee vlaggemasten, de linker in het fort en de andere op de zogenoemde 'Chinese pagode' in de compagniestuin ten noorden van de plaats. Deze toren wordt in veel bronnen genoemd als oriëntatiepunt voor de Europese zeevaarders, zoals ook op de tekening op blad 343 onder te zien is. Op deze landverkenning uit de bundel van omstreeks 1720 in de collectie van de Universiteitsbibliotheek Leiden is dit baken, dat zich toen klaarblijkelijk in vervallen staat bevond, aangeduid als de 'Pagoot Sina'.

The drawing by an apprentice or follower of Johannes Rach on sheet 343 above, again from the collection of the former *Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* in the National Library of Indonesia, shows the roadstead of Nagappattinam, which he himself never visited, any more than the other Company establishments in India (see sheet 136). The view is from the south-east, with on the left the De Vijf Sinnen fort and more to the right, concealed behind the trees, the actual town. A striking feature is the two flagstaffs, the left-hand one in the fort and the other on the so-called 'Chinese pagoda' in the Company garden to the north of the town. This tower is mentioned in many sources as a point of orientation for European sailors, as can also be seen on the drawing on sheet 343 below. On this landfall, from the bundle from around 1720 in the collection of the Leiden University Library, this beacon, which was then apparently in a dilapidated condition, is marked as the *Pagoot Sina*.

blad 343 onder / sheet 343 below:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Biblioteca Publica Latina 2030 fol. 32v.

[Anoniem, ca. 1720] :
[Anonymous, c. 1720] :

Op de Reede van Nagepatnam, de Pagoot Sina, W t N ½ noorderlijker / Ongevaer ½ mijl buijten de wal, diep 4½ vaam, blaeuwe sand grond / dan vertoont het hem hier aldus.

[When] in the Roadstead of Nagappattinam, the Chinese Pagoda, W by N ½ north / [is at] Approximately ½ mile from the shore, [and one has] blue sandy soil, at a depth of 4½ fathoms, / then it presents itself in this manner.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 23,5 x 29 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 23.5 x 29 cm.

HET GEZIGT VAN NAGAPATNAM EN. ½ MYL BUYTEN DE WAL.
VAN DE REEDE AF TE ZIEN. W.T.N. ½ N.

Op de Rede Van Nagepatnam, de Pagoot Sina, W. N. ½ noordelyker
Ongeveer ½ Mijl buyten de Wal, Diep 1½ Vaam, blaauwe Zand grond
Dan Vertoont het hem hier als dus —

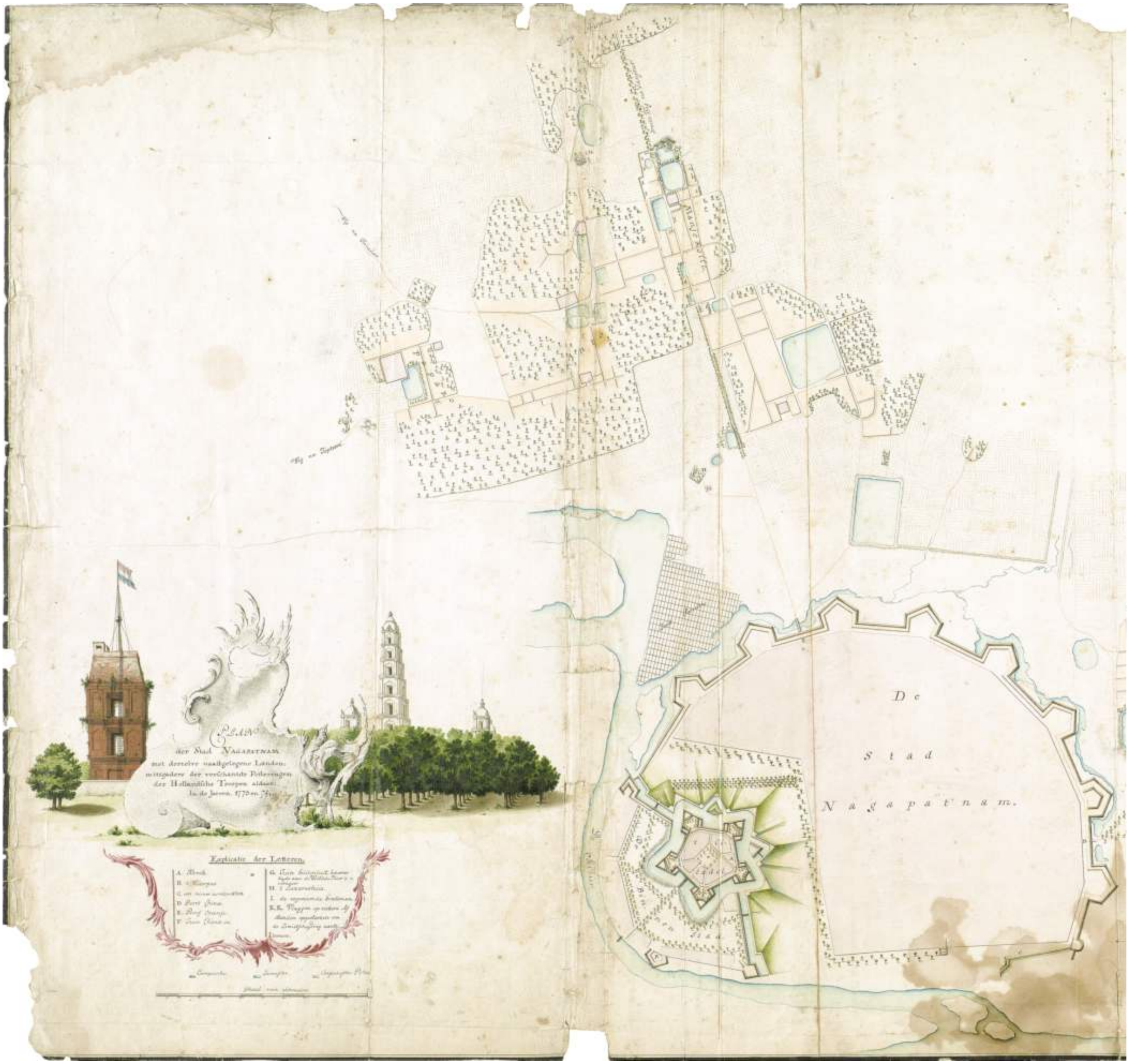

bladen / sheets 344-345:

Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam, A.0145(211) [0005].

[Anoniem, ca. 1774] :
[Anonymous, c. 1774] :

Plan / der Stad Nagapatnam / met derzelve naastgelegene Landen: / mitsgaders der verschantste Posteringen / der Hollandsche Troepen aldaer: / In de Jaeren, 1773 en 74.

Plan / of the Town of Nagappattinam / with its surrounding Lands: / including the entrenched Positions / of the Dutch Troops: / In the Years 1773, and 1774.

Schaalstok van 1000 Schreeden = [ca. 1 : 8.600].
Scale-bar of *1000 Schreeden* = [approximately 1 : 8,600].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 55 x 113 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 55 x 113 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m K :
Explanations: [lower left] a key to the letters A to K :

Explicatie der Letteren.
A. Kerck.
B. 'T Waterpas.
C. Een nieuwe aerdenwerk.
D. Poort China.
E. Poort Oranje.
F. Tuin China en
G. Tuin buitenlust, behooren beijde aan de Wel Edele Heer Gouverneur.
H. 'T Lazarushuis.
I. De zogenoemde Grooteman.
K.K. Vlaggen op zeekere Afstanden opgestooken om de Limietscheijding aan te tonen.

De tamelijk onbekende kaart uit de verzameling Mensing in het Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam op de bladen 344-345 geeft een overzicht van Nagappattinam en directe omgeving met een aantal tijdelijke militaire versterkingen in de jaren 1773-1774. Aan de noordzijde van Nagappattinam zijn meerdere buitenposten en veldverschansingen te herkennen, die blijkens de annotatie bemand werden door Europese, Javaanse en 'Chipatische' (van het Perzische *Sipahi*, door de Engelsen verbasterd tot de bekendere term *Sepoy*) troepen. De jaren zeventig van de achttiende eeuw waren een gespannen tijd voor de compagniesvestigingen aan de Coromandelkust, met continue dreiging van de Europese rivalen en in het bijzonder van de vorsten van Mysore, Haidar Ali en diens zoon Tipu Sultan. De aanleg van deze linies zal vooral bedoeld zijn geweest om de hoofdplaats Nagappattinam beter verdedigbaar te maken tegen een eventuele aanval van de landzijde door een Mysoorse of andere inheemse legermacht. Tegen een gerichte actie vanuit zee door een Franse of Britse vloot van enige omvang kon het bescheiden compagniesgarnizoen in het intussen ernstig vervallen fort in die jaren al weinig meer uitrichten, zoals in 1781 zou blijken bij de moeiteloze bezetting van Nagappattinam door de Engelsen. De situatie in 1773-1774 werd nog gecompliceerd door de verwikkelingen rond het islamitische pelgrimsoord Nagore ('Naoer') iets ten noorden van de stad, dat kort voordien door de vorst van Thanjavur uit geldnood aan de VOC was verkocht. Gesteund door de Britten in Madras viel in 1773 de nawab van Arcot-Karnataka, Muhammad Ali Walahjah (regeringsperiode 1749-1795), het rijk van Thanjavur binnen, mede met het doel zich van deze belangrijke en winstgevende heilige plaats meester te maken. Om de rust te herstellen verkocht de Compagnie Nagore daarop door aan de nawab, maar deze werd door de Britten in 1776 weer gedwongen tot teruggave van de plaats aan Thanjavur. Tot 1782 stond Nagore vervolgens onder het bestuur van respectievelijk Thanjavur, de EIC in Madras, Mysore, de VOC en, ten slotte, opnieuw Madras. Verder ziet men op de kaart ten oosten van de stad de onderhorige dorpen 'Papakovi', 'Antonipette', 'Manjekotte', terwijl aan de noordzijde de vissersnederzetting (hier naar het Maleis *Koepang* genoemd) en het dorp 'Welipaleam' zijn aangegeven. Bij dit laatste lagen de compagniestuin met de 'Chinese pagode' ('Tuin China') en nog een aangrenzende tuin ('Tuin Buitenlust'), waar de gouverneur zijn buitenverblijf had. Van de stad uit leidden wegen naar de verderaf gelegen plaatsjes 'Toptoere', 'Trivaloer' en 'Naoer'. De weergave van de halfcirkelvormige stadsomwalling met acht grote bastions is waarschijnlijk eerder bedoeld als een toekomstige, gewenste situatie dan als een aftekening van de bestaande toestand; voor zover bekend had deze in 1773-1774 in werkelijkheid nog altijd dezelfde ontoereikende vorm als op de plattegrond van Pieter Gijsbert Noodt uit 1721 op blad 342.

The relatively unknown map from the Mensing collection in the Netherlands Maritime Museum, Amsterdam, on sheets 344-345 gives an overview of Nagappattinam and immediate vicinity with a number of temporary military fortifications in the years 1773-1774. On the northern side of Nagappattinam several outposts and field entrenchments can be made out, and according to the annotation these were manned by European, Javanese and *Chipatische* (from the Persian *Sipahi*, corrupted by the English to the better known term *Sepoy*) troops. The seventies of the eighteenth century were a tense time for the Company settlements on the Coromandel Coast, with a continuous threat from European rivals and in particular from the rulers of Mysore, Haidar Ali and his son Tipu Sultan. The construction of these lines will have been primarily intended to make the main town of Nagappattinam better defensible against a possible attack from the landward side by a Mysore or other native army. The modest Company garrison in the fort, meanwhile badly decayed in those years, could do little against a determined assault from the sea by a French or British fleet, as would become apparent in 1781 when the English occupied Nagappattinam with ease. The situation in 1773-1774 was further complicated by the intrigues surrounding the Islamic centre of pilgrimage of Nagore (*Naoer*) a little to the north of the town, which not long previously the ruler of Thanjavur had sold to the VOC because of financial problems. Supported by the British in Madras, in 1773 the nawab of Arcot-Karnataka, Muhammad Ali Walahjah (ruled 1749-1795), invaded the kingdom of Thanjavur, partly with the aim of taking control of this important and profitable holy place. In order to restore peace the Company then sold Nagore on to the nawab, but in 1776 the latter was forced by the British to return it to Thanjavur. Up to 1782 Nagore was then under the successive rule of Thanjavur, the EIC in Madras, Mysore, the VOC and, finally, Madras once more. Further, we see on the map to the east of the town the dependent villages of *Papakovi*, *Antonipette* and *Manjekotte*, while on the northern side the fishing settlement (here named after the Malay *Koepang*) and the village of *Welipaleam* are marked. Next to the latter lay the Company garden with the 'Chinese pagoda' (*Tuin China*) and yet another adjacent garden (Tuin Buitenlust), where the governor had his country house. From the town roads lead to the more distant little places of *Toptoere*, *Trivaloer* and *Naoer*. The depiction of the semi-circular town walls with eight large bastions is probably more intended as a future, desired situation than a picture of the existing position; as far as is known, in 1773-1774 the walls were in fact still in the same inadequate form as on the plan by Pieter Gijsbert Noodt from 1721 on sheet 342.

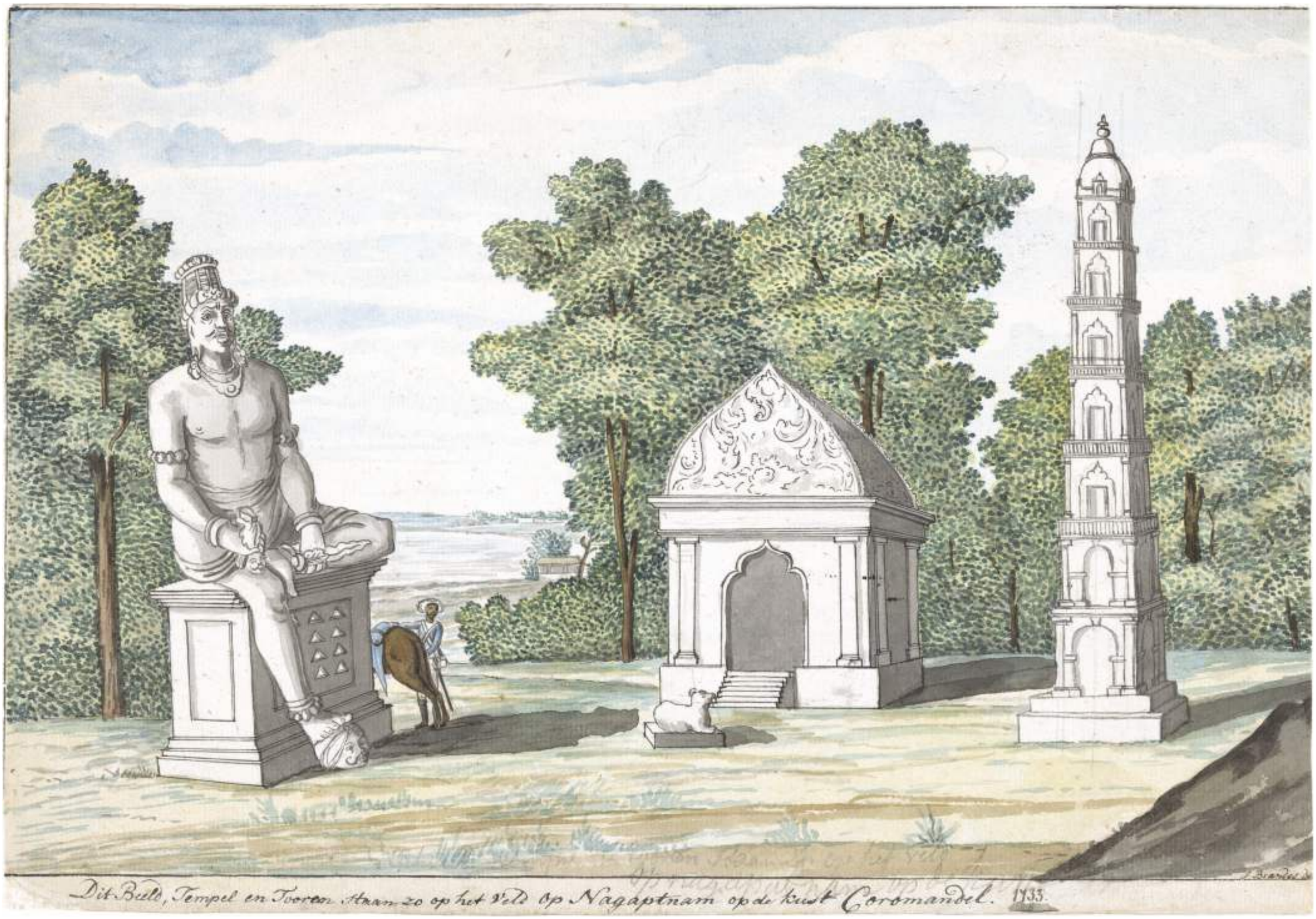

blad / sheet 346:

Rijksmuseum Amsterdam, NG-363.

J. Brandes del., [1785] :

Dit Beeld, Tempel en Tooren staan zo op het Veld op Nagaptnam op de Kust Coromandel. 1733.

This Statue, Temple and Tower stand in this way in the Field at Nagappattinam on the Coromandel Coast. 1733.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 21 x 29,5 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 21 x 29.5 cm.

Over de afgebeelde objecten op de aquareltekening door Jan Brandes op blad 346 bestond lange tijd onduidelijkheid, maar tegenwoordig wordt algemeen aangenomen dat het hier gaat om een compositie van objecten die ten tijde van de oorspronkelijke datering in 1733 wel in of nabij Nagappattinam te vinden waren, maar niet noodzakelijkerwijs tezamen op één veld stonden. Brandes kreeg het voorbeeld voor zijn versie, mogelijk in de vorm van meerdere originelen, waarschijnlijk weer tijdens zijn verblijf in Ceylon in de maanden oktober 1785 tot februari 1786 (zie blad 228); zelf heeft hij Nagappattinam in elk geval nooit bezocht. In Max de Bruijns en Remco Rabens overzichtswerk *The world of Jan Brandes* (2004) wordt geopperd dat de grote witte toren de befaamde 'Chinese pagode' uitbeeldt, maar de tekeningen op de grote kaart op de bladen 344-345 tonen aan dat deze pagode en de toren op Brandes' afbeelding twee verschillende gebouwen betreffen. De 'Chinese pagode' wordt bovendien in sommige bronnen juist aangeduid als 'Zwarte Pagood' en tot ver in de achttiende eeuw bijna altijd omschreven als een vervallen bouwwerk, terwijl de tekening duidelijk een witte en goed onderhouden toren laat zien. Een aanwijzing voor de werkelijke locatie van het afgebeelde hindoeïstische godenbeeld en, in het geval dat ze toch bij elkaar stonden, ook van de tempel en de witte toren, is mogelijk de vermelding van een 'Grooteman' op de kaart op de bladen 344-345 (I in de legenda), op ruime afstand ten noorden van de compagniestuin met de 'Chinese pagode'.

For a long time there was no clear opinion regarding the objects depicted in the water-colour by Jan Brandes on sheet 346, but at present it is generally assumed that this is a composition of objects that at the time of the original dating in 1733 were to be found in or near Nagappattinam, but which did not necessarily stand together in one field. Presumably Brandes obtained the model for his version, possibly in the form of a number of originals, again during his stay in Ceylon in the months October 1785 to February 1786 (see sheet 228); in any case he himself never visited Nagappattinam. In Max de Bruijn's and Remco Raben's comprehensive survey, *The world of Jan Brandes* (2004) it is suggested that the big white tower depicts the famed 'Chinese pagoda', but the notes on the large map on sheets 344-345 prove that this pagoda and the tower in Brandes's picture are two different buildings. Furthermore in some sources the 'Chinese pagoda' is indicated as the *Zwarte Pagood* (Black Pagoda) and till late in the eighteenth century was almost always described as a ruined structure, whereas the drawing clearly shows a white and well maintained tower. A pointer to the true location of the Hindu image of a god depicted and, in case they actually did stand next to each other, the temple and the tower, is possibly to be found in the reference to a *Grooteman* (Big Man) on the map on sheets 344-345 (I in the legend), at some distance to the north of the Company garden with the 'Chinese pagoda'.

blad 347 boven / sheet 347 above:

Nationaal Archief, 1.04.02 9640 fols. 336-337.

[Anoniem, 1739] :
[Anonymous, 1739] :

[Plan van een fort door de Fransen te Karikal ontworpen].

[Plan of a fort designed by the French at Karikal].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 32,5 x 42 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 32.5 x 42 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Karikal (Karaikal). Te Karikal or Karaikal (meestal 'Carcal' of 'Carkal' in oude Nederlandse bronnen) betrok de Compagnie in de vroege zeventiende eeuw een kantoor waar goederen dankzij een plaatselijke ontheffing van tolgelden goedkoper konden worden ingekocht dan te Pulicat. Daarnaast was Karikal van enige betekenis als leverancier van rijst aan Batavia en Ceylon. Na de verovering van het nabijgelegen Nagappattinam in 1658 verloor het kantoor sterk aan belang en werden de activiteiten van de Compagnie er voortaan behartigd door Indiaas personeel. In 1739 rapporteerden zij over de activiteiten van de Fransen in Karikal, nadat ter plaatse met instemming van de vorst van Thanjavur een provisorisch fort was opgetrokken, als nevenpost van de noordelijker gelegen Franse hoofdvestiging Pondicherry. De eenvoudige plattegrond op blad 347 boven werd gemaakt als bijlage op de verslagen. Ondanks Nederlandse protesten aan het adres van de Fransen en de vorst was de Franse aanwezigheid daarna een voldongen feit. De vestiging werd in de Zevenjarige Oorlog (1756-1763) en later nogmaals tijdens het grote Engels-Franse conflict in India in de jaren na 1781 door Britse troepen bezet, maar bleef uiteindelijk in Frans bezit. In 1954 werd Karikal tezamen met Pondicherry aan de Republiek India overgedragen. Het Nationaal Archief bezit een kopieversie van deze plattegrond onder inventarisnummer 4.VEL 1086. Op blad 347 onder is een landverkenning van Karikal van omstreeks 1720 gereproduceerd, dus uit een periode voorafgaand aan de Franse vestiging, wederom uit de bundel in de Leidse Universiteitsbibliotheek. De instructies waarschuwen voor een rif voor de kust.

Karikal (Karaikal). In the early seventeenth century the Company established an office at Karikal or Karaikal (usually indicated as *Carcal* or *Carkal* in Dutch sources from the time), where thanks to a local exemption from tolls goods could be bought up more cheaply than at Pulicat. Apart from this, Karikal was also of some importance as a supplier of rice to Batavia and Ceylon. After nearby Nagappattinam was captured in 1658, the office lost most of its importance and thenceforth its affairs were managed by Indian staff. In 1739 these reported on the activities of the French in Karikal, after a provisional fort had been erected there with the agreement of the king of Thanjavur, as a sub-post of the more northerly main establishment of the French at Pondicherry. The simple plan on sheet 347 above was made as an appendix to the reports. Despite Dutch protests to the French and the king, the French presence there was a fait accompli. In the Seven Years' War (1756-1763) and later once more during the great British-French conflict in India in the years after 1781 the settlement was occupied by British troops, but in the end remained a French possession. In 1954, together with Pondicherry, Karikal was handed over to the Republic of India. The Netherlands National Archives hold a copy of this plan with the number 4.VEL 1086. On sheet 347 below a landfall of Karikal from around 1720 has been reproduced, so from a period prior to the French establishment, once more from the bundle in the Leiden University Library. The instructions warn of a reef off the coast.

blad 347 onder / sheet 347 onder:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Biblioteca Publica Latina 2030 fol. 33R.

[Anoniem, 1717] :
[Anonymous, 1717] :

Voor Carkal, op de Reede, dit fortje ZW, dese Tempel W ½ noordelijker / en dit dikke Bosje NW ½ N, diep 5 a 4½ vaam stek grond / en met de noordelijker behoeft men te koomen, om het Rif niet te na / te koomen, dan hebt gij de Rivier open, dan lijt men ongeveer ½ mijl / buijten de wal: dan vertoont het hem hier aldus.

Off Karikal, in the Roads, this fort SW, this Temple W ½ more northern / and these thick Woods NW ½ N, firm ground at a depth of 5 to 4½ fathoms / and coming from the north, to avoid the Reef / one finds the River open and at approximately ½ mile / from the shore: then it presents itself in this way.

1 profiel : ms op papier, gekleurd, 23,5 x 29 cm.
1 profile : ms on paper, coloured, 23.5 x 29 cm.

337

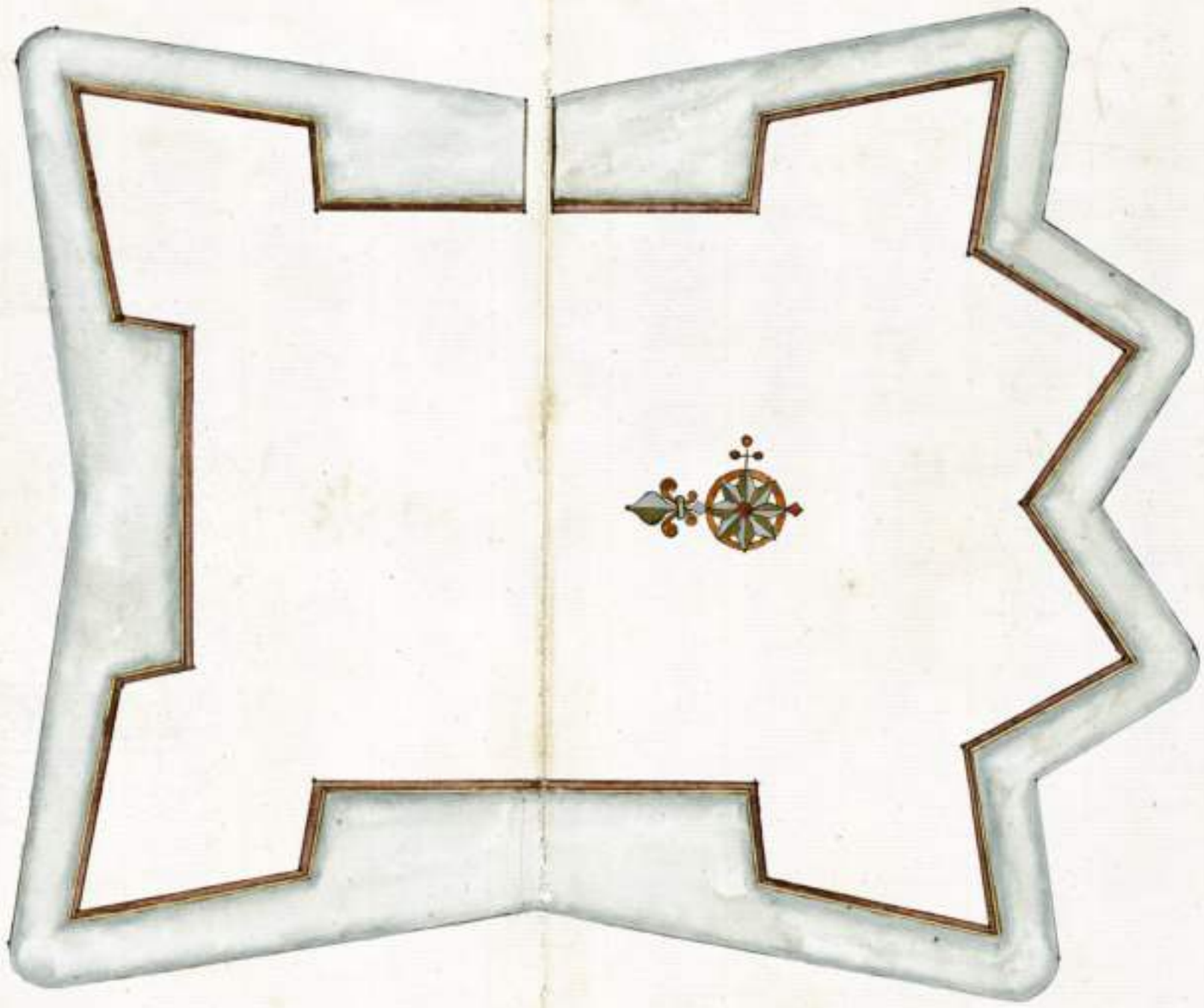

33

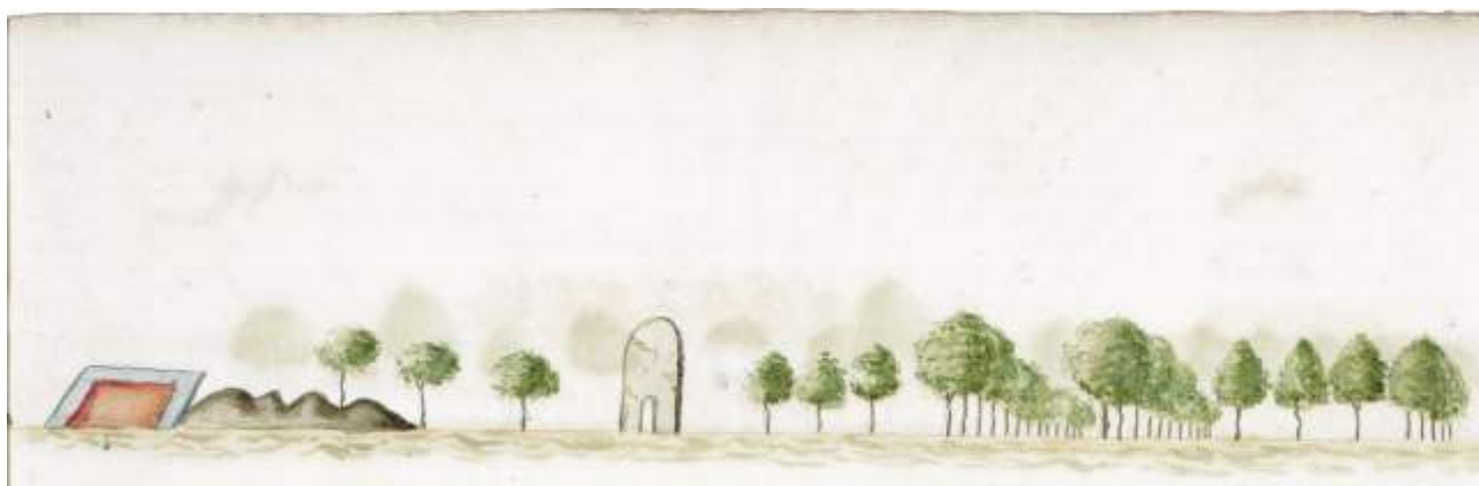

Von Carkal, op de Rede, die Torre ZW. Die Tempel W ½ noordelijker
en die dikke Boom NW ½ N, diep 5 à 4½ Vaam steenachtig
en met de noordelijker koers meer te komen, om het Riffje te na
te komen, dan hebt gij de Rivier open, dan ligt men ongeveer ¼ Mijl
buijten de Wal: dan Vertoont het hem hier aldus: —

blad / sheet 348:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1904-19.

[Carl Friedrich Reimer, 1773-1775] :

[De grote Pagode te Chalembron].

[The great Pagoda of Chidambaram].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 24 x 47,5 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 24 x 47.5 cm.

Chidambaram (Chalembron). De twee prachtige aquarellen op de bladen 348 en 349 boven zijn van de hand van de oorspronkelijk uit het Oost-Pruisische Koningsbergen afkomstige compagniesdienaar Carl Friedrich Reimer, die in de jaren 1768-1785 in diverse functies werkzaam was in Ceylon. In Deel IV: *Ceylon* zijn meerdere tekeningen, kaarten en ontwerpplattegronden van hem gereproduceerd, waaronder de bekende aquarel van de ontvangst van het gezantschap van de vorst van Kandy door gouverneur Iman Willem Falck (1765-1785) in 1772 (blad 112 aldaar), eveneens uit de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam. Afgebeeld op blad 348 en wellicht ook op de achtergrond van de tekening van een 'Moorse' (islamitische) begraafplaats op blad 349 boven is het aan de godheid Shiva gewijde hindoeïstische tempelcomplex bij Chidambaram (Chalembron), iets landinwaarts van de kust halverwege Karikal en Pondicherry. De tijd en omstandigheden van ontstaan van deze tekeningen zijn niet eenduidig te bepalen. Het Rijksmuseum stelt de datering op 1773-1775, in een periode dat Reimer onderchirurgijn was en vanwege zijn gebleken tekentalent vaker artistieke opdrachten uitvoerde, waarschijnlijk voor gouverneur Falck persoonlijk. Of en zo ja, wanneer precies hij toen ook de Coromandelkust heeft bezocht en of hij daar naar eigen waarneming deze tekeningen heeft vervaardigd, is echter niet bekend. Wel is het zeker dat Reimer, intussen majoor-ingenieur, in september 1790 met de Militaire Commissie deze kust heeft aangedaan, waarbij naast de Nederlandse vestigingen aldaar ook de Deense nederzetting Tranquebar, het Britse hoofdkwartier te Madras en enkele plaatsen in het achterland werden bezocht. Het is alleszins denkbaar dat de aquarellen pas bij die gelegenheid zijn ontstaan. Kenmerkend voor Reimers teken- en kaartwerk is zijn precieze weergave en grote aandacht voor detail, zoals hier onder meer is te zien bij de drie tempeltorens en in de kleding van de figuren op de voorgrond op de rechter tekening. Onder de laatsten zijn twee 'devedashies' (*devadasi*), de hindoeïstische tempeldanseressen die indertijd zo vaak zijn beschreven door gefascineerde westerse reizigers. Voor een uitvoerige beschrijving van het uitgebeelde kan verwezen worden naar Kees Zandvliet, *De Nederlandse ontmoeting met Azië 1600-1950* (2002).

Chidambaram (Chalembron). The two splendid water-colour drawings on sheets 348 and 349 above were made by the Company employee Carl Friedrich Reimer (originally from Königsberg in East Prussia), who worked in Ceylon in various capacities in the years 1768-1785. A fair number of drawings, maps and project plans by him have been reproduced in Volume IV: *Ceylon*, including the well known water-colour of the reception of the embassy of the king of Kandy by Governor Iman Willem Falck (1765-1785) in 1772 (sheet 112 there), also from the collection of the *Rijksmuseum Amsterdam*. Depicted on sheet 384 and perhaps also in the background of the drawing of a 'Moorish' (Islamic) graveyard on sheet 349 above is the Hindu temple complex at Chidambaram (Chalembron) dedicated to the god Shiva, a little inland from the coast halfway between Karikal and Pondicherry. The time and circumstances in which these drawings were made cannot be determined unambiguously. The *Rijksmuseum* puts the dating at 1773-1775, in a period when Reimer was under-surgeon and because of his apparent talent for drawing more often carried out artistic commissions, probably for Governor Falck himself. This being so, it is, however, unknown when exactly he visited the Coromandel Coast and whether he made these drawings from his own observations or not. But it is certain that Reimer, in the meantime a major-engineer, called at this coast in September 1790 with the Military Commission, when as well as the Dutch establishments there also the Danish settlement of Tranquebar, the British headquarters at Madras and several places in the interior were visited. It is quite conceivable that the water-colours were only made on that occasion. Typical features of Reimer's drawing and mapping are his precise depiction and great attention to detail, such as can be seen here with the three temple-towers and the clothing of the figures in the foreground of the right-hand drawing. Among these figures are two *devadasi*, the female Hindu temple-dancers who at that time were always described by Western travellers with much fascination. For a detailed description of what is depicted we can refer to Kees Zandvliet, *De Nederlandse ontmoeting met Azië 1600-1950* (2002).

blad 349 boven / sheet 349 above:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1904-20.

[Carl Friedrich Reimer, 1773-1775] :

[Moorse begraafplaats met een gezelschap].

[Moorish cemetery with a party].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 20 x 43 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 20 x 43 cm.

blad 349 onder / sheet 349 below:

Bibliothèque nationale de France, DEP VD-25 Tome 12 (Fol.) [= Gaignières 6513].

[Anoniem, ca. 1710] :
[Anonymous, c. 1710] :

Plan / de / Trichenapalij.

Plan / van / Tiruchchirappalli.

Plan / of / Tiruchchirappalli.

Schaalstok van *250 toises* = [ca. 1 : 8.500].
Scale-bar of *250 toises* = [approximately 1 : 8,500].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 28,5 x 47 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 28.5 x 47 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [links] een legenda bij de letters A t/m R :
Explanations: [left] a key to the letters A to R :

A. Logement du Commandant.
B. Montagne.
C. Etang des Bramen.
D. Grande Pagode sur la montagne.
E. Porte de Tanjaore a l[']anceinte de la montagne.
F. Porte de chérangam.
G. Porte de Tanjaore.
H. Porte de Madurée.
L. Platteforme plus bas que les Bastions.
K. Fausse Braije.
L. Gradin ou dégré pour monter sur le rampart.
M. Fausse Porte.
N. Mesme Rempar qui separe les maison des Clan des noirs.
O. Porte de Communication aux deux villes.
P. Placement des parias ou journalliers de campagne.
Q. Tchaudrie ou logement des pellerins.
R. Project D[']attaque.

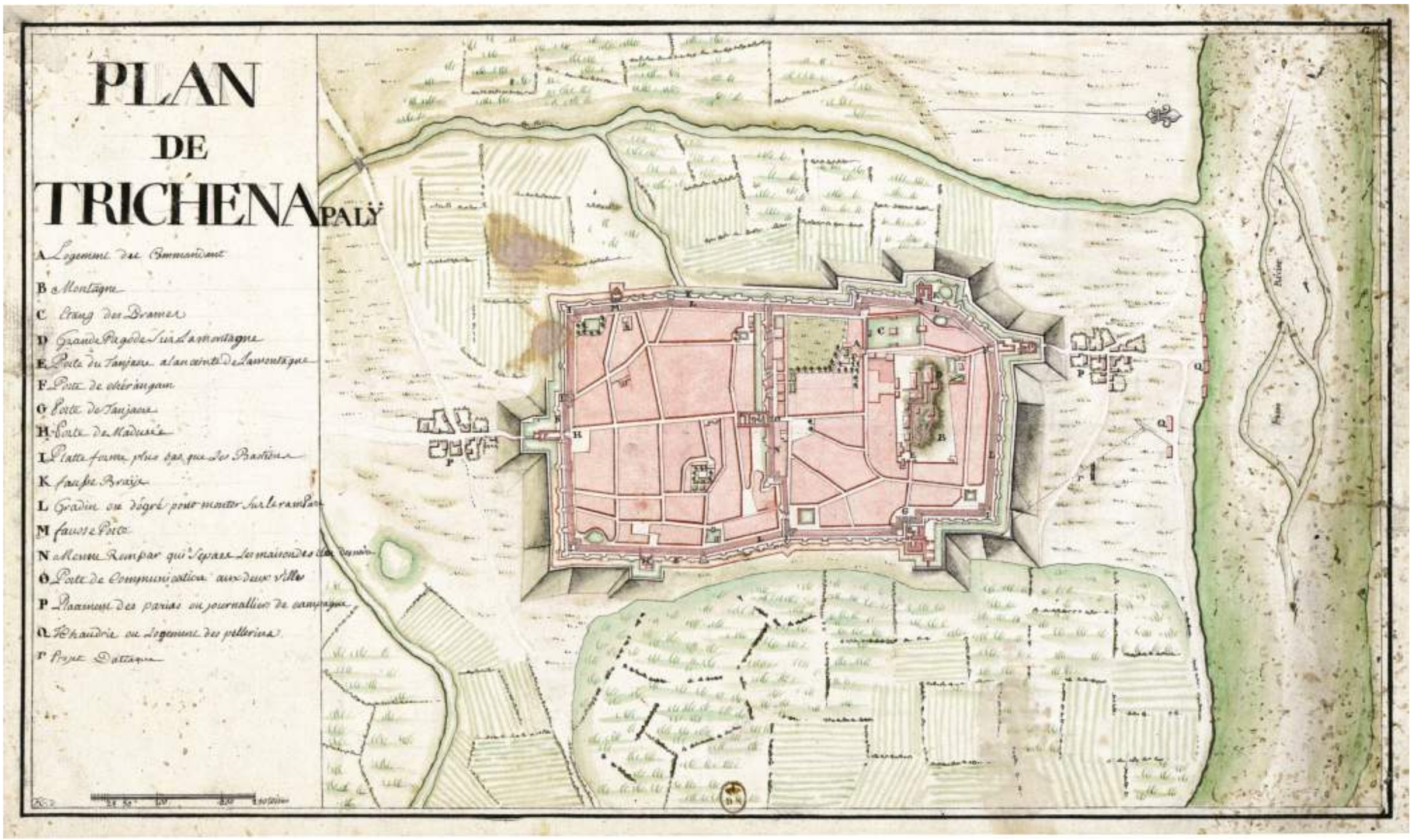
PLAN
DE
TRICHENA PALY
A Logement du Commandant
B Montagne
C Etang des Bramen
D Grande Pagode sur la montagne
E Porte du Tanjaure a l'enceinte de la montagne
F Porte de Ckérangam
G Porte de Tanjaure
H Porte de Madurée
L Platte forme plus bas que les Bastions
K Fausse Braije
L Gradin ou dégré pour monter sur le rampart
M fausse Porte
N Nouveau Rempar qui Separe les maisons des Bramin
O Porte de Communication aux deux Villes
P Logement des parias ou journaliers de campagne
Q Khaudrie ou Logement des pelleurins
R Projet D'attaque

Tiruchchirappalli. De anonieme Franse plattegrond van Tiruchchirapalli (ook: Trichinopoly of kortweg Trichy) op blad 349 onder, weer uit de collectie van de Franse verzamelaar François-Roger de Gaignières (zie blad 115) in de Bibliothèque nationale de France, is hier gereproduceerd omdat dit plan de toenmalige hoofdplaats toont van de nayaks van Madurai. Aanvankelijk zetelden zij in de zuidelijker gelegen plaats Madurai, maar in 1665 werd het hof verplaatst naar Tiruchchirappalli. Madurai bleef belangrijk als het religieuze centrum van het rijk, voor hindoes én moslims. De stad werd in de jaren 1660-1670 voorzien van een machtig fort rondom de steile hoogte midden in Tiruchchirappalli, waarop het centrale tempelcomplex is gelegen. De Compagnie zond geregeld hoge vertegenwoordigers naar de hofstad en assisteerde in de achttiende eeuw bij meerdere Kandiaanse gezantschappen uit Ceylon naar het vorstenrijk Madurai, maar een Nederlandse kaart of plattegrond van Tiruchchirappalli uit de compagniestijd is niet bewaard gebleven en werd wellicht ook nooit gemaakt. Tiruchchirappalli behield haar positie als zetel van het Maduraise hof tot 1736, toen de stad werd veroverd door door de befaamde krijgsheer Chanda Saheb.

Tiruchchirappalli. The anonymous French plan of Tiruchchirappalli (also called Trichinopoly or Trichy for short) on sheet 349 below, again from the collection of the French collector François-Roger de Gaignières (see sheet 115) in the *Bibliothèque nationale de France*, has been reproduced here because it shows the then capital of the nayaks of Madurai. Initially they resided in the more southerly town of Madurai, but in 1665 the court was moved to Tiruchchirappalli. Madurai continued to be important as the religious centre of the realm, for both Hindus and Muslims. In the years 1660-1670 the town was provided with a powerful fort around the steep height in the middle of Tirichchirappalli on which the central temple complex is located. The Company regularly sent high-ranking representatives to the kingdom of Madurai and in the eighteenth century from Ceylon repeatedly assisted the embassies of the Kandyan kings to the nayak's court, but a Dutch map or plan of Tiruchchirappalli from the time of the Company has not been preserved, or perhaps was never made. Tiruchchirappalli kept its position as seat of the Madurai court up to 1737, when the town was conquered by the famous warlord Chanda Saheb.

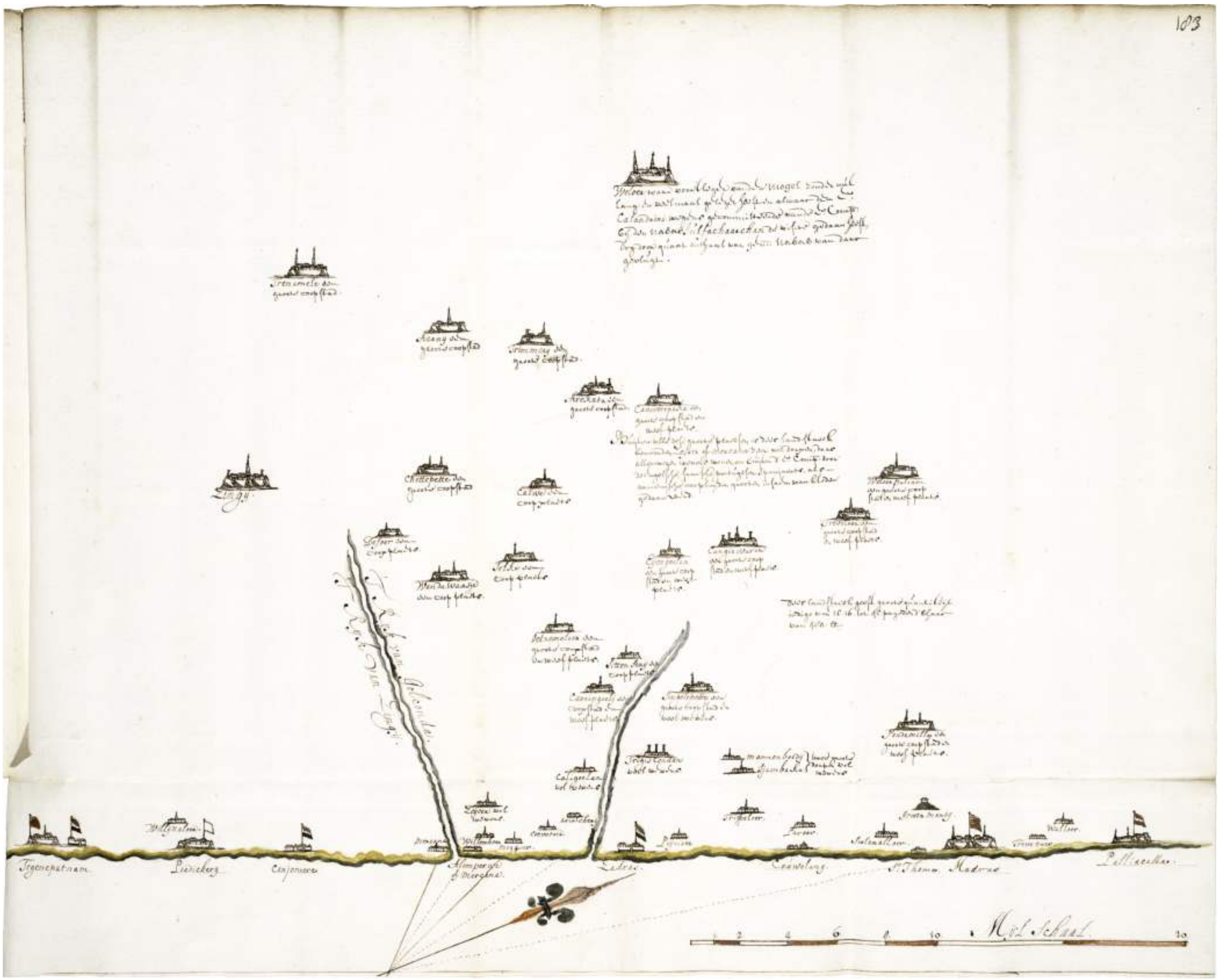

blad / sheet 350:

Nationaal Archief, 1.04.02 9732 fol. 183R.

[Anoniem, 1703-1704] :
[Anonymous, 1703-1704] :

[Kaart van de Coromandelkust tussen Teganapatnam en Pulicat].

[Map of the Coromandel Coast from Teganapatnam to Pulicat].

Schaalstok van 20 Mijl = [ca. 1 : 712.000].
Scale-bar of *20 Mijl* = [approximately 1 : 712,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 41,5 x 51,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 41.5 x 51.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [rechtsboven] een beschrijving :
Explanations: [upper right] a description :

Weloer waar voor 't leger van den Mogol zonder nut lang en veelmaal gelegen heeft, en alwaar den E. Calandrini wegens gecommitteerde van de E. Comp: bij den Nabab Iulfachaarchan de visite gedaan heeft, dog door quaat onthaal van gem: Nabab van daar gevlugt.

[midden rechts] een beschrijving :
[centre right] a description :

Buijten alle dese groote plaetsen, is dees landstreek benoorden Zeijoer of Mercana zeer vol dorpen, daar allerwegen wevers wonen, en buijten de E. Comp: door de engelsche, fransche, portugesen, spanjaerts, als armenische coopluijden grooten insaem van kleden gedaan werd.

[rechtsonder] een beschrijving :
[lower right] a description :

Dees landstreek geeft groote quantiteijt indigo van 15 16 tot 45 pagoden d'bhaar van 480: lb:.

Het doel van het schetskaartje op blad 350 was klaarblijkelijk de textielmakelaars van de Compagnie inzicht te verschaffen in de situatie landinwaarts van de zuidelijke Coromandelkust tussen Teganapatnam (in het zuiden, links) en Pulicat (noorden, rechts), getuige de aanwijzingen met betrekking tot de verschillende schilders- en weversdorpen in dit achterland. Aan de kust valt de Nederlandse vlag te Kunimedu ('Conjemere') op. In deze plaats was gedurende de jaren 1701-1711 een loge gevestigd, in de hoop daar wevers en schilders uit het aan de Fransen teruggegeven Pondicherry aan te kunnen lokken, maar de opbrengsten bleven ver achter op de verwachtingen en na slechts tien jaar werd de post opgeheven. De opmerking over het 'quaat onthaal' door de Mughal-generaal Zulfiqar Ali Khan verwijst naar het bezoek van de gecommitteerden Pieter Calandrini en Willem Oosterharen aan deze toenmalige opperbevelhebber van keizer Aurangzebs leger in 1698, die zich op dat moment te Vellore ('Weloer') ophield. Gouverneur Laurens Pit de Jonge (1687-1698) achtte het verstandig de veldoverste met een geschenk te bekoren om zo diens aanspraken op Pondicherry en de omliggende landen te beteugelen en een gevreesde aanval te voorkomen. Het gebaar viel echter niet in goede aarde. De geschenken waren te min en het bod van compagnieswege om de pacht op Pondicherry en de omliggende landen – op dat moment nog in Nederlandse handen – te kunnen behouden werd afgewezen. Het bezoek liep behoorlijk uit de hand. De gecommitteerden werden bedreigd en de inheemse bedienden zelfs getormenteerd. Op 9 juli vluchtten zij overhaast uit Vellore terug naar Pondicherry, waarna het garnizoen hier met het oog op eventuele represailles tijdelijk met ruim honderd man werd versterkt.

The aim of the sketch map on sheet 350 was apparently to provide the Company's textile middlemen with information on the situation inland of the southern Coromandel Coast between Teganapatnam (in the south, left) and Pulicat (in the north, right), in view of the directions relating to the various painters' and weavers' villages in the interior. On the coast we observe the Dutch flag at Kunimedu (*Conjemere*). In the years 1701-1711 a lodge was set up in this place, in the hope of being able to lure weavers and painters away from Pondicherry, which had been given back to the French, but the results were far below expectations and after only ten years the post was closed. The remark about the *quaat onthaal* (bad reception) by the Mughal general Zulfiqar Ali Khan refers to the visit made by the commissioners Pieter Calandrini and Willem Oosterharen to this supreme commander of Emperor Aurangzeb's army in 1698, who at that moment was staying at Vellore (*Weloer*). Governor Laurens Pit the Younger (1687-1698) considered it wise to tempt the general with a gift and thus to restrain his claims to Pondicherry and the surrounding lands and prevent a feared attack. However, the gesture was not well received. The gifts were too mean and the bid on the part of the Company to be able to keep the lease of Pondicherry and surrounding areas – at that moment still in Dutch hands – was rejected. The visit got quite out of hand. The commissioners were threatened and the native servants were even tormented. On 9 July they beat a hasty retreat from Vellore back to Pondicherry, and after that the garrison there was temporarily reinforced with a good hundred men in view of the possibility of reprisals.

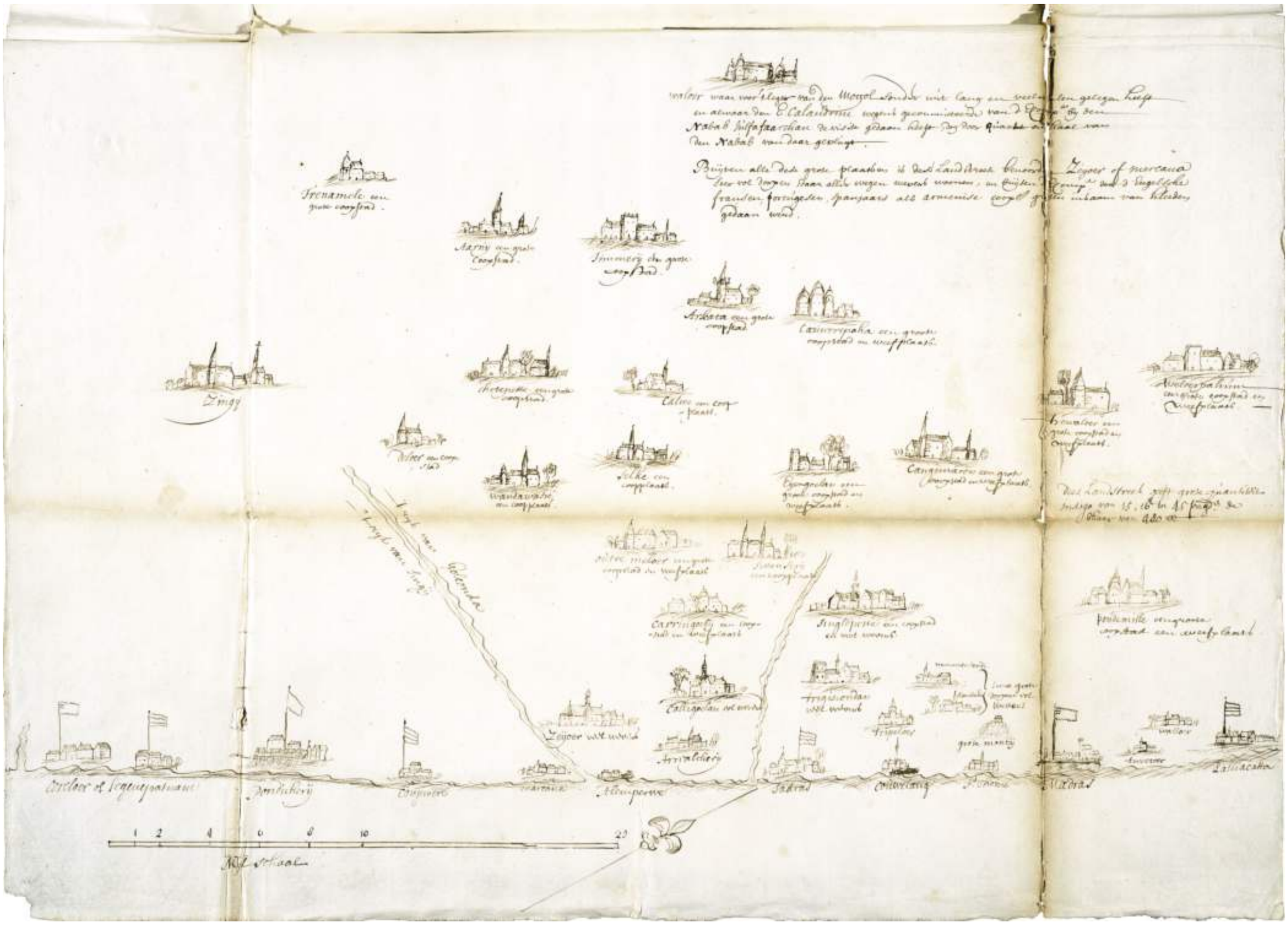

blad / sheet 351:

Nationaal Archief, 1.04.02 11285 fol. 116A.

[Anoniem, ca. 1706] :
[Anonymous, c. 1706] :

[Kaart van de Coromandelkust tussen Teganapatnam en Pulicat].

[Map of the Coromandel Coast from Teganapatnam to Pulicat].

Schaalstok van 20 Mijl = [ca. 1 : 690.000].
Scale-bar of *20 Mijl* = [approximately 1 : 690,000].

1 kaart : ms op papier, 38 x 54 cm.
1 map : ms on paper, 38 x 54 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [rechtsboven] een beschrijving :
Explanations: [upper right] a description :

Waloer waar voor 't leger van den Mogol sonder nut lang en veelmalen gelegen heeft en alwaar den E: Calandrini wegens gecommitteerde van d E Comp.e bij den Nabab Iulfafaarchan de visite gedaan heeft, dog door quaat onthaal van den Nabab van daar gevlugt.

Buijten alle dese groote plaatsen is dese landstreek benoorden Zeijoer of mercana seer vol dorpen, daar aller wegen wevers woonen, en buijten d E Comp.e door d'Engelsche fransen, portugesen, spanjaars als armenise coopl[ieden] groten insaam van kleeden gedaan werd.

[rechtsonder] een beschrijving :
[lower right] a description :

Dees Landstreek geeft grote quantiteijt indigo van 15, 16 tot 45 pagd:en de bhaar van 480 lb.

Het is overduidelijk dat dit kaartje, op enkele details na, een kopie is van dat op blad 350. Het is hier toch gereproduceerd om aan te tonen hoe snel vreemde elementen (zoals pagoden, tempels en moskeeën) bij het kopiëren werden aangepast naar meer bekendere vormen. Op deze afbeelding doen de steden en dorpen haast Hollands aan en zijn de tempeltorens gewijzigd in kerktorens!

It is patently obvious that this small map is, except for a few details, a copy of the one on sheet 350. Even so, it has been reproduced here to demonstrate how quickly foreign elements (such as pagodas, temples and mosques) were adapted into more familiar shapes during the process of copying. In this depiction the towns and villages look almost Dutch, and the temple towers have been turned into church towers!

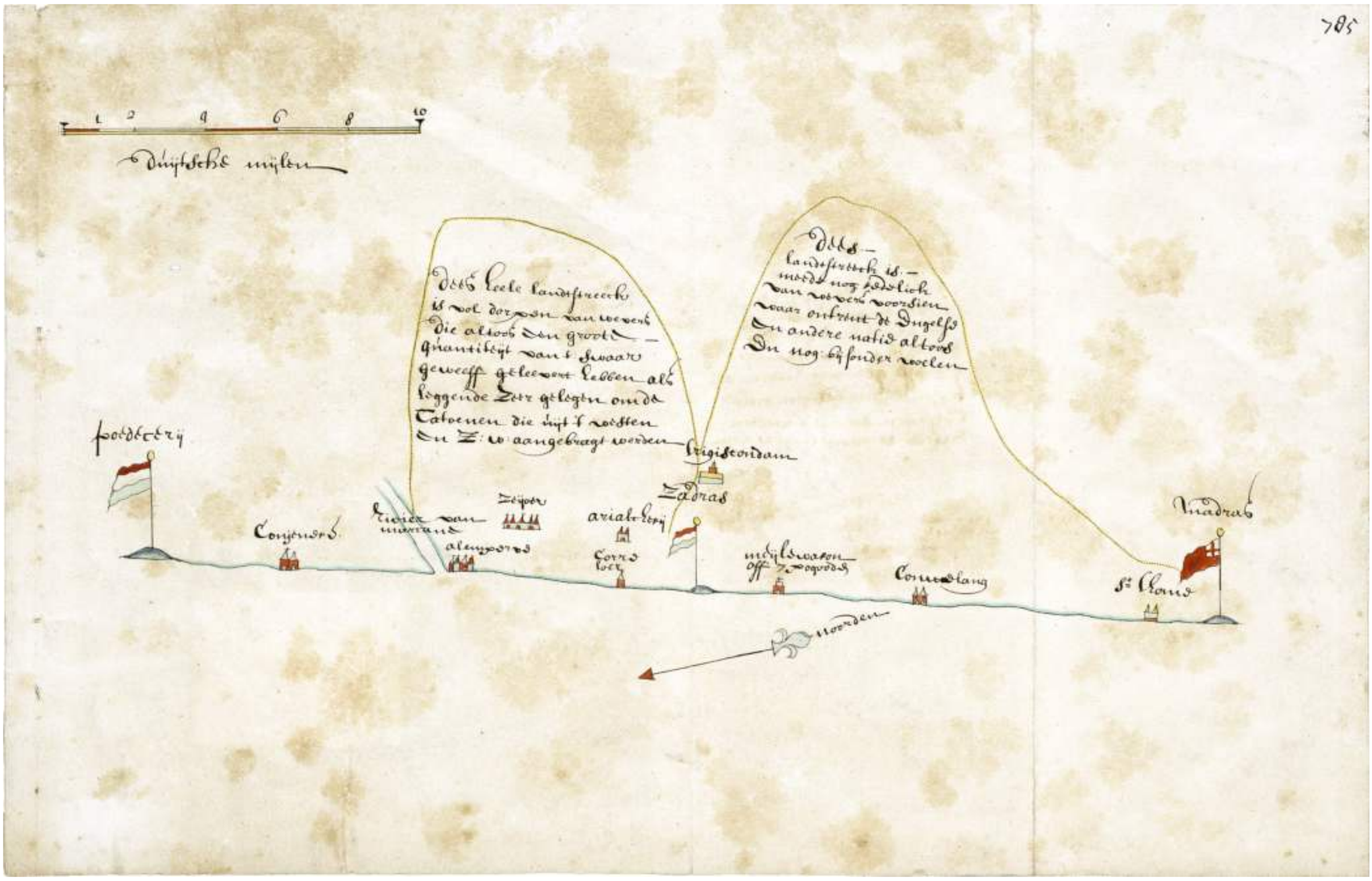

blad / sheet 352:

Nationaal Archief, 4.VEL 1079.
[Anoniem, 1698] :
[Anonymous, 1698] :

[Kaart van de Coromandelkust tussen Pondicherry en Madras].

[Map of the Coromandel Coast between Pondicherry and Madras].

Schaalstok van 10 duijtsche mijlen = [ca. 1 : 700.000].
Scale-bar of *10 duijtsche mijlen* =
[approximately 1 : 700,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 26,5 x 41,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 26.5 x 41.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [links midden] een beschrijving :
Explanations: [centre left] a description :

Dees heele landtstreeck is vol dorpen van wevers die altoos een groote quantiteijt van t: swaar geweeff geleevert hebben als leggende zeer gelegen om de Catoenen die uijt 't westen en Z:W: aangebracht werden.

[rechts midden] een beschrijving :
[centre right] a description :

Dees landtstreeck is meede nog redelick van wevers voorsien waar ontrent de Engelse en andere natie altoos En nog: bijsonder woelen.

Het schetskaartje van de Coromandelkust tussen Pondicherry (links, in het zuiden) en Madras (rechts, noorden) op blad 352, van Batavia overgekomen in 1699, is gemaakt in de periode dat de Nederlanders nog in het bezit waren van Pondicherry. Uit de aantekening op de kaart blijkt dat de Compagnie weinig greep had op de streek tussen haar vestiging te Sadraspatnam ('Zadras') en Madras; het heet daar dat de Engelsen en andere Europese handelaren er 'bijsonder woelen'. De bedoeling van dit kaartje was waarschijnlijk om aan te tonen hoe rijk het gebied was aan katoenleveranciers. Het werd wellicht gemaakt in opdracht van gouverneur Laurens Pit de Jonge (1687-1698), die het compagniesbedrijf in dit gebied graag wilde intensiveren.

The little sketch-map of the Coromandel Coast between Pondicherry (left, in the south) and Madras (right, in the north) on sheet 352, received from Batavia in 1699, was made in the period when the Dutch were still in possession of Pondicherry. From the note on the map it appears that the Company had little hold on the area between its settlement at Sadraspatnam (*Zadras*) and Madras; it is said there that the English and other European traders *bijsonder woelen* (are very active). The probable aim of this map was to demonstrate how rich the region was in suppliers of cotton, and it was possibly made on the instructions of Governor Laurens Pit the Younger (1687-1698), who was keen to intensify the Company's business in this area.

blad 353 boven / sheet 353 above:

Nationaal Archief, 1.11.01.01 112 kaart / map no. 9 [= 4.VELH 117].
[Michiel Gerritsz Boos, 1666] :

[Kaart van de Coromandelkust tussen Covelong en Kakutur].

[Chart of the Coromandel Coast between Covelong and Kakutur].

Schaalstok van 10 duijtsche mijllen 15 voor een gradt = [ca. 1 : 495.000].
Scale-bar of *10 duijtsche mijllen 15 voor een gradt* = [approximately 1 : 495,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 31,5 x 40 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 31.5 x 40 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

De kaart van de Coromandelkust tussen Covelong (Kovalam, 'Calbelon') en Kakutur ('Calletoerre') op blad 353, weer afkomstig uit het journaal van de opperstuurman Michiel Gerritsz Boos uit de jaren 1662-1669 (zie blad 170), werd half maart 1666 gemaakt tijdens Boos' passage van dit kustgedeelte met het fluitschip *Alphen* op een reis van Pulicat naar Batavia. De Engelse vestiging Madras en de Nederlandse vestiging Pulicat zijn met vlaggen aangegeven, terwijl bij de laatste plaats ook de ankerplaats op de rede is ingetekend. Verder valt het herkenningspunt van de hoogte bij Arumugan ('Arremagon') op. De Engelsen vestigden zich hier in 1624 en bouwden er een versterking, maar in 1640 werd de post opgegeven en kwam het hoofdkwartier van de EIC aan de Coromandelkust definitief in Madras. Het verlaten fortje bleef nog lang hierna overeind en is mogelijk op deze kaart afgebeeld. Te Covelong of Kovalam bezaten de Zuidnederlanders van de Oostendse Compagnie in de jaren twintig van de achttiende eeuw een nevenkantoor van hun factorij te Banquibazar in Bengalen. De handel kwam er echter niet van de grond en de hoofdvestiging moest geregeld te hulp schieten om de post in stand te houden.

The chart of the Coromandel Coast between Covelong (Kovalam, *Calbelon*) and Kakutur (*Calletoerre*) on sheet 353, again taken from the journal of the senior helmsman Michiel Gerritsz Boos from the years 1662-1669 (see sheet 170), was made in mid March of 1666 during his passage from this part of the coast in the fluteship *Alphen* on the voyage from Pulicat to Batavia. The English establishment of Madras and the Dutch one at Pulicat are marked with flags, while at the latter place the anchorage in the roads has also been drawn. Further we note the landfall point of the height at Arumugan (Arremagon). The English established themselves here in 1624 and built a fort, but in 1640 they gave up the post and the headquarters of the EIC moved definitely to Madras. The deserted little fort continued to stand for a long time after that and is possibly shown on this map. At Covelong or Kovalam in the 1720s the Oostend Company had a sub-office of their factory at Banquibazar in Bengal, but the trade did not flourish and the main settlement regularly had to come to its aid in order to keep the post going.

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25f I, II, III, I-25g, I-25h).

blad 353 onder / sheet 353 below:

Bibliothèque nationale de France, DEP VD-25 Tome 10 (Fol.)[= Gaignières 6506].

[Anoniem, ca. 1710] :
[Anonymous, c. 1710] :

Plan / de / Pondicheri / avec linterieur des / limites.

Plan / van / Pondicherry / met de begrenzingen / in het binnenland.

Plan / of / Pondicherry / with its boundaries / in the interior.

Schaalstok van *250 toises* = [ca. 1 : 10.700].
Scale-bar of *250 toises* = [approximately 1 : 10,700].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 29,5 x 54 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 29.5 x 54 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [links] een legenda bij de letters A t/m S en de nummers 1 t/m 19 :
Explanations: [left] a key to the letters A to S and the numbers 1 to 19 :

A. Chapelle du fort.
B. Gouvernement.
C. Salle d arme.
D. Les Bureaux.
E. Magazine.
F. Porte Royal.
G. Porte Dauphine.
H. Vieux Gouvernement.
I. Portes Marine.
K. Eglises des Capussins.
L. Idem des Jésuites.
M. Idem des Missionaires.
N. Temple des Muzulments.
O. Idem des Mahomettens.
P. Pagode des Gentils.
Q. Idem des Malabares.
R. Chapel de la familles des modeliers.
S. La manois ou monifacture des ropies.

1. L Hopital.
2. Batterie Royal 22.
3. Bastion St. Louis 15.
4. Bastion dorleans 23.
5. Bastion Danjoux 10.
6. Porte Madrasse 18.
7. Bastion Nord oest. 36.
8. Bastion St. Josephe 15.
9. Porte Valdaour 27.
10. Bastion Sanpeur 10.
11. Porte Vilnour 28.
12. Bastion de la Reine 32.
13. Bastion de L'hopital 10.
14. Fauxe Porte Godelour 31.
15. Petit Bastion delécluse 10.
16. Bastion St. Laurant 13.
17. Batterie dauphine 17.
18. Petite Batterie idem 6.
19. Nouvaux ouvrage.

Pondicherry (Pondichéry, Pondichéri, Puduchcheri). De anonieme Franse kaart uit het begin van de achttiende eeuw op blad 353 onder, uit de collectie van François-Roger de Gaignières in de Bibliothèque nationale de France, is hier vooral gereproduceerd om aan te tonen hoe het rationele stratenpatroon van Pondicherry is gebaseerd op de projectplannen die landmeter en ingenieur Jacob Verbergmoes tijdens de Nederlandse bezetting van de plaats in 1694 heeft vervaardigd (bladen 354-357). In de historiografie bestond hierover enige discussie, maar de studie van Jean Deloche in *Origins of the urban development of Pondicherry according to seventeenth century Dutch plans* (2004) toont overduidelijk de Nederlandse oorsprong van deze aanleg aan, met zijn opvallende indeling in een 'Ville Blanche' (Witte c.q. Blanke Stad) en een 'Ville Noire' (Zwarte Stad). Het vijfhoekige grondplan van de nieuwe citadel (zie ter vergelijking het oude fort op blad 357) was wel naar de laatste Franse inzichten ontworpen; model stond het fort van Rijsel (Lille) van de befaamde maarschalk en militair ingenieur Sébastien Le Prestre de Vauban (1633-1707).

Pondicherry (Pondichéry, Pondichéri, Puduchcheri). The anonymous French map from the beginning of the eighteenth century on sheet 353 below, from the collection of François-Roger de Gaignières in the *Biliothèque nationale de France*, has been reproduced here primarily to show how the rational street pattern of Pondicherry is based on the project plans that the surveyor and engineer Jacob Verbergmoes made of the town in 1694 (sheets 354-357). In the historiography there has been some discussion about this, but the study by Jean Deloche in *Origins of the urban development of Pondicherry according to seventeenth century Dutch plans* (2004) demonstrates quite clearly the Dutch origin of this design, with its striking division into a *Ville Blanche* (White Town) and a *Ville Noire* (Black Town). The five-sided ground-plan of the new citadel (for comparison see the old fort on sheet 357) was drawn up according to the latest French ideas, with as its model the fort at Lille (Rijsel) by the famous marshall and military engineer Sébastien Le Prestre de Vauban (1633-1707).

Duijtsche mijlen 15 voor een graad

PLAN DE PONDICHERI AVEC L'INTERIEUR DES LIMITES

A Chapelle du fort
B Gouvernement
C Salle d'armes
D des Bureaux
E Magazins
F Porte Royal
G Porte Dauphine
H Vieux Gouvernement
I Porte Marine
K Eglises des Peres
L Idem des Jesuites
M Idem des Missionaires
N Temple des Musulmens
O Idem des Mahométans
P Pagode des Gentils
Q Idem des Malabares
R Chapel de la famille des Medecins
S La Maison ou s'font les factures des Etoffes
1. L'hopital
2. Batterie Royal
3. Bastion St. Louis
4. Bastion Orleans
5. Bastion Dauphin
6. Porte Madras
7. Bastion nord ouest
8. Bastion St. Joseph
9. Porte Valdavour
10. Bastion Conjeveram

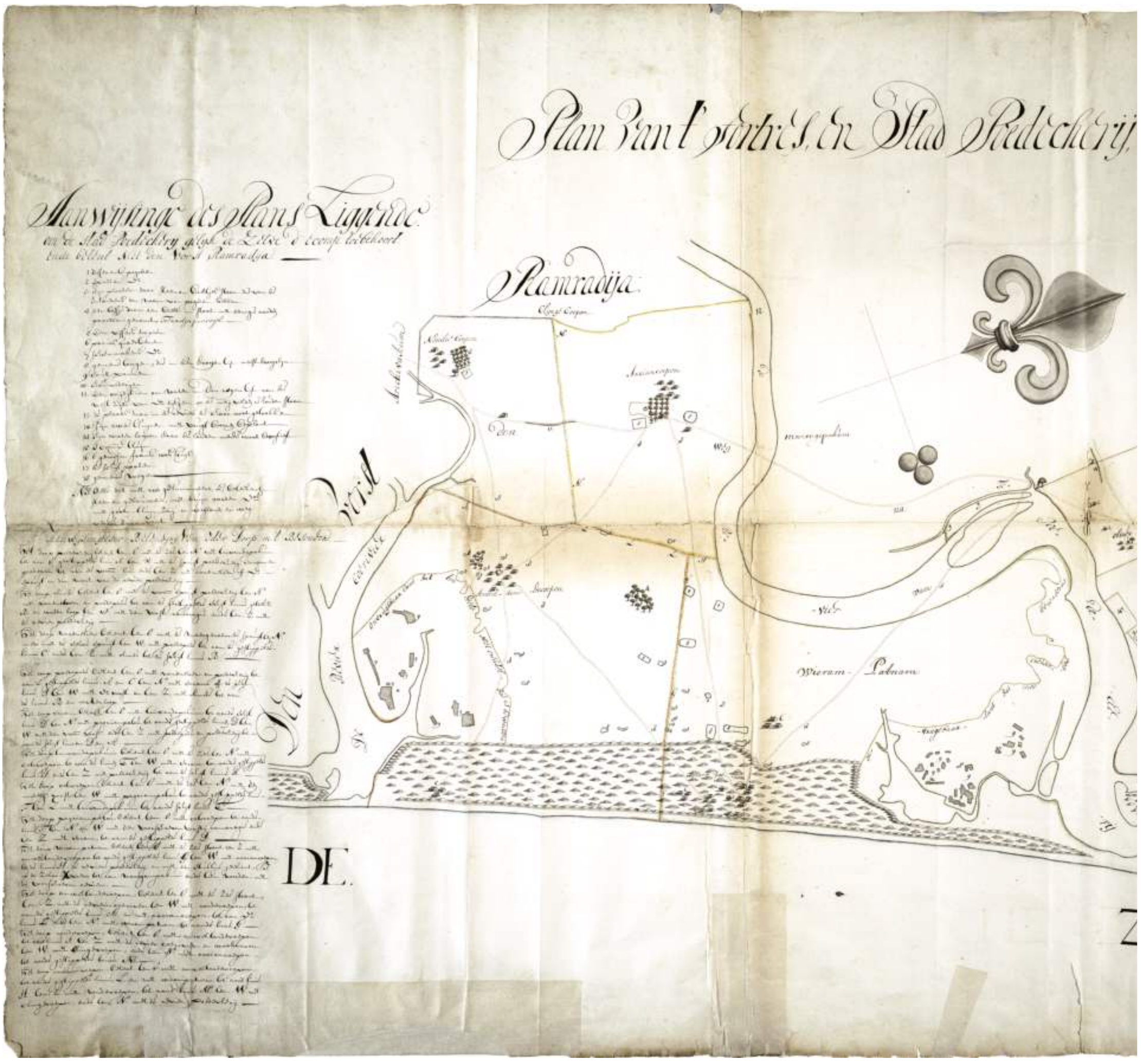

bladen / sheets 354-355:

Nationaal Archief, 4.VEL 1097.

Poedechery. den 20 Novemb: 1694. Ja:s Verbergmoes :
Pondicherry the 20th of November 1694. Ja:s Verbergmoes :

Plan van t' fortres, en Stad Poedecherij, met sijn omliggende dorpen en Revieren.

Plan of the fort, and Town of Pondicherry, with its surrounding villages and Rivers.

Schaalstok van 200 Rijnlandse Roeden = [ca. 1 : 9.100].
Scale-bar of *200 Rijnlandse Roeden* = [approximately 1 : 9,100].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 73 x 153,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 73 x 153.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [links] een beschrijving en een legenda bij de nummers 1 t/m 18 :
Explanations: [left] a description and a key to the numbers 1 to 18 :

Aanwijsinge des Plans Liggende om de stad Poedecherij gelijk de zelve d' e comp. toebehoort. Ende belent Met den Vorst Ramradija.
1. Differente pagooden.
2. V[er]vallen d:o.
3. Sijn plaatsen daar steenen beeltjes staan die van de Inlanders den naam van pagoden hebben.
4. Een bossje daar een beelt in staat met eenige aarden paarden, genamt, Toeradjaponcoijel.
5. Een vissers dorpien.
6. Parias quaertieren.
7. Schoenmakers d:o.
8. Gemene tangen, die in den droogen tijt meest droog sijn.
9. Sout pannen.
10. Chouwederjen.
11. Een caijdijkien om water in den regen tijt aan de west zijde van d:o dijkjen op de nelij velden te houden staan.
12. De plaats daar in de revier de chaar wort getrokken.
13. Sijn awee thuijnen met vrugt boomen beplant.
14. Sijn water loopen daar de landen mede wort bevogtigt.
15. 'S Comp:s thuijn.
16. T' Gewesen frans was huijs.
17. De schijt paalen.
18. Gemene wegen.
N:a: Alle dat met rood, gelumineert is, beteekent steenen gebouwen, met bruijn aarden. D:os met groen, thuijn, zaij, en weijland, en weg verve duijn Zant.

Aanwijsingen der Belending Van Ider Dorp in 't Besonder.
Het dorp poedecherij belent ten O. met de Zee, ten N: met trivandapakum tot aan de gestippelde lini A. ten W, met de spruijt poedecherij, saram en poedepale tot aan de voorn: lini ende ten Z. met nareneloer off D:o spruijt en den mont van de revier poedecherij.
Het dorp olinde belent ten O. met de voorn[oemde] spruijt poedecherij, ten N. met nareneloer, en poedepale, tot aan de gestippelde schijt linie geteek:t B. en water loop ten W: met den vorst Namaragie, ende ten, Z, met de revier poedecherij.
Het dorp Nareneloer belent ten. O. met de meergenoemde spruijt ten N: mede met de selve spruijt, ten W, met poedepale tot aan de gestippelde linie C. ende ten Z. met olinde tot de schijt linie B.
Het dorp poedepale belent ten, O. met nareneloer, en poedecherij tot aan de gestippelde linie, A en. C. ten N: met saram off de schijt linie D. ten W. met D:o vorst en ten Z, met olinde tot aan de linie, B. en waterloop.
Het dorp Saram belent ten. O. met triwandapakum tot aande schijt linie D. ten N: met pagrianpalou, tot aande gestippelde linien. D. ten W, met de voorn: vorst ende ten Z, met poedepale, en poedecherij tot aan de schijt linien D en A.
Het dorp triwandapakum belent ten O. met de zee, ten N: met cotocoepon, tot aan de linien E. ten W. met sanam tot aande gestippelde linie D. ende ten Z. met poedecherij tot aan de schijt linie A.
Het dorp colocoepon belent ten, O. met de zee ten N: met den meerg: vorst, ten W. met pagriampatou, tot aande gestippelde linie F ten Z. met triwandapakum tot aande schijt linie E.
Het dorp pagriampatou, belent ten O. met colocoepon tot aande linie F. ten N: en W. met den voorschreven vorst ramaragie ende ten Z. met Saram, tot aan de gestippelde linie D.
Het dorp Wirampatnam belent ten O. met de zee strant ten Z. met anweltandecoepon tot aande gestippelde linie G. ten W. met arriancoepon tot de linie H. de reviere pondecherij, en met een stukkje getekent, I. op de zelve Revier, tot aan morogampakum ende ten noorden, met de voorschreven revier.
Het dorp anweltandecoepon, belent ten O. met de zee strant, ten, Z. met de reviere coeriver, ten W. met nondecoepon, tot aan de gestippelde linie. K. en met arriancoepon, tot aan D:o linie, L. ende ten N: met, wirampatnam, tot aande linie, G.
Het dorp nondecoepon, belent ten O. met, anweltande-coepon tot aand' linie K. ten Z. met de revier coerivier, en arrichivacon ten W. met Clingecoepon, ende ten N: met, arriancoepon tot aande gestippelde linie, M.
Het dorp arriamcoepon, belent ten O. met anweltande-coepon tot aande gestippelde linie, L. en met wiram-patnam tot aand' linie H. ten, Z. met nondecoepon, tot aan d' linie, M. ten. W. met clingecoepon, ende ten N: met de revier, Poedecherij.

[rechts] een beschrijving met een legenda bij de nummers 1 t/m 39 :
[right] a description including a key to the numbers 1 to 39 :

Aanwijsinge van den Plan van het Fortres en Stad Poedecherij, Gelijk de Zelve Nu is, en Tegenwoordig wort Betimmert.
1. Het fortres.
2. T' Bastion off rondeel de Jardijn.
3. D:o de cornaar.
4. Een halve maan.
5. T' Rondeel de directeur.
6. D:o de marchau.
7. De bastion sanpuer.
8. T' Rondeel de bazaar.
9. Een opgehalt vierkant daar de vlag van waaijt.
10. Een opgeworpen wal.
11. De nieuwe stad.
12. Is een borstweer met een graghtien op de hoeken en ter plaatse getijkent L:a A: met steenen redoeten v[er]sterkt, d:o stad meede is beslooten.
13. Is een borstweer daar de oude stad mede omringt is.
14. De gewesen kerk en wooning van de paters jesuwieten.
15. Een Maleb:s d:o.
16. Een christen maleb:s school.
17. T' Christen kerkhoff.
18. Moorse musqueen of Tempels.
19. Maleb:s pagooden of Tempels.
21. Een gewesen chauderij of gemeene Rust-plaats.
22. Een Equiepagie pakhuijs.
23. Wooning van den Strant meester.
24. Een waterpas.
25. Een logie van de rijscramers.
26. Het gewesen fraus ziekenhuijs.
27. Zijn blokken met steenen huijsen bebout.
28. De timmerwerf.
29. Gemene tangen.
30. 'S Comp:s thuijnen.
31. Thuijnen van 's comp:s dienaren.
32. De generalen bazaar of Markt-plaats.
33. Den gemenen d:o.
34. Wekelijkse mart.
35. Moetercaer zynde 't Stads-huijs en Waag.
36. Parias quartieren.
37. Het clophuijs.
38. D' Blauweververij.
39. Is Een hoogte waar van de N: cortijn van het fortres omdekt is.

Gemeten en gecarteert, door Mij ondergeschreven landmeter, en hebben het zelve bevonden, langs de Zee strant twee duijsent, vier hondert en negentig rijnlantse roeden, ende groot in Zijn gehelen omtrek, twee dijsent. vier hondert, drie en twintig morgen, ende vijf hondert negen en tachgentig quadraat roeden.
Poedecherij. den 20 Novemb: 1694.
Ja:s Verbergmoes.

De – naar later zou blijken – kortstondige Nederlandse bezetting van Pondicherry van 1693 tot 1699 was een direct gevolg van de Negenjarige Oorlog (1688-1697) tussen de Republiek en Frankrijk. Het voornaamste doel van de grootscheepse aanval op Pondicherry in augustus 1698, met negentien schepen en 1500 man troepen, was de Franse activiteiten in Azië te frustreren, zowel militair en politiek als commercieel. Pondicherry was sinds 1673 in Frans bezit en had zich in de tussenliggende twintig jaar als handelsvestiging kunnen ontwikkelen tot een geduchte concurrent, die een steeds groeiend aandeel van de Coromandelse textiel naar zich toe trok. Daarnaast was de stad ook het enige Franse militaire steunpunt van betekenis aan de oostkust van India, vanwaar een adequaat georganiseerde vlootexpeditie grote schade zou kunnen toebrengen aan de compagniesvestigingen in Coromandel en Ceylon. De Compagnie wist spoedig na de verovering van de stad, medio september 1693 na een beleg van twee weken, bij de Maratha-vorst Rajaram de jurisdictie over de naburige dorpen te formaliseren. Gouverneur Laurens Pit de Jonge werd door de Hoge Regering evenwel vanaf het begin gemaand de kosten van de bezetting zo laag mogelijk te houden, ook al omdat nog niet duidelijk was of Pondicherry blijvend in Nederlands bezit zou komen. Mede met het oog op de belastingheffing onder de bevolking werden stad en achterland snel in kaart gebracht (zie ook Deel I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* I-25f I, II, III en I-25g), maar de hier en op de volgende bladen gereproduceerde projectplannen voor een algehele herinrichting uit november 1694 dienden duidelijk een veel ambitieuzer doel. De maker is Jacobus Verbergmoes (ook: Verberckmoes), hier in de functie van landmeter maar eerder te Batavia actief als assistent-fabriek en heemraad, en hoewel dit niet expliciet wordt vermeld, mag worden aangenomen dat de opdracht voor de vervaardiging werd gegeven door gouverneur Pit. Deze was een fervent voorstander van het behoud van Pondicherry, waar hij in samenhang met het nabijgelegen kantoor in Teganapatnam grote mogelijkheden zag voor een opbloei van de compagnieshandel aan dit deel van de Coromandelkust. De overzichtskaart van Verbergmoes op de bladen 354-355 toont Pondicherry met alle dorpen en landerijen in het achterland. Hoewel de herinrichting van de stad ook is afgebeeld, is de voornaamste functie van deze kaart de weergave van de jurisdictie van de VOC over deze onderhorigheden. Zeer secuur is bij elk dorp de 'belending' aangegeven. Toen op 20 september 1697 de Vrede van Rijswijk werd getekend en het duidelijk was dat Pondicherry aan de Fransen teruggegeven zou worden, is nog enige tijd overwogen de dorpen in de omgeving (die voor de verovering niet onder Franse jurisdictie stonden) aan te houden om de Franse belangen ter plaatse zoveeel mogelijk te belemmeren. Dit idee werd al snel losgelaten, omdat de kosten waarschijnlijk hoger zouden uitvallen dan de vermeende voordelen.

What would later turn out to be a brief occupation of Pondicherry by the Dutch, from 1693 to 1699, was a direct consequence of the Nine Years' War (1688-1697) between the Republic and France. The main aim of the large-scale attack on Pondicherry in August 1698, with nineteen ships and 1500 troops, was to frustrate French activities in Asia, militarily, politically and commercially. Since 1673 Pondicherry had been a French possession and had in the intervening twenty years been able to develop into a strong competitor as a trading settlement which attracted a steadily growing share of the Coromandel textiles. As well as this the town was also the only significant French base on the east coast of India from where a well organized expedition could inflict serious damage on the Company's settlements in Coromandel and Ceylon. Soon after taking the town in mid September 1693 after a siege of two weeks, the Company managed to formalize its jurisdiction over the neighbouring villages with the Maratha king Rajaram. Nevertheless from the outset the High Government admonished Governor Laurens Pit the Younger to keep the costs of the occupation as low as possible, seeing that it was unclear whether Pondicherry would continue to be in Dutch hands. Also for the purposes of levying taxes from the population the town and hinterland were swiftly mapped (see also Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* I-25f I, II,III and I-25g), but the project plans for a total reorganization from 1694 reproduced here and on the following sheets clearly served a much more ambitious aim. The maker was Jacobus Verbergmoes (also spelt Verberckmoes), here in the position of surveyor, but earlier working in Batavia as assistant superintendent-of-works and *heemraad* (member of the land board), and although not stated explicitly, it can be assumed that the instructions for making the plans were given by Governor Pit. The latter was a fervent advocate of keeping Pondicherry, where in combination with the nearby office in Teganapatnam he saw great possibilities for a flourishing Company trade on this part of the Coromandel Coast. The general map by Verbergmoes on sheets 354-355 shows Pondicherry with all the villages and estates in the interior. Although the reorganization of the town is also depicted, the main purpose of this map was to show the VOC's jurisdiction over these dependencies. At each village the adjoining boundaries are indicated very precisely.

When on 20 September 1697 the Peace of Rijswijk was signed and it became clear that Pondicherry would be given back to the French, for some time consideration was given to keeping the villages in the vicinity (which had not been under French jurisdiction before the capture) in order to hinder French interests there as much as possible. This idea was soon abandoned, because the expenses would probably prove to be greater than the supposed advantages.

Plan van 't Fortres en Stad Poedecherij =
Aanwijsinge van den plan van het Fortres en Stad Poedecherij gelijk de Zelve Nu is, en Tegenwoordig wort Betimmert.
Laag=
Land.
Zee.
Schaal van 100 Rijnlandse Roeden
Poedechery den 20 November Anno 1694
Ja:s Verbergmoes

blad / sheet 356:

Nationaal Archief, 4.VEL 1098.

Poedechery. den 20 November A:o 1694. Ja:s Verbergmoes :
Pondicherry the 20th of November A:o 1694. Ja:s Verbergmoes :

Plan van t' fortres en Stad Poedecherij.

Plan of the fort and Town of Pondicherry.

Schaalstok van 100 Rijnlandse Roeden = [ca. 1 : 3.300].
Scale-bar of *100 Rijnlandse Roeden* = [approximately 1 : 3,300].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 54 x 74 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 54 x 74 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [rechts] een beschrijving en een legenda bij de nummers 1 t/m 39 :
Explanations: [right] a description and a key to the numbers 1 to 39 :

Aanwijsinge van den Plan van het Fortres en Stad Poedecherij gelijk de Zelve Nu is, en Tegenwoordig wort Betimmert.
1. Het fortres.
2. T' Bastion of rondeel de jardijn.
3. D:o de cornaar.
4. Een halve maan.
5. T' Het rondeel de derecteur.
6. D:o de marchan.
7. De bastion sanpuer.
8. T' Rondeel de bassaar.
9. Een opgehalt vierkant daar de vlag van waijt.
10. Een opgeworpen wal.
11. De nieuwe stad.
12. Is Een borstweer met een graghtjen, op de hoeken en ter plaatse geteekent L:a A. met steenen redoeten v[er]sterkt, D:o stad meede is beslooten.
13. Is Een borstweer daar de oude stad mede omringt is.
14. De gewesen kerk, En wooning van de paters jesuwieten.
15. Een Malebaarse D:o.
16. Een christen malebaars school.
17. T' Christen kerkhoff.
18. Moorse musqueen of tempels.
19. Maleb:s pagooten of tempels.
20. Een frans pokhuijsien.
21. Een gewesen chauwederij of gemeem rusthuijs.
22. Een Equepagie pakhuijs.
23. Wooning van den Strant meester.
24. Een waterpas.
25. Een logie van den ryscramers.
26. Het gewesen frans ziekenhuijs.
27. Sijn bloken met steenen huijsen.
28. De timmerwerf.
29. Gemene tangen.
30. S Comp:s thuijnen.
31. Tuijnen van s comp:s dienaren.
32. Den generalen bazaar of markt-plaats.
33. Den gemenen D:o.
34. Wekelijkse markt.
35. D:o moetercoer, zynde 't stadshuys en Waag.
36. Parias quartieren.
37. Het klop-huijs.
38. De Blauw-Verwerije.
39. Een Hoogte, waarvan de N Cortin der fortresse ontdekt werd.

Gemeten en gecarteert door mij ondergeschreven Landmeter.
Poedecherij. den 20 November A:o 1694.
Ja:s Verbergmoes.

De stad volgens Verbergmoes' projectplan van 1694 op blad 356 lijkt amper nog op het Franse Pondicherry zoals dit op de kaarten van voor de verovering te zien is (zie Deel I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* I-25g, I-25h). Wat deze plattegrond zo uniek maakt, is niet alleen de rationele indeling van het stratenpatroon van Pondicherry en daarmee het bewijs dat de latere Franse inrichting van de stad op Nederlandse leest is geschoeid, maar ook de indeling van de woonblokken naar beroepsklasse en daarmee naar kaste. Door deze opzet toonden de Nederlanders – ongetwijfeld na raadpleging van lokale adviseurs – zich bewust van de strikte hindoeïstische hiërarchie. De inheemse bevolking van handelaren en ambachtslieden was de stad tijdens en na de belegering grotendeels ontvlucht, uit lijfsbehoud en omdat zij ten aanzien van hun bestaansmogelijkheden klaarblijkelijk weinig verwachtten van de nieuwe machthebbers. Een herinrichting van de stad waarbij rekening werd gehouden met hun (religieuze) wensen zou hen wellicht kunnen overhalen om terug te keren. Met die nieuwe aanleg zou de resterende bestaande bebouwing vrijwel moeten verdwijnen, terwijl de stad als geheel omgeven zou worden door een nieuwe aarden wal met stenen bolwerken. Nadat dit begin 1695 in Batavia was voorgelegd, kon dit plan vanwege de kosten vooralsnog echter op weinig sympathie van de Hoge Regering rekenen. Men wachtte daar liever het oordeel van de Heren Zeventien af. Tot er een finaal besluit kwam, werd gouverneur Pit met klem gemaand 'die plaets te laten in die staat, als deselve was, sonder daeraen eenige oncosten als onvermijdelijcke reparatien te doen'. Wat er van de plannen daadwerkelijk is uitgevoerd, is daarom onduidelijk. De gehoopte terugkomst van ambachtslieden en handelaren uit Cuddalore, waar ze in 1693 hun toevlucht hadden genomen, bleef merendeels uit, waardoor het zuidelijke gedeelte van de stad nauwelijks ontwikkeld werd. De werken in het kader van de nieuwe opzet leidden later tot een geschil tussen de Compagnie en de Fransen bij de teruggave van Pondicherry. De som van 16.000 pagoden die de Compagnie uiteindelijk ontving, lijkt erop te duiden dat deze in 1699 nog niet van substantiële aard waren.

The town according to Verbergmoes's project plan of 1694 on sheet 356 scarcely looks like the French Pondicherry as can be seen on the maps at the time of the capture (see Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* I-25g, I-25h). What makes this ground-plan unique is not only the rational layout of the streets of Pondicherry and hence the proof that the later French layout of the town followed a Dutch design, but also the subdivision of the residential blocks according to occupation and thus caste. With this layout the Dutch demonstrated – undoubtedly in consultation with local advisers – that they were aware of the strict Hindu hierarchy. The native population of traders and craftsmen had largely fled the town during and after the siege, to save their skins and because they apparently expected little from the new rulers with regard to their livelihoods. A reorganization of the town in which account was taken of their (religious) wishes was perhaps supposed to persuade them to return. In the new layout the remaining existing buildings would almost all have to go, and the town as a whole would be surrounded by a new earthen rampart with stone or brick bulwarks. When this was submitted to Batavia in 1695, however, the plan did not find much sympathy with the High Government. Until a final decision was made, Governor Pit was firmly reminded 'to leave that place in the state it was, without incurring any expenses except for unavoidable repairs'. Hence how much of the plans was actually implemented is unclear. The expected return of craftsmen and traders from Cuddalore, where they had taken refuge in 1693, largely failed to eventuate, so that the southern side of the town was scarcely developed at all. The works in the context of the new layout later led to a dispute between the Company and the French when Pondicherry was given back. The sum of 16,000 pagodas that the Company ultimately received seems to indicate that in 1699 these works had as yet not been of any substantial nature.

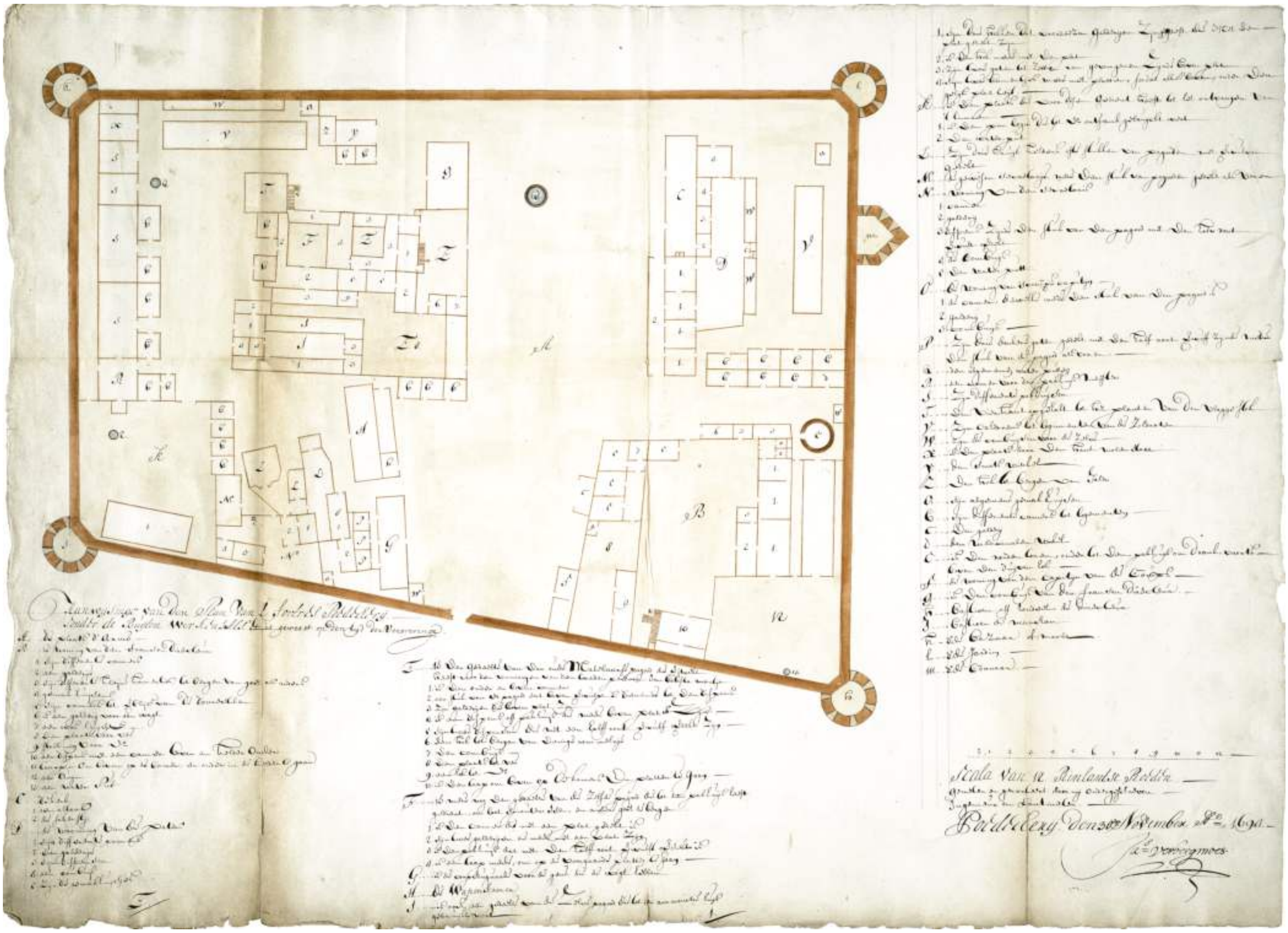

blad / sheet 357:

Nationaal Archief, 4.VEL 1099.

Poedechery. den 30:en November A:o 1694. Ja:s Verbergmoes :
Pondicherry the 30th of November A:o 1694. Ja:s Verbergmoes :

Aanwijsinge van den Plan van 't fortres Poedecherij / sonder de Buijten Werken, so Als 't is geweest op den tijd der Veroveringe.

Explanation of the Plan of the fort at Pondicherry / without its Outworks, such As it was at the time of the Conquest.

Schaalstok van 12 Rinlantse Roeden = [ca. 1 : 305].
Scale-bar of *12 Rinlantse Roeden* = [approximately 1 : 305].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 53,5 x 74 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 53.5 x 74 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [linksonder, midden links en rechts] : een legenda bij de letters A t/m Z en a t/m m :
Explanations: [lower left, centre left and right] : a key to the letters A to Z and a to m :

A. De plaats d'Arme.
B. De woning van den fransen directeur.
1. Sijn differente camers.
2. Een galderije.
3. Sijn differente kleijn kamerties, tot bergen van goet als anders.
4. Gemak huijsens.
5. Sijn camers tot v[er]blijf van de domestiken.
6. Is een galderij voor een wagt.
7. Een was huijsje.
8. Een plaats voor vee.
9. Stalling voor D:o.
10. Een dispens met een camer boven en kelder Onder.
11. Trappen om boven op de camer, en onder in de kelder te gaan.
12. Een thuijn.
13. Een water Put.
C. De kerk.
1. Den altaar.
2. De sakerstij.
D. De wooning van de Paters.
1. Sijn different camers.
2. Een galderije.
3. Sijn dispensen.
4. Een combuijs.
5. Zijn de gemakhuijsjes.
E. Is Een gedeelte van Een oude Malebaarse pagood die v[er]strekt heeft voor den woningen van den tweden perzoon Jan batista martijn.
1. Is Een onder en boven camer.
2. Een stuk van D:o pagood dat boven v[er]wulpt is, dienende tot een dispens.
3. Zijn galderijen die boven plat zijn.
4. Is een dispens: off pakhuijs die mede boven plat is. ~~Zijn~~.
5. Sijn twee dispensen die met een halff ront v[er]wulf ov[er]dekt zijn.
6. Een hok tot bergen van Eenige rommelrije.
7. Een combuijs.
8. Een plaats tot vee.
9. Een hok tot D:o.
10. Is Een trap om boven op de kamers En platten te gaan.
F. Is mede nog Een gedeelte van de Zelfde pagood die tot een pakhuijs heeft gedient, om loot spiouter iser, en andere goet te bergen.
1. Is Een camer die met een plat gedekt is.
2. Sijn twee galderijen die mede met een plat Zijn.
3. Is Een pakhuijs dat met Een halff ront, verwulft ov[er]dekt is.
4. Is een trap mede, om op de voorgaande platten te gaan.
G. Is de corpsduguarde voor de gene, die de wagt hebben.
H. De Wapenkamer.
I. Is ook een gedeelte van de Zelve pagood, die tot een ammonitie huijs gebruijkt wort.
1. Sijn drie hokken dat voordeezen galderijen Zijn ge[w]eest die Met Een plat gedekt zijn.
2. Is Een hok mede met een plat.
3. Zijn twee gaten tot zetten van gevangenen Zijnde boven plat.
4. Sijn twee kamertjes mede met platten, soo dat allles boven, onder Een gelijk plat leijt.
K. Is Een plaats die voor desen gedient heeft tot het ontvangen van 't linnen.
1. Is Een open logie die tot D:o ontfank gebruijckt wert.
2. Een waterput.
L. Zijn drie kruijt kelders ofte stukken van pagooden met v[er]wulven gedekt.
M. De gewesen secretarije, mede Een stuk van pagooden gedekt als voren.
N. Woning van den secretaris.
1. Camer
2. Galderij.
3. Dispens Zijnde Een stuk van Een pagood met Een halv ront v[er]wult ov[er]dekt.
4. De Combuijs.
5. Een waterputt.
O. De woning van 's comp:s capitijn.
1. De camer, dewelke mede Een stuk van Een pagood is.
2. Galderij.
3. Combuijs.
P. Zijn drie donkere gaten gedekt met Een half ront v[er]wulf zijnde mede Een stuk van de pagood als voren.
Q. Den algemenen water putten.
R. Een camer voor de pakhuijs meester.
S. Zijn differente pakhuijsen.
T. Een vierkant opgehalt tot het planten van den vlaggestok.
V. Zijn caherrens tot logimenten van de Zoldaaten.
W. Zijn de combuijsen voor de zelve.
X. Is Een plaats daar Een hant molen staat.
Y. Den smits winkel.
Z. Een hok tot bergen van Iser.
a. Sijn algemene gemakhuijsen.
b. Sijn differente camers tot logementen.
c. Een galderij.
d. Den Medicinalen winkel.
e. Is Een ronde toren, onder tot Een pakhuijs om drank, voorts boven Een duijven hok.
f. De woning van den capitijn van de Comp:.
g. Is Een combuijs van den fransen directeur.
h. Bastioen off rondeel de directeur.
i. Bastion de marchan.
k. D:o de bazaar of markt.
l. D:o de Jardin.
m. D:o de Cornaar.

Gemeten en gecarteert door mij ondergeschreven Ingenieur en Lantmeter.
Poedecherij. den 30: November A:o 1694.
Ja:s Verbergmoes.

In de projectplannen van Verbergmoes werd het originele Franse fort, genaamd Fort Barlong, geheel intact gelaten. De indeling ten tijde van de verovering is hier nauwkeurig weergegeven in zijn plattegrond op blad 357, eveneens uit november 1694. Ook dit aspect mag uniek genoemd worden, omdat het bij veroveringen op Europese rivalen gebruikelijk was om bij de herinrichting van de nieuwe bezitting eerst en vooral naar de verdediging te kijken. Mogelijk bevond het fort zich in goede staat of, waarschijnlijker, durfde gouverneur Pit vanwege de enorme kosten van het toen nog steeds niet geheel voltooide kasteel De Vijf Sinnen in Nagappattinam aan de Hoge Regering en de bewindhebbers niet ook nog een plan voor een nieuwe fortificatie te Pondicherry voor te leggen. Na de teruggave van de stad in 1699 zou de aanpak van het oude fort juist wel een van de eerste aandachtspunten voor de Fransen worden.

In the project-plans by Verbergmoes, the original French fort, called Fort Barlong, was left completely intact. The arrangement at the time of the conquest is shown accurately on his ground-plan on sheet 357, also from November 1694. This aspect too can be called unique, because in cases of conquest from European rivals it was customary when reorganizing the new possession to look first and foremost to the defence. Possibly the fort was in a good state or, more likely, Governor Pit did not dare to present yet another plan to the High Government and the directors for a new fortification at Pondicherry, in view of the enormous costs of the De Vijf Sinnen castle in Nagappattinam, then still not completely finished. After the town was given back in 1699, tackling the old fort would be one of the first things the French paid attention to.

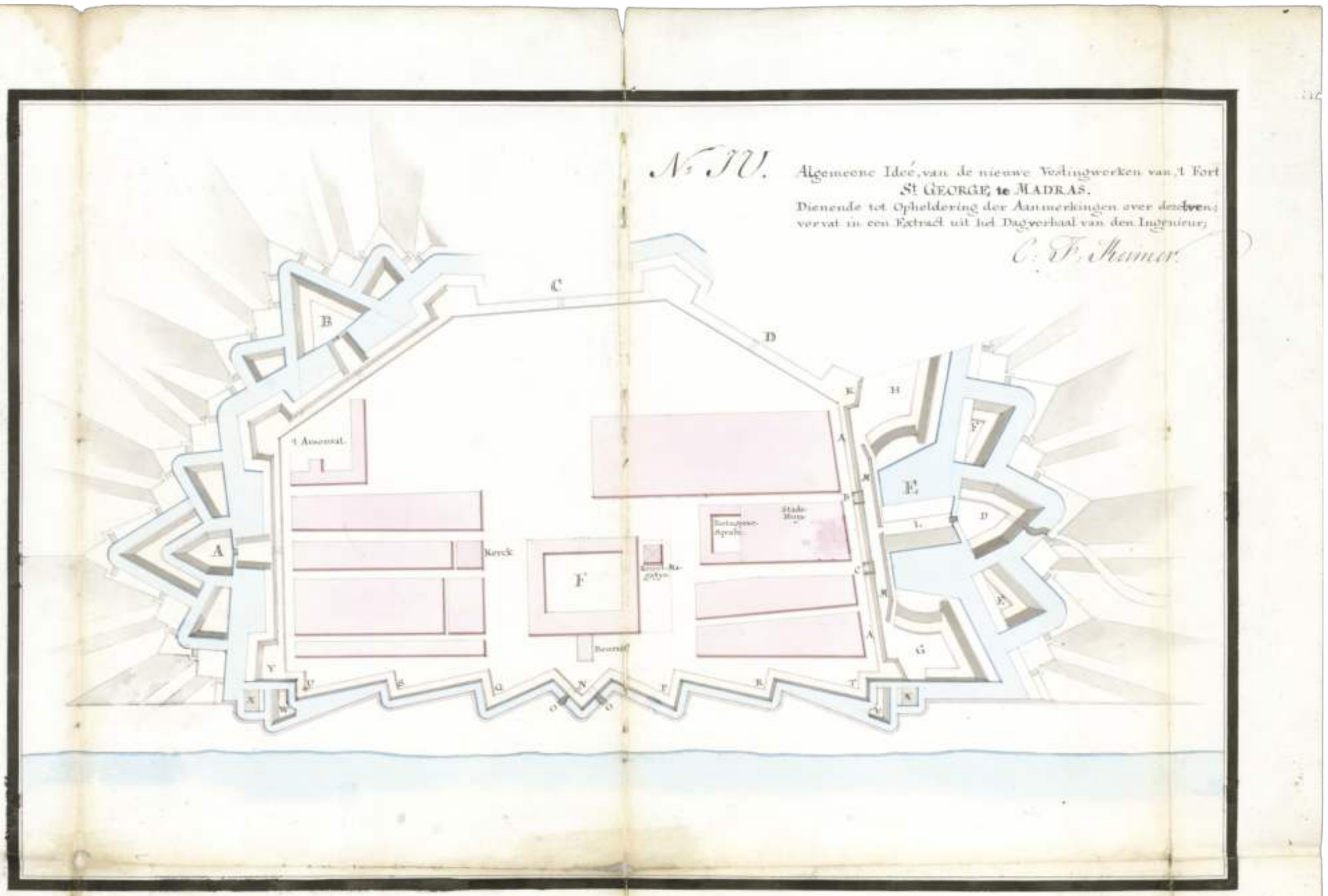

blad / sheet 358:

Nationaal Archief, 1.10.03.76.0015.

Den Ingenieur; C:F: Reimer, [september 1790] :
The Engineer; C:F: Reimer, [September 1790] :

N:o IV. Algemeene Idée, van de nieuwe Vestingwerken van, 't Fort / S:t George, te Madras. […].

N:o IV. General Impression, of the new Defensive Works of, the Fort / S:t George, at Madras. […].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 37 x 53 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 37 x 53 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [rechtsboven] vervolg van de titel :
Explanations: [upper right] continuation of the title :

Dienende tot Opheldering der Aanmerkingen over dezelven; / vervat in een Extract uit het Dagverhaal van den Ingenieur; / C:F: Reimer.

Tijdens zijn inspectiereizen met de Militaire Commissie tussen december 1789 en januari 1792 bezocht de majoor-ingenieur Carl Friedrich Reimer na de VOC-vestigingen op de Malabarkust (zie blad 260 e.v.) en Ceylon in augustus en september 1790 ook de posten op de Coromandelkust, als eerste etappe op de doorreis naar Malakka en Batavia. Opmetingen voor de aanmaak van nieuwe kaarten en plattegronden waren daar volgens de commissarissen niet opportuun; de vroegere VOC-hoofdplaats Nagappattinam was immers nog altijd in Engelse handen, het Nederlandse fort van Sadraspatnam was door de Britten in 1781 onherstelbaar vernield, en van het fort Geldria in de hernieuwde hoofdplaats Pulicat of Paliacatte bestond al goed recent kaarmateriaal (blad 362-364). Wel wilde de Commissie van de gelegenheid gebruikmaken, zeer tegen de zin van Reimer overigens, om de Deense vestiging Tranquebar met het fort Dansborg en de Engelse hoofdplaats Madras en het fort St. George aan te doen. Doel van die bezoeken was natuurlijk in de eerste plaats de sterkte van de vestingwerken ter plaatse te beoordelen en, indien mogelijk, deze door Reimer in kaart te laten brengen.

Na het vertrek uit Trincomalee met de aan de Commissie toegewezen fregatten *Zephir* en *Havik* op 28 augustus 1790 kwam men twee dagen later al voor Tranquebar aan, waar het gezelschap op allerhartelijkste wijze werd ontvangen door de Deense gouverneur en Reimer de volgende dag alle ruimte kreeg om zijn taak te vervullen. Het toen al ruim 170 jaar oude fort en de wallen om de stad bleken danig vervallen, met 'slegts eenige wijnige verbeeteringen en geringe byvoegingen', wat mede gezien de vanouds vriendschappelijke betrekkingen met de Denen kennelijk voldoende reden was om er geen kaart van te maken. Op 1 september ging het verder naar Sadraspatnam, waar de Commissie de resten van het opgeblazen fort inspecteerde (ook hiervan tekende Reimer geen plattegrond), en op de 4de ankerde het kleine eskader op de rede van Madras. Daar kregen de commissarissen en Reimer opnieuw een groots ceremonieel en gastvrij onthaal, maar gedurende hun gehele verdere verblijf waren er allerlei beperkingen in hun bewegingsvrijheid en bleven zij op last van de gouverneur voortdurend onder strak toezicht van hun gastheren. Van een precieze opneming van het fort St. George, sinds 1639 het bestuurlijke en militaire hoofdetablissement van de Britten in zuidelijk Voor-Indië, kon dan ook geen sprake zijn. Desondanks wist Reimer zich tijdens de diverse ontvangsten en bij een latere rondgang om 'deese zo zeer berugte Fortresse' genoeg waarnemingen in te prenten om naderhand uit het hoofd de geïmproviseerde maar vrij nauwkeurige plattegrond op blad 358 te kunnen tekenen. Deze is afkomstig uit een 'Extract' met 'Algemeene Aanmerkingen over de Vestingwerken van Madras' in het nagelaten archief van gouverneur-generaal Willem Arnold Alting (1780-1796), Reimers beschermheer en opperste superieur in Batavia aan wie hij gedurende zijn reizen met de Militaire Commissie steeds afzonderlijk en rechtstreeks rapporteerde. De 'nieuwe Vestingwerken' in de kaarttitel verwijzen naar de algehele modernisering en grootscheepse uitbreiding van het fort nadat dit in de Oostenrijkse Successie-oorlog (1740-1748) drie jaar lang door de Fransen bezet was geweest en waaraan ook ten tijde van Reimers bezoek nog werd gewerkt. Het Nederlandse gezelschap bleef uiteindelijk twee volle weken in Madras. Pas op 19 september voer men verder naar Paliacatte, zo'n 40 kilometer noordelijker, waar de schepen diezelfde avond voor anker gingen en de Commissie daarna een nog week zou doorbrengen met inspecties alvorens op de 26ste te beginnen aan de oversteek naar Malakka.

During his travels with the Military Commission between December 1789 and January 1792, following previous tours of inspection of the VOC settlements on the Malabar Coast (sheet 260 *ff.*) and in Ceylon the major-engineer Carl Friedrich Reimer in August and September 1790 also visited the remaining posts on the Coromandel Coast, by way of the first leg in their onward journey to Malacca and Batavia. According to the Commissioners it would not be necessary to have new maps and plans drawn there. As it was, Nagapattinam, the Company's former principal establishment on the Coast, was still occupied by the English at the time, the Dutch fort at Sadraspatnam had been destroyed beyond repair by the British in 1781, and already enough good and recent maps and plans were available for Fort Geldria in the newly reappointed headquarters at Pulicat or Paliacatte (sheets 362-364). Much against Reimer's preference, however, the Commission did intend to use the opportunity to visit the Danish settlement of Tranquebar with its Fort Dansborg and the English head office at Fort St. George, Madras. The obvious main purpose of these visits was to assess the strength of the local defensive works and, if possible, to have Reimer draw up maps and plans of the same.

Having left Trincomalee Harbour on 28 August 1790, it took the Commission's frigates *Zephir* and *Havik* only two days to reach Tranquebar, where the Dutch delegates were received in the most welcoming way and Reimer the next day was given every opportunity to carry out his task. Both the fort, then already more than 170 years old, and the town ramparts turned out to be in a much dilapidated state, 'with only a few improvements and negligible additions'. Considering the friendly relations the Dutch and Danes had enjoyed of old, this observation apparently was enough reason to abstain from having a map added to the Commissioners' report. On 1 September they went on to Sadraspatnam, where the blown-up fort was inspected (of which Reimer did not draw any maps either), and on the 4th the small squadron dropped anchor in the Madras roads. Here, too, the Commissioners and Reimer were received with great hospitality and ceremonial pomp, but on Governor's orders they remained subject to certain restrictions in their movements and strict supervision by their hosts throughout their stay. To make a thorough survey of Fort St. George, since 1639 the governmental and military headquarters of the English in southern India, was out of the question under the circumstances. Nevertheless Reimer during various receptions and a later walk around 'this so infamous Fortress' found himself able to memorize sufficient details to draw later on by heart the improvised but rather accurate plan reproduced on sheet 358. It is included in an *Extract* containing 'General Observations regarding the Defensive Works of Madras' from the archive of Governor-General Willem Arnold Alting (1780-1796), Reimer's patron and ultimate superior in Batavia to whom he reported separately and independently throughout his assignment with the Military Commission. The 'new Defensive Works' in the map title refer to the overall modernization and large-scale extensions of the fort after its three-year occupation by the French in the Austrian War of Succession (1740-1748), some of which were still under way at the time of Reimer's observations. Eventually the Dutch visitors stayed for a full two weeks in Madras. It was not until 19 september that they travelled on to Pulicat, some 40 kilometres to the north, where both ships arrived the same evening and the Commission would continue their inspections for another week before setting sail for Malacca on the 26th.